

NOVI GLAS

CENA 1,20 EVRA

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Vstopili smo v adventni čas

Uvodnik

Jurij Paljk

Naš advent

Jezus pride. Advent nam govori o tej gotovosti že v imenu, kajti beseda advent pomeni prihod. Gospod pride, pogledajte, to je korenina našega upanja, gotovost, da med stiskami na svetu pride do nas Božja tolažba, tolažba, ki ni iz besed, ampak iz navzočnosti, iz njegove navzočnosti, ki pride med nas", je dejal med mašo minulo nedeljo papež Frančišek.

Tudi sami smo prižgali prvo svečo na venčku; advent je pričakovanje Jezusovega rojstva. Advent pri nas pa postaja vse bolj le zunanji blišč, lučke, nakupovanje, veseljačenje za vsako ceno. Bistvo adventa je v veselju in tihem pričakovanju rojstva Jezusa. Vse bolj potrošniški je naš advent, na kar nas je opozoril papež, ko je dejal: "Potrošništvo je virus, ki napade vero pri koreninah, saj ti da verjeti, da je življenje odvisno le od tega, kar imaš, in tako pozabiš na Boga, ki ti pride naproti, in na tistega, ki ti stoji ob strani... Hiše so napolnjene s stvarmi, izpraznjene pa otrok, to je današnja drama, demografska zima, čas se meče stran z zabavami, ni pa časa za Boga in za druge. In ko se živi za stvari, stvari nikoli ne zadostujejo. Pohlep raste in drugi postanejo pri tej dirki ovira in se konča tako, da se ljudje počutijo ogrožene, vedno nezadovoljne in jezne. S tem se zviša raven sovraštva. Hočem več, hočem več, hočem več. To vidimo tam, kjer vlada potrošništvo. Koliko nasilja je, čeprav samo besednega; koliko jeze in iskanja sovražnika za vsako ceno. Tako, medtem ko je svet poln orožja, ki povzroča smrt, ne opazimo, da nadaljujemo oboroževanje srca z jezo". Nobenega moraliziranja ni v papeževih besedah, ampak stvarne besede o tem, kako zmotno je postaviti na vrh materialne stvari, zanemariti sebe in sočloveka, ne nazadnje Boga.

Naj bo naš advent topel, bodimo solidarni, človeško prijazni do ostarelih, bolnih, na rob potisnjenih, bodimo srčni ljudje, ki se veselijo drugega v pričakovanju rojstva našega Odrešenika!

V razmislek

Je "radikalna desnica" res ambasador Hitlerja?

Vdružbi poteka političen boj med levico in desnico, ki ga seveda ni preprosto razumeti in ni črno-belo dogajanje, kot ga želijo nekateri prikazati. Levičarji se razglašajo za demokratične, poštene in napredne ter za tiste, ki se zavzemajo za človeka; desničarje pa levičarska propaganda razglašajo za pokvarjene, ekstremiste, klerikalce, nacionaliste, kapitaliste, fašiste... Glede teh vprašanj smo razdeljeni tudi kristjani; nekateri se zavzemajo za "sredinske - ljudske - krščanske - stranke", ki sprejemajo politični relativizem in korektnost, drugi so aktivisti strank, ki naj bi sestavljale "mračnjaško desnico". Razhajanje je čutiti tudi v vodstvu Cerkve.

/ str. 2
Bogdan Vidmar

Ob 110-letnici Glasbene matice

"Častna gospa z zgodovino, dušo in elanom"

Vtržaškem Kulturnem domu so v nedeljo, 1. decembra 2019, s slovesno prireditvijo obeležili 110. obletnico plodnega delovanja Glasbene matice, tržaške ustanove, ki ima svoje podružnice po vsej naši deželi. Kljub častitljivi starosti in hudim časom, ki jih je doživela ob požigu Narodnega doma, ostaja zelo vitalna in se uspešno sooča z izzivi sodobnega časa. O zgodovinski poti Glasbene matice je na večeru spregovorila predsednica Milena Padovan. Uvodne misli pa je izrekel dolgoletni ravnatelj GM Bogdan Kralj.

Veliko veselje na Koroškem

Msgr. Jože Marketz je postal krški škof

Tik pred oddajo časopisa v tisk, v torek, 3. t. m., smo iz Vatikana izvedeli veselo vest, da je sv. oče Frančišek imenoval dosedanjega direktorja koroške Caritas msgr. Jožeta Marketza za novega škofa krške škofije (Gurk) v Avstriji. Msgr. Marketz smo spoznali kot odličnega kolego pri časopisu Nedelja, bil je dolgoletni škofov vikar, vodja Dušnopastirskega urada, Slovenskega dušnopastirskega urada, ima dolgoletne izkušnje v cerkvenem vodstvu in zelo natančno pozna krško škofijo. Iskrene čestitke! Več prihodnjič.

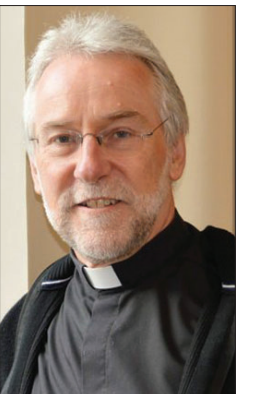

Foto Vincenc Gotthardt

Pogovor

Zborovski dirigent Mirko Ferlan o svoji ljubezni do glasbe, o zborih na Goriškem in Tržaškem in še marsičem

3

Boljunc

V gledališču France Prešeren v Boljuncu so 1. decembra svečano proslavili 70-letnico MePZ Mačkolje

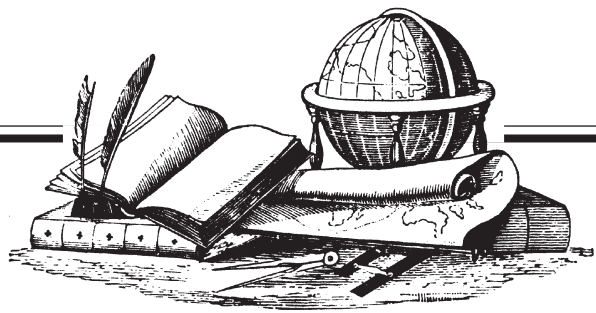
13

Barkovlje

V prostorih barkovljanskega društva so predstavili knjigo Aleksandra Furlana Bilo je nekoč

14

S 1. strani

Je "radikalna desnica" res ambasador Hitlerja?

Na volitvah v Španiji so sicer zmagali socialisti, stranka Vox, ki je v dominantnih medijih predstavljena kot stranka skrajne desnice, pa je kljub negativnim oznakam in demonizaciji, češ da gre za nacionaliste in nazadnjake, dobila v španskem parlamentu 52 sedežev in postala tretja najmočnejša stranka v državi, kar je vsekakor za politične analitike in komentatorje izzivalno dejstvo. Toliko glasov je dosegla kljub temu oziroma ravno zaradi tega, ker zagovarja spoštovanje življenja od spočetja do smrti, družino, pravico staršev do vzgoje svojih otrok - torej krščanske principe, o katerih se kristjani ne bi smeli pogajati. Kako je mogoče, da je stranka Vox dobila toliko glasov? Kako je mogoče, da je bil v Ameriki izvoljen Trump s podporo "pro-life" gibanj? V Sloveniji se zdi kaj takega nemogoče. Zakaj? Ker nimamo primernih voditeljev ali zato ker smo se kristjani odpovedali krščanstvu in stavimo na protikrščanske ideale? V Evropi se mnogi sprašujejo, ali so stranke, ki se sklicujejo na

Kardinal Camillo Ruini

podpirajo Salvini. Vprašanje je: naj se kristjani, ki vstopajo v politiko, ravna po evangeliju ali pa se mora verski nauk prilagajati trenutni modi in temu, kar je "politično korektno", in končno "odrasti"? Se "kristjani v politiki" borijo za krščansko vizijo življenja, za

bana ..., čeprav z njimi ne soglašajo v vseh podrobnostih, ali pa tisti kristjani, ki so z dušo in telesom sprejeli agendo socialistov, zelenih, LGBT ...? Je problem le to, kar se očita Salvini: omejevanje glede sprejemanja migrantov in zloraba verskih simbolov v politične namene?

Kaj pa zavze manje "levičarskih kristjanov" za uničenje družine, za abortus, za evtanazijo, demonizacijo nacionalne pripadnosti, za ideološko kolonizacijo z ideologijo gender v šolah, za izločitev vere iz javnosti, za tiranijo relativizma? Mar ni to veliko

krščansko kulturo, krščansko razumevanje družine, za spoštovanje življenja od spočetja do naravne smrti? Se zavedajo, da so temelji krščanske civilizacije? Ali pa je obratno in je poslanstvo "krščanskih politikov", da priti-

hujše?

Bo v Evropi prišlo do novih državljanskih vojn? Vsekakor smo kristjani vedno bolj razdeljeni na t. i. "tradicionaliste", "radikalne desničarje", "nazadnjake", "klerofašiste", "klerikaliste" in na t. i. "napredne", "socialno čuteče", "humane", "progresite". Te oznake res držijo 100 %? Mar niso levičarji tisti, ki so ambasadorji Hitlerja in pošiljajo v smrt na sto tisoče še nerojenih otrok in na tisoče ostarelih, ki so postali družbeno nekoristni? Še velja, da moramo v primeru dveh slabih možnosti izbirati manjše zlo? Zakaj bi bil v demokratični družbi prepovedan političen boj proti ideologiji gender, ki hoče proti volji staršev v svoji ideologiji vzgajati naše otroke, boj proti izenačitvi istospolnih skupnosti z družino, boj proti nadomestnemu materinstvu ... To nikakor ni t. i. "homofobija"! Ves ta boj proti je v resnici zavze manje za svobodno vzgojo, za družine, za življenje. Povsem normalno je, da si kristjani prizadevamo za razveljavitev določenih zakonov glede družinske zakonodaje, ki je nastala pod diktatom LGTB; za zakonodajo, ki ščiti pravico staršev do vzgoje svojih otrok, za zakonodajo, ki sankcionira vzgojo otrok v ideologiji gender, če se starši s tem ne strinjajo; za pravico do izbire šole, za pravico do medijev, ki omogočajo celovite informacije, za proces proti komunizmu, ki je zagrešil zločine proti človeštvu ... Povsem normalno je, da kristjani zapustimo "krščanske demokratične ljudske stranke", ki si za to ne prizadevajo. Premalo se je le pritoževati in opozarjati na krivice, ki so se dogajale v preteklosti in se dogajajo danes. Premalo je zgolj opozovati in dovoliti, da kot reakcija na ekstremistično levico zraste ekstremistična, poganska in nekrščanska desnica. Potrebno je vstopiti v politično areno in se boriti za sedeže v parlamentu in za politično moč; ne zaradi moči same, ampak zaradi uveljavljanja vrednot, o katerih se kristjani ne bi smeli pogajati. Brez tega prizadevanja smo "ambasadorji Hitlerja"!

krščanske vrednote, še krščanske? Po drugi strani poteka permanentna demonizacija Berlusconi in Salvini v Italiji, Jorgea Buxadea in Santiaga Abascala v Španiji in njim podobnim po vsej Evropi. Očitajo jim, da so fašisti, frankisti, ne-demokrati ... Bog obvaruj, da bi tudi kdo od škofov razmišljal drugače. Sredi novembra smo bili priče grobe oštevanja nekdanjega predsednika Italijanske škofovske konference, kardinala Camilla Ruinija, ker je omenil, da kristjanom, ki so na politični levici, zmanjkuje sapa, in ker meni, da bi morala biti Cerkev v dialogu tudi s Salviniem. Nanj so letele grobe žaljivke s strani duhovščine in politikov, ki pripadajo "krščanskim demokratom". Očitajo mu, da je "paktiral" z Berlusconi in zaradi tega izpraznil cerkve, da je ambasador nacistične Nemčije v Turčiji ...

Če je danes magičen in zveličaven slogan "dialog", zakaj Ruini ne bi smel opozoriti na potrebnost dialoga s Salviniem? Tisti, ki govorijo o dialogu, mislijo na dialog samo z nekaterimi ali z vsemi? Ruinijevo mnenje je po mojem mnenju upravičeno tudi zaradi dejstva, da veliko katoličanov ne misli tako, kot mislijo njihovi verski voditelji, in

skajo na Cerkev, da se prilagodi času, da postane "politično korektna", da morda celo spremeni svoj moralni in teološki nauk. Bomo v naslednjih etapah spreminjali tudi Sveto pismo? Po mojem prepričanju Cerkev, ki stopi na to pot, postane irelevantna in s krščanskega vidika ne/proti-misijonarska. Za "krščanske politike", ki predlagajo spremembo Cerkve, ki naj postane politično korektna, je temeljna pripadnost stranki, ne pa Cerkvi. Morda pa pripadnost Cerkvi zgolj igrajo in deklarativno zagovarjanje krščanskih vrednot izkoriščajo za nabiranje volilnih glasov kristjanov, v resnici pa so težki marksisti. Je razpoznavno znamenje kristjana, da se bori za "ekologizem", za pravice LGBT, za brezglavo in brezpogojno sprejemanje migrantov, istočasno pa podpira abortus, evtanazijo, izenačitev istospolnih porok s heteroseksualnimi porokami? Ali ni to resnično paktiranje z novimi fašizmi? Mar obtožbe tistih, ki obtožujejo Ruinija, v resnici ne veljajo zanje? Glede na to, da na tem svetu ni popolnosti: kaj je večje zlo? So največja nevarnost za Cerkev "kristjani na desnici", ki na volitvah podpirajo Salvini, Trumpa, Abascala, Or-

Srečanje v Državnem zboru

Dejan Židan je sprejel predstavnike slovenske narodne skupnosti

Predsednik Državnega zbora mag. Dejan Židan je v torek, 26.

novembra, sprejel predstavnike slovenske narodne skupnosti v Italiji. Sprejema sta se udeležila predstavnika krovnih organizacij Walter Bandelj (Svet slovenskih organizacij) in Ksenija Dobrila (Slovenska kulturno gospodarska zveza), senatorka Tatjana Rojc in deželni svetnik ter član Deželnega sveta Avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine Igor Gabrovec. Obisk predstavnikov Slovenske narodne

skupnosti v Italiji sovpada s sredinim obiskom predsednika deželnega sveta

Avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine z delegacijo v Državnem zboru.

Predsednika krovnih organizacij Ksenija Dobrila (SKGZ) in Walter Bandelj (SSO) sta se v petek, 29. novembra, v Trstu srečala z deželnim guvernerjem Massimilianom Fedrigo in odbornikom za slovensko narodno manjšino Pierpaolom Robertijem. Srečanje sta predsednika ocenila za plodno, vzdušje je bilo dobro, spregovorili pa so o bistvenih tematikah, ki so prioritete za našo narodno skupnost, o zajamčenem zastopstvu, paritetnem odboru, Narodnem domu v Trstu, o koncesiji RAI za slovenske radijske in televizijske programe ter o drugih odprtih vprašanjih. Predsednik deželne vlade Fedriga je spet potrdil, da se zavzema za zajamčeno politično zastopstvo slovenske narodne manjšine, kot je tudi obljubil, da si bo prizadeval za ugodno rešitev vseh perečih vprašanj.

Povejmo na glas

Neodgovorno o uporabi atomskega orožja

Pred tremi tedni je na javnem posvetu v Milanu Silvio Berlusconi izjavil naslednje: "Edino enoten in močan Zahod, močan tudi atomsko, bi lahko z atomskimi skladišči Združenih držav Amerike, Rusije, Velike Britanije in Francije predstavljal oviro, ki bi mogla preprečiti množično migracijo s strani Afričanov". Ob teh vsekakor skrajno ostrih in kar strašljivih besedah se je mogoče vprašati, kaj je nagnilo predsednika Naprej Italija, da jih je izgovoril, še prej pa, da je nanje sploh pomislil. Zelo mogoče je sicer, da smo na atomsko orožje, kaj šele na njegovo uporabo, v glavnem pozabili, toda v času hladne vojne je bila napetost med izključujočima blokoma začinjena tudi s tesnobo pred možnim atomskim spopadom. Te tesnobe zdaj ni, a kljub temu je že vsakršna misel na daleč najbolj razdiralno vojaško silo obremenjujoča in upravičeno marsikoga navdaja z nelagodjem in mučno zamišljenostjo. Gotovo obstajajo razlogi, zakaj si je Berlusconi dovolil takšno izjavo, s katero pravzaprav poziva druge države, naj mislijo enako, toda ti razlogi ne morejo biti opravičilo, saj so pač porodili razmišljanje, ki tepta v prah humanost naše civilizacije. Dolgoletni vladni predsednik je očitno ugotovil, da se mu zdajšnja zmerna politika ne obrestuje in da njegovi privrženci odhajajo k Ligi in Bratom Italije, zato je bilo nujno nekatera stališča dvigniti na dosti večjo ostrino in se nasloniti na nenaklonjenost do migrantov, ki jo glasno ali tiho goji nemajhen del

prebivalstva. Res žalostno je, da se nahajamo v času, ko se obkroženi z velikimi problemi ne moremo ali nočemo odločno usmeriti v graditev miru in solidarnosti, tudi na graditev miru v sebi, ki ga zato kot predragoceno dobrino vse bolj izgublamo. Žalostno je, da drsimo v strah in iz njega v zapiranje vase, v neobčutek za ljudi v stiski, kar nas slednjič vodi v pristajanje na zaostrovanja vseh vrst kot menda edini izhod iz težav. Upati je, da Berlusconijevo kazanje s prstom na atomsko orožje kot možno reševanje migracijskega pritiska ne bo naletelo na širše odobravanje milijonskih ljudskih množic in da so ali bodo te množice pazljivo prisluhnile enkratno prodornim nagovorom papeža Frančiška ob nedavnem obisku Hirošime in Nagasakija. "Atomsko orožje je nezdružljivo z mirom in mednarodno stabilnostjo. Zmotne so politike miru osnovane na strahu pred uničenjem ali na grožnji po totalnem izničenju... Uporaba atomske energije v vojne namene je nemoralna. Uporaba atomske energije v vojne namene je zločin ne samo proti dostojanstvu ljudi, temveč tudi proti prihodnosti našega skupnega doma". Bolj jasno ni mogoče opredeliti celemu svetu grozečega atomskega orožja, ki je brez sence dvoma največje možno nasprotje človekovi stoletni in tisočletni želji po miru, po razumevanju z vsemi in po srečni prihodnosti. In le tej želji velja služiti vedno in povsod, povsod in vedno, neutrudno, brez prestanka.

Janez Povše

POGOVOR Pogovor / Mirko Ferlan

“Zborovstvo je umetnost in kot taka se stalno razvija”

Mirko Ferlan je zborovski dirigent mlajšega rodu, ki v sebi povezuje goriško in tržaško zborovsko stvarnost. S svojim delom je v zadnjih letih znatno prispeval h kakovostnemu razvoju zlasti mladinskih sestavov. Povabili smo ga pred mikrofonom, da bi nam kaj več povedal o sebi, svojih zborih in svoji viziji našega prostora.

Tvoje življenje je neločljivo povezano z glasbo. Od kod ta “ljubezen”?

Do tega je prišlo čisto slučajno. Veliko sem prepeval v vrtcu in osnovni šoli, ko sem še živel v Gorici, pa tudi doma z mamo. Kasneje sem se vpisal na glasbeno šolo: najprej sem vzljudil glasbo, ker sem večkrat pospremil sestro na uro flavte. Nekega dne sem na šolskem nastopu v Križni ulici v Gorici slišal harmoniko. Nastopil je fant, ki ni bil najbolj uspešen na nastopu, vendar se mi je zdel zelo simpatičen. Harmoniko sem tako vzljudil: ker sem bil še premajhen, se mi želja, da bom takoj začel igrati harmoniko, ni uresničila. Zato sem začel s flavto, dve leti me je učila prof. Božica Ambrožič. Ko smo se po tretjem razredu osnovne šole preselili v Nabrežino, sem očitno dovolj zrasel in sem začel igrati harmoniko na Glasbeni matici s prof. Dorino Cante.

Tako se je začela moja glasbena pot. Čeprav pri nas doma ni bil nihče glasbenik, smo vsekakor vedno veliko peli. Po srednji šoli sem s petjem prekinil precej let, ker na višji šoli ni bilo zbora, z društvom v Nabrežini pa nisem imel stikov. To sicer obžalujem, verjetno pa takrat tudi niso dosti vlagali v mladinsko petje.

Prej kot zborovski dirigent si torej bil harmonikar; na konservatoriju si diplomiral leta 2001. Po nekaj letih si diplomiral še iz zborovskega dirigiranja in vokalne kompozicije.

Prva leta s harmoniko so bila uspešna, sledila so leta krize, kot se vedno dogaja v najstniških letih. Nekaj se je zgnilo, ko sem opravil izpit klavirja kot stranskega predmeta na konservatoriju v Pesaru. Velik uspeh pri zahtevnem izzivu je v meni vzbudil veliko navdušenje. Do takrat bi si nikdar ne mislil, da bi se v življenju lahko ukvarjal z glasbo. Po izpitu klavirja sem opravil peti letnik harmonike, nakar sem se vpisal na harmonijo. Tam sem spoznal Hilarija Lavrenčiča. Harmonija me je navduševala, ker sem tam spoznal, po katerih pravilih nastajajo kompozicije, daleč od suhoparne in moreče teorije (vsaj tako se mi je takrat zdela), čeprav je harmonija nadgradnja le-te. Hilarij je bil odličen pedagog. Takrat me je tudi povabil v pevski zbor. Dolgo me je vabil v vrste MePZ Hrast, končno pa me je le prepričal. Hilariju sem res hvaležen, ker je vztrajal. Takoj po diplomi iz harmonike v Pesaru sem se namreč vpisal na kompozicijo in dirigiranje na konservatorij v Trstu, diplomiral sem leta 2007, leta 2014 sem sklenil še dvoletni magistrski študij. Moj prvi stik s pevskim zborom je bil pravzaprav s Tamaro Stanese, ko sem s harmoniko spremljal ženski zbor Glasbene matice. Takrat sem se prvič navdušil nad dekliskim zborom.

Kateri (glasbeni) pedagogi so ti največ dali, te najbolj zaznamovali?

Med študijem sem imel veliko mentorjev in vsak mi je dal veliko, zato ne bi nobenega posebno izpostavil. Pri študiju je pomembno soočiti se z različnimi pogledi in pristopi k določeni temi. Ne

odobravam tistih, ki trdijo, da obstaja samo en način, recimo pri izvajanju neke literature ali pri reševanju tehničnih težav. Vedno se je treba soočiti s tem, da obstaja tudi neka druga pot do rešitve in ta je tista, ki nam bo potem v delu pomagala se rešiti iz marsikatero zagate. Če pa gremo po vrsti, sem najprej hvaležen študiju harmonike, ki me je naučila trdega dela. Ure in ure študija na instrumentu te naučijo vztrajnosti, določena mera strogosti pedagogov pa je neobhodno potrebna, da si uspešen. Na konservatoriju si namreč bolj prepuščen samemu sebi. Tudi s profesorji imaš drugačen odnos, občutek sem imel večje “varnosti” na izpitih v primerjavi z instrumentom, ko sem opravljal izpite kot privatist in to v okolju, ki mi je bilo popolnoma tuje. Kljub temu pa mi je tudi konservatorij ogromno nudil. Naučil sem se pomembnosti dobre dirigentske tehnike, ki ti omogoča, da lahko z gibom pokažeš še najmanjše nianse. Na seminarjih in mojstrskih tečajih, ki sem jih opravil tudi v tujini, pa sem si odprl obzorja, delal sem lahko na zelo zahtevnem repertoarju, z zelo dobrimi pevskimiasedbami, tudi profesionalnimi. Spoznal sem različne predavatelje, ki so vsak po svoje skušali ovrednotiti svoje

“Pri dirigiranju je pomembno obvladati celo telo, od stopal do glave”.

“šolo”, italijansko, slovensko, nemško, skandinavsko.

Pri dirigiranju je pomembno obvladati celo telo, od stopal do glave. Zdi se enostavno, pa ni, ker človek opravi veliko premikov podzavestno. To so nekakšni refleksi, ki jih lahko odpravimo le z dobro vajo. O tem vedo marsikaj povedati plesalci. Da znaš povezati vse svoje gibe v eno harmonsko celoto, moraš na tem delati leta. Pri dirigiranju je podobno. Da sem se lažje spoprijel s temi težavami, so mi morda pomagala tudi štiri leta športnega plesa.

Dobro poznaš Goriško in Tržaško, korenine imaš tu in tam, dejaven si v obeh pokrajinah. Kakšne podobnosti in razlike vidiš na glasbenem področju v omenjenih dveh okoljih?

Tako je, dejaven sem tu in tam. Že trideset let živim na Tržaškem, kjer sem se tudi glasbeno izobrazil, zborovstvo pa sem spoznal na Goriškem. Že samo to dejstvo veliko pove. Po mojem mnenju so na Goriškem v preteklosti veliko več investirali v zborovsko petje kot na Tržaškem. Goriška stvarnost je sicer manjša, pevška kultura pa je bolj razvita. Na Glasbeni matici v Trstu sem bil več kot kakšno leto, a za zborovsko petje sploh nisem vedel. Tudi v nabrežinskem društvu nisem imel stikov. Še danes je potenciala na Tržaškem ogromno, glasbeno pevška kultura pa je po mojem mnenju premalo razvita, mislim predvsem na Nabrežino: v zborih

imam kar nekaj talentiranih pevcov, ki pa se niso ukvarjali ali pri sploh ne ukvarjajo z glasbo. Vendar delamo na tem, da bi stvari iz

foto Jana Jocif

boljšali. Na Goriškem je drugače. Ko sem pristopil v MePZ Hrast, se mi je odprl nov svet, imel sem občutek, da tam vsi pojejo in ob vseh priložnostih. Kar verjetno manjka na Tržaškem, je večja pevška revija, ki bi vsaj enkrat v letu združila vse zbore in bi služila kot druženje in soočenje, nekaj takega kot Cecilijanka v Gorici. Vse, kar je nastalo v okviru centra Bratuž, se je razvilo tudi po vaseh in nato pripomoglo k temu, da so z novimi generacijami nastale skupine, kot so zbori v Komelovi piramidi, Bodeča Neža ipd.

V katerih zborih si doslej pel? Začel sem pri Hrastu, kjer še pojem, če le utegnem, saj imam ogromno drugih obveznosti. Tam imam tudi prijatelje in družbo, navezan sem tudi na društvo. Nekaj let sem pel tudi v Nabrežini, ko je zbor vodil Adi Danev. Projektno pa še pojem pri polprofesionalnih skupinah, ki me privabijo z zanimivimi programi in z resnim pristopom. Pri nas je tak zbor Furlanije Julijske krajine, ki deluje v Vidmu. Sodelujem tudi v zboru Utopija in realnost, mednarodnem projektu, ki je nastal pred nekaj leti in ki ga vodita Urša Lah in Ragnar Rasmussen. Gre za manjšo, komorno zasedbo, kjer ogromno zahtevajo od vsakega pevcu, pristop je zelo resen in profesionalen. Taki zbori nudijo ogromno, saj nastopajo na najpomembnejših svetovnih zborovskih festivalih.

Odkod želja, da bi postal dirigent?

Ta želja se mi je porodila, ko sem začel peti v zboru. Zelo me je fascinirala figura zborovskega dirigenta, ki z gesto izvalja iz človeka “harmonsko” petje, mislim na različne tone, ki se med sabo spojijo, tako da ustvarijo popolno zvočno podobo. Takoj po opravljeni diplomi iz harmonike sem začel študij dirigiranja. Dve leti sem samo vadil tehniko, ogromno poslušal, analiziral skladbe in hodil na koncerte. Po dveh letih sem želel svoje znanje uporabiti v praksi: končno sem dobil v roke svoj prvi zbor, ženski pevski zbor Vesna iz Križa. Če sem iskren, naj povem, da sem se sam ponudil, ker sem vedel, da iščejo novega

zborovodjo. Pevke so me lepo sprejele in tako se je začela moja zborovodska pot. Tri leta sem bil v Križu, nato so me povabili, da

bi sodeloval z MePZ Francišek Borgia Sedej iz Števerjana, v istem letu sem sprejel tudi vodenje Dekliškega zbora Kraški slavček v Nabrežini. Želja, da bi razširil svoja obzorja in delovanje, me je privledla do tega, da sem se prijavil na razpis za dirigenta Mešanega pevskega zbora Postojna, ki je bil takrat številčen in kvaliteten zbor. Še zdaj se spominjam začetnega razgovora, ki so ga spremljali strogi obrazi mojih bodočih pevcov. Po prestopu prvega izbora so me povabili še na poskusno vajo, kjer sem srečal prisrčne in umetnosti željne ljudi, ki so me potem tudi izbrali za svojega vodjo. Z njimi sem redno delal dvakrat tedensko kar sedem let. V istem obdobju sem eno leto sodeloval s Komornim zborom Krog v Ljubljani, dve leti pa z Akademskim zborom Univerze na Primorskem v Kopru. Poleg tega sem še naprej vodil društvene zbore v Nabrežini. Veliko je bilo tudi zasedb, s katerimi sem projektno sodeloval: polprofesionalni zbor Coro del Friuli Venezia Giulia, komor-

“Po mojem bi moral biti dober dirigent nujno tudi pevec: samo tako lahko vidi stvari ‘z druge strani’”.

ni zbor Vox Tergesti, s slovitimi Ljubljanskimi Madrigalisti in seveda z očarljivo Bodečo Nežo. Projektno delo mi posebno leži, ker delaš z ljudmi, ki jih ne poznaš, in zato v novem okolju vedno kaj novega odkriješ. Poleg tega moraš delo optimizirati in v kratkem času predstaviti čim kvalitetnejši “produkt”. To je zahtevno delo, ki me pa zelo motivira.

Katere zbore vodiš v tem trenutku?

Že nekaj sezon se posvečam zborovskemu petju pri društvu Igo Gruden. Z dekliskim zborom smo v letih dosegli dober nivo, dekleta so zelo uspešna na tekmovanjih in redno prejemaajo vabila

za sodelovanje v večjih glasbenih projektih. Pri društvu skrbim tudi za podmladek: vodim namreč tudi otroško pevsko skupino in mladinski zbor, ki ga sestavljajo nižješolci. S tema dvema skupinama skušam vzgojiti zborovske pevce, ki bodo v prihodnosti dobro obvladali vokalno tehniko, imeli kritičen pogled na repertoar in znali ceniti zborovsko petje kot umetnost. V Nabrežini deluje torej prava šola zborovskega petja, ki zahteva ogromno napora; prepričan sem, da se bo to v prihodnosti obrestovalo.

Fantovska skupina Devin-Nabrežina je zgodba zase. Z njimi sem začel čisto slučajno pred tremi leti, ko sem pripravljaval božični koncert v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Takrat sem si zaželel poleg dekliskih tudi fantovske glasove, kar je bila verjetno drzna poteza, saj je “pojočih” fantov res malo. Za pomoč sem vprašal Marka Tavčarja in tako nam je uspelo zbrati 12 pevcov. To je za današnje razmere prava redkost. Z njimi delam zdaj že tretjo sezono. Začeli smo iz nič, zdaj pa fantje že solidno pojejo in postajajo prepoznavna skupina ne samo pri nas, ampak tudi v širšem deželnem in slovenskem prostoru.

Mešanih zborov nimaš?

Trenutno ne. Čeprav imam deklisko in fantovsko skupino, delam z njima ločeno, razen redkih priložnosti, ko ti zapojeta tudi skupaj. Letos poleti so moji pevci na primer skupaj zapeli skladbo Bohemian Rhapsody. Za zdaj nimam namena, da bi združil dve skupini: fantovska skupina je dragocena posebnost v našem prostoru. Dekleta pa imajo za sabo več let dela in izkušenj.

Letos jeseni si postavil na noge Dekliški zbor Emil Komel. Javnost že čaka prvi nastop ...

Letos sem sprejel še ta izziv. Že veliko let poučujem na šoli Komel in veseli me, da bom lahko delal na šoli tudi z zborom, ki je od letos nov v zborovski piramidi. Damijana Čevdek se je odločila, da starejše pevke mladinskega zbora loči od mlajših, in tako je nastala dekliska pevška skupina. Na začetku je bilo pevk malo, zdaj pa jih je 12. Trenutno smo še v fazi “spoznavanja”, vendar vidim pri vseh pevkah zelo velik potencial, ker imajo vse osnovno glasbeno izobrazbo. Tudi glasovno imajo zelo dober potencial, nekatere obiskujejo solopetje, kar je za današnji zborovski standard zelo priporočljivo. Pripravljamo se na prvi nastop, ki bo 26. decembra v goriški stolnici. Skupina bo potrebovala še nekaj časa, da se izoblikuje v pravi zbor. Tega sem se naučil v Nabrežini: da se zbor izoblikuje, so potrebni potrpljenje, vztrajnost, volja in čas.

Dobro torej poznaš tako moške kot ženske sestave. Katere so po tvojem prednosti in težave v enih in drugih?

Moški in ženska sta dva različna svetova, tako posamezno kot v skupini. Tudi moj pristop in način dela se precej razlikujeta, začenši z načinom komuniciranja. Pri fantih sem direkten, včasih moram postopati strožje, predv-

sem na začetku sem imel z njimi velike težave z obvladovanjem in disciplino. Zdaj so se stvari bistveno izboljšale. Fantje so dorasli. Pri dekletih pa iščemo večjo tenkočutnost in občutljivost, sicer pri njih zahtevam disciplino na vajah, je pa nivo dela višji, ker imajo punce, kot sem že rekel, tudi več let izkušenj. Pri njih moraš vedno biti pozoren, da pravočasno ugotoviš, kdaj “ni dan”.

Z marsikaterim zborom - in kot dirigent - si na domačih in tujih odrih prejel tudi zelo laskava priznanja in odličja. Katera so ti doslej največ pomenila?

Ko sem vodil zbor v Postojni, sem se pogosto udeleževal tekmovanj. Začelo se je že s Kraškim slavčkom, v Postojni pa je bilo tako pravilo, da se mora zbor udeležiti vsaj enega mednarodnega tekmovanja letno. To mi je prineslo ogromno izkušenj. Spoznal sem, kako je pomembna strategija, ki jo izbereš za pripravo na tekmovanje, od izbire le-tega do programa in dobrega načrta vaj. Če vse te stvari skrbno in pravilno opraviš, boš na tekmovanju gotovo uspešen, kar pa ne pomeni, da boš vedno odnesel prvo nagrado, saj tudi nivo zbora, s katerim delaš, veliko pomeni. Moramo pa sprejeti dejstvo, da na tekmovanjih doživljaš tudi razočaranja in naučiti se moraš nanje propozitivno reagirati. Neuspeh je marsikdaj najpomembnejša lekcija za prihodnji uspeh.

Najbolj mi je ostalo v spominu tekmovanje s Postojncani v Budimpešti. Takrat smo zmagali v naši kategoriji in se uvrstili v veliki finale tekmovanja, ki je potekal v znani “Bela Bartok Concert Hall”. To je velika sodobna koncertna dvorana, ki sprejme več tisoč poslušalcev. Oder je tam ogromen, akustika čudovita. Pred polno dvorano smo peli v velikem finalu, ki ga je takrat zmagal drug zbor, a doživetje je bilo res nepozabno.

Trenutno mi je v največje zadoščenje to, kar smo v zadnjih treh letih naredili z Dekliškim zborom Igo Gruden, kajti v to

“Vedno boš našel koga, ki zna več kot ti. V vseh oblikah žive umetnosti je tako”.

skupino sem vložil ogromno truda, pa tudi prostega časa. Z njim so se odličja kar vrstila: 2. mesto na državnem tekmovanju v kraju Malcesine, “first prize” na mednarodnem tekmovanju v belgijskem Neerpeltu, zlato priznanje z odliko na regijskem tekmovanju, pred kratkim pa še absolutno prvo mesto na deželnem tekmovanju Corovivo. Ta mi je še posebno v ponos, ker so dekleta z lepim programom in prodornim muziciranjem dobesedno očarala publiko in žirijo. To je bil rezultat 11-letnega dela.

Kako izbiraš repertoarje? Kdo so tvoji najljubši skladatelji?

Moje stanovanje je veliko. Občasno pa ga prekrijejo partiture. Ko dobim naročilo za projekt, najprej razmišljam, najraje na kakšnem sprehodu ali na morju. Ko dobim navdih, pa se začne pravo delo. Gre v glavnem za raziskovanje po arhivu in po spletu. Okoli začetne ideje sestavljam strukturo, ki mora imeti rep in glavo. Vsakič skušam biti izvirni, dobiti kakšno nepoznano skladbo ali pa kakšno drzno povezavo.

/str. 11
Danijel Devetak

Ponovno v Etiopiji (10)

Iz Kobba v skupnost Bole

Naslednji dan sestro Letegabriel spremljam k računalničarju. Majhno, temno delavnico ima v stari hiši, v drugem ali tretjem nadstropju. Povzpneva se po ozkih, strmih stopnicah. Čakava vrsto. Na policah so natlačeni računalniki in tudi na majhni mizi so računalniki. Ko sestra in računalničar končata pogovor, se obrnem proti njej in vprašam "Iši?". "Iši", reče sestra in tudi prodajalec se nasmehne. Všeč jim je, če znaš kako njihovo besedo. Tudi sestra Abrehet me pohvali, da znam prave besede uporabljati v pravih situacijah. In če ne znaš drugega kot nekaj besed, pride prav tudi kaka mednarodna beseda. "Problem"? "No problem" in je težava hitro rešena.

Po večerji se malo uležem. Rada bi si odpočila, preden me bodo sestre pozno zvečer odpeljale na letališče. Ko se poslovimo, čutim, kot da bi zapuščala dom.

Ko se skupaj z drugimi potniki prebijem preko vseh okenc in vrst in oddam prtljago, poiščem svoj terminal in čakalnico. Ura je več kot polnoči in uslužbenka za pultom kinka. Ko pridem mimo, se zbudi, vzame moje dokumente, jih pogleda, se zahvali in mi jih vrne. "Melkam ljelit", ji v amharščini zaželim lahko noč. Zameje se in z drugo uslužbenko se veselo spogledata. Ko grem naslednjič mimo, se že pozdravimo

kot stare znanke.

Na letalu listam po revijah, ki jih najdem v predalu pred svojim sedežem. Pritegne me članek o knjigi The Wife's Tale – a personal history. Na podlagi pogovorov z ženskami iz svoje družine, babico, materjo, tetami in števil-

orožje, vzemi jo v roke", je citat znanega avtorja. Ko potujemo ali beremo, spoznavamo druge kulture in njihovo bogastvo in le tako se lahko poslovimo od pred-sodkov in povsod in v vsakem človeku vidimo božjo iskro. Za konec bi se rada še zahvalila

Majčke iz naše knjižnice in podjetja Skat so srečno prišle v Etiopijo

nimi drugimi Etiopijkami jo je napisala pisateljica Aida Edemariam. Več deset let je zbiral ustna pričevanja, snemala pogovore, pričevanja, spomine, jih transkribirala, preučevala jezikovne odtenke in pomene besed, v knjižnicah brskala po literaturi in tako ji je uspelo zgodovino Etiopije predstaviti skozi oči žensk, njihovega vsakdanjega življenja in navad. Tako zelo bi si želela, da bi lahko slovenski bralci prebrali to veličastno knjigo tudi v svojem jeziku. "Knjiga je

vsem dobrotnikom, ki so priskočili na pomoč. To so otroci in vzgojiteljice iz vrtca Mavrica v Izoli, podjetje Skat Izola, DZS Izola, Mestna knjižnica Izola, Romarsko središče Brezje, Glasbena trgovina Sever Izola, tednik Družina in revija Mavrica, Mojca Pahor, Marjeta Malešič, Ksenija Orel, Božo Rustja, Marinka Fabjan, Melita Košir, Lijana Perko, Jurij Paljk, Jože Andolšek in drugi. Bog povrni!

/konec
Špela Pahor

Poslanica papeža Frančiška ob svetovnem dnevu ubogih

"Upanje, ki ga imajo ubogi, ne bo nikoli razočaralo" (4)

Dejavnosti kristjanov, tako ob letošnjem svetovnem dnevu ubogih kot še bolj v vsakdanjem življenju, ne obsegajo le pobud pomoči, sicer nujnih in hvalevrednih, ampak morajo ciljati na rast do polne pozornosti, ki jo dolgujemo vsakemu, ki se je znašel v stiski. "Takšna pozornost je začetek prave skrbi" (*Evangelii gaudium*, 199) za uboge, ko iščemo njihovo resnično dobrobit. Ni enostavno biti pričevalec krščanskega upanja sredi kulture potrošništva in odmetavanja viškov, saj je vse usmerjeno v površno in začasno zadovoljevanje potreb. Da bi znova odkrili bistvo in konkretizirali učinkovito oznanilo Božjega kraljestva, je treba spremeniti miselnost. Upanje dajemo tudi preko tolaženja, ki se udejanja, ko spremljamo uboge z vztrajnim naporom in ne le v trenutkih, ko smo polni navdušenja. Ubogi prejmejo resnično upanje, kadar v naši žrtvi prepoznavo zastojno dejanje ljubezni, ki ne pričakuje povračila, in ne takrat, ko vidijo, da se mi sami počutimo dobro, ker smo jim posvetili nekaj svojega časa. 8. Številne prostovoljce, ki so pogosto zaslužni, da so prvi

dodeli pomembnost takšne pozornosti do ubogih, prosim, da napredujejo v svoji zavzetosti. Dragi bratje in sestre, spodbujam vas, da v vsakem ubogem, ki ga srečate, iščete njegove resnične potrebe; ne ustavite se pri prvi materialni potrebi, ampak odkrijte dobroto, ki se skriva v njegovem srcu. To vas bo napravilo pozorne na kulturo in načine izražanja ubogih, kar bo začetek pristnega bratskega dialoga z njimi. Pustimo ob strani razlike,

ki izhajajo iz ideoloških in političnih nazorov, ter uprimo pogled v bistvo, ki ne potrebuje mnogih besed, ampak ljubeč pogled in iztegnjeno roko. Nikoli ne pozabite, da "najhujša diskriminacija ubogih obstaja v pomanjkanju duhovne pozornosti" (*Evangelii gaudium*, 200). Ubogi najbolj od vsega potrebujejo Boga, njegovo ljubezen, ki jo vidno naredijo

sveti ljudje, ki živijo ob njih in katerih preprostost življenja izraža in dovaja moč krščanske ljubezni. Bog se poslužuje mnogih poti in neskončnih orodij, da doseže srca ljudi. Drži, da ubogi pridejo do nas, ker jim delimo hrano, a njihove resnične potrebe presegajo sendvič ali topel obrok, ki jim ga postrežemo. Potrebujejo naše roke, da si bodo opomogli, naša srca, da bodo znova začutili čustveno toplino, našo navzočnost, da bodo premagali osamljenost. Preprosto, potrebujejo ljubezen. 9. Včasih že majhna stvar zadošča, da oživi upanje: ustaviti se, nasmehniti se, poslušati. Za en dan pozabimo na statistike: ubogi niso številke, na

kateri bi se sklicevali in se ponašali s projekti in aktivnostmi v njihov prid. Ubogi so osebe, ki jim gremo naproti: so osamljeni mladi in stari, ki jih lahko povabimo na dom in z njimi delimo obrok. So moški, ženske in otroci, ki pričakujejo prijateljsko besedo. Ubogi so naši rešitelji, saj nam omogočajo, da srečamo obraz Jezusa Kristusa.

/dalje

Misel za 2. adventno nedeljo

Z Brezmadežno v naše boje

Tokrat praznujemo na 2. adventno nedeljo veliki Marijin praznik – njeno brezmadežno spočetje, ki pomeni, da je bila po svojih starših, sv. Joahimu in Ani spočeta brez vsakršnega madeža greha. To pa seveda ni njena zasluga, temveč je to 'Božja moč', kar pomeni ime nadangela Gabrijela. Kako to, da bemo ravno odlomek angelovega oznanjenja Mariji na ta praznik? Morda najbrž tudi zato, ker v tem odlomku o Mariji nimamo veliko podatkov, je pa pou-darjeno, torej imamo edino pravo informacijo, o Marijinem devištvu. Le-to Marija podari Bogu, kar tudi nas kliče k največjemu daru, ki ga lahko kot ljudje in Božji otroci naredimo, to pa je darovanje svojega življenja Bogu, in sicer v obliki darovanja svoje volje. Devica Marija to potrdi na koncu, ko

izreče tiste znamenite besede, ki jih molimo pri *Angelovem češčenju*: "Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi"! , s čimer potrjuje popolno podreditve svoje volje Božji volji. Lahko celo razberemo njeno zavest, kako se zaveda svoje popolne pripadnosti Bogu, saj se ne označi le za dekle ali služabnico, temveč za sužnjo. Podobno se kasneje za Kristusovega sužnja izreče blaženi apostol Pavel. In res, tako kot je po Svetem Duhu prišel na svet po Mariji Devici Odrašenik, tako tudi vsakemu človeku prihajajo dobri darovi – prav vsak od njih je pa Božji

dar, odvisno le, ali in koliko človek to priznava. Vse, kar smo namreč do zdaj povedali, nas vodi k vprašanju čistosti, katere najlepši zgled nam je Devica Marija. Gre za pravilno usmeritev svojih misli, želja in čutov, za nadzorovanje, da bi dosegli zares prave in velike cilje v svojem življenju. Vse to pa je pomembno tudi zato, ker če se človek ni sposoben nadzorovati in se prepušča svojim mislim, ki postanejo fantazije, željam in čutom, potem se tudi prepusti temu, da ga drugi nadzorujejo, za kar je izkoriščena prav človekova nečistost. Seveda je to področje veliko bojno polje, potrebno se je močno boriti, človek pa je šibak – vendar pa imamo pomoč od zgoraj: "Moč Najvišjega te bo obsenčila"! Dolžni smo se torej boriti, saj smo za to prešli ne samo vse potrebno orodje, torej sredstva,

v največji možni meri, a tudi mi lahko prejmemo prav lepo mero te Božje moči in seveda Marijine pomoči, če le naredimo svoj delež. Kakor smo pa že zadnjič govorili, imamo tudi tokrat zgled, kako se vse skupaj odvija v kristjanovem vsakdanu. Sveta Božja Mati ni počela nič posebnega, če tako rečemo, ni iskala neke kariere ali česa podobnega, bila je čisto navadna judovska žena v tem pogledu, vendar pa je vse počela v soju Božje luči, a je bila roditev in vzgoja Božjega zaroda, ki ni bil samo, kot se je kasneje izkazalo, v Božjem Detetu, temveč v celotni Božji Cerkvi, najpomembnejše možno delo. Tako velja za žene in dekleta tudi danes, če se res hočejo "izpolniti". Ne smemo pa pozabiti še na enega čistega bojevnika, varuha Svete Družine, to pa je prečisti ženin sv. Jožef, ki ga je prav tako na to

mesto postavila 'Božja moč'. Premalokrat morda poudarjamo, da Marija ni bila mati samohranilka, ampak je ob sebi imela čudovitega moža, ki je prav tako zmagal zaradi svoje čistosti. Kakor so se tudi v zgodovini vedno najbolje borili prav takšni bojevniki. Ne bo narobe, če se bomo zato večkrat na dan obračali k naši Brezmadežni Devici slavni, ki je zmaga v vseh pravih bojih, rekoč: "O Marija, brez madeža spočeta, prosi za nas, ki se k tebi zatekamo"!

Andrej Vončina

temveč prav orožje, kakor nam lepo pravi Apostol. Kristusovi vojski smo postali pri birmi, ko smo prešli zaščito in napadalno orožje, kakor nam sv. Pavel pravi v Pismu Efežanom (Ef 6,17), namreč "čelado odrešenja" in "meč Duha". Marija je seveda "prenapolnjena" z vsemi milostmi, zato je bila tudi z "močjo Najvišjega" napolnjena

ZAKAJ PRAV JEZUS? (94)

PRIMOŽ KREČIČ

Jezusova kri

V svetu živali in ljudi predstavlja **kri osnovo življenja**. Če ni krvi, ni življenja. Kri nam tudi pokaže, kako živimo, zdrava kri je polna železa in kisika ter hranljivih snovi, zato poživlja in ohranja telo ter **prenese hrano do vsake žive celice v organizmu**. Kri je tekočina življenja, ki vse povezuje s srcem in z darom. Preliti kri za drugega pomeni, da **damo zanj tako veliko žrtev in tveganje**, pri čemer se lahko zgodi, da izgubimo celo življenje. Umreti za drugega predstavlja najvišji dar ljubezni, ki nima nikakršnega nadomestila. Drugi postane čisti dar za drugega. **Moč ljubezni je v besedi vse**, da ni samo malo, do določene meje, ampak vse. Že v Stari zavezi so Izraelci **darovali kri bikov, ovc in volov** za spravo za grehe. Dar krvi je močnejši od človekovega greha. Tudi duhovnik je na veliki pravni dan vstopil v presveto in s krvjo pokropil pravni pokrov. V Novi zavezi je bila **prelita Jezusova kri kot izraz sprave**, ki jo je s svojo žrtvijo vzpostavil z Bogom za človeštvo. Pri zadnji večerji je spremenil vino v svojo kri za življenje, da bi ta kri predstavljala spomin na žrtev, ki je šla do kraja. Vojak je mrtvemu Jezusu prebodel stran in se začudil, da sta iz nje pritekli kri in voda. (Jn 19,34) Kri predstavlja kri nove zaveze med človekom in Bogom ter izvir novega zakramentalnega življenja. Tudi **zemlja je bila posvečena s sveto Gospodovo krvjo**. (Bulgakov) Jezusova kri, ki je bila prelita na križu, je postala predmet češčenja, zlasti v povezavi z legendo o Svetem Gralu. Še vedno se ohranja pripoved o tem, da je vojak Longin zbral **zemljo, ki je bila namočena v Jezusovi krvi**, in se ustavil v Italiji, v Mantovi. Na posodici svete relikvije piše: *Jezus Christi Sanguinis*. Relikvija je priznana s strani Cerkve. Cerkve je bila rojena iz Jezusove krvi, ko je podaril vse, do zadnje kaplje. Zato se moremo iz te žrtve posvečevati in prejeti dar življenja. Katarina Aleksandrijska je skušala vse priveriti k skrivnosti Jezusove žrtve na križu: "Če vidiš križ,

poglej tudi na tisto, kar teče po njem". "Kristusova kri je začetek zgodovine". "Kdor jo pije, živi, kdor je ne pije, umre". Teologijo o preliti Jezusovi krvi je napisal sveti Pavel. Jezus je s svojo krvjo Bogu zadostil za grehe človeštva in urešničil spravo z Bogom. (Rim 3, 24) S svojo krvjo je pripravil odrešenje, ko nas je rešil Božje jeze, ki smo jo zaslužili po grehu. S to krvjo je bila ustanovljena nova in prava zaveza med Bogom in človeštvom. (1 Kor 11, 25) Sveti Pavel pravi, **da moramo v sebi dopolniti, kar manjka Kristusovemu trpljenju**. (2 Kor 1, 24) Temu trpljenju po sebi sicer nič ne manjka, ampak se moramo vanj vključiti in dati svoj prispevek. To pomeni, **da svoje trpljenje povezujemo s Kristusovim**. Duhovno življenje kristjanov se hrani s Kristusovo krvjo. V njej je izvir ljubezni in milosti, je ogenj in pogum, da svoje rane, grehe in napake izročimo v Jezusovo žrtev in jih ozdravimo. Tako se moremo boriti proti težavam, ki prihajajo. Kri ima močan glas, je zapisal sveti Ambrož, da iz zemlje doseže nebesa. Svetniki so hrepneli po tem in prosili: Kristusova kri, napoji nas"! Češčenje Jezusove krvi se je poživilo zlasti ob koncu 19. stol. Pobudnik je bil duhovnik Francesco Albertini, ki je spodbujal Bratovščino Presvete Krv. Iz te duhovnosti so pognale mnoge redovne ustanove, ki so posvečene Jezusovi krvi. Praznik Predragocene Krv Jezusove je bil uveden leta 1849 v Rimu, papež Pij X. je določil datum 1. julij. Leta 1970 z reformo liturgičnega koledarja po Drugem vatikanskem koncilu je bil ta praznik **združen s praznikom Corpus Domini**. V bistvu gre za eno stvarnost, ki ima dva vidika. Češčenje je posebej priporočal papež Janez XXIII. (+1965), ki je določil Litanije Jezusove krvi in naročil, naj se med vzklike pri molitvi "V spravo za bogokletje" vključi vzklik: "Kristusova kri, napoji me"! **Cerkev je bila rojena iz svete Jezusove krvi in jo ohranja v svetem spominu**. Veliki svetniki so častili Jezusovo kri, kri, ki prinaša odrešenje in po zakramentih očisti ter posvečuje.

**V vsakdanjih
dejanjih
naših
duhovnikov
je Božja
ljubezen**

PODPRI NJIHOVO POSLANSTVO Z DAROM

Bratski objem, tolažilna beseda, trenutek skupne molitve... naši duhovniki nam s svojimi dejanji posredujejo Božjo ljubezen. Življenje delijo z nami, vsak dan, solidarna in dejavna Cerkev.

DARUJ TUDI TI...

- s plačilom na poštni tekoči račun št. 57803009
- s kreditno kartico, s klicem na brezplačno številko 800-825000 ali na portalu www.insiemeaisacerdoti.it
- z bančnim nakazilom na glavnih italijanskih bankah
- s plačilom neposredno na škofijskem Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov.

PRISPEVEK JE ODTEGLJIV

www.insiemeaisacerdoti.it
facebook.com/insiemeaisacerdoti

Kratke

Srečanje vodstva deželne UCSI v prostorih Novega glasa

Minuli teden se je vodstvo deželnega združenja katoliških časnika UCSI srečalo v prostorih Novega glasa, ker želi vodstvo imeti tesnejše odnose z deželnimi katoliškimi tedniki: v prihodnje bi želelo vodstvo spoznati in obiskati vsa uredništva v naši deželi.

Dramski odsek PD Štandrež gost v SNG Nova Gorica

Kot je že ustaljena navada, je bil tudi letos dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež gost v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica v abonmanskem nizu Nedeljska gledališka srečanja, ki obsegajo štiri predstave ljubiteljskih gledaliških skupin in privabljajo v veliko dvorano novogoriškega gledališča množico navdušenih gledalcev. Štandreški komedijanti so svojo zadnjo uspešnico, komedijo Bosa v parku (1963), delo plodovitega ameriškega komediografa Neila Simona (1927-2018), v prevodu Dušana Tonšeta in režiji Janeza Starine, ki je bil dolgo let član SNG Nova Gorica, uprizorili z velikim uspehom prav na Martinovo nedeljo, 10. novembra. Nedeljsko občinstvo je navdušila komedijska vsebina, spletena okrog mladega parčka Corie in Paula, ki sta si prehitro nataknila zakonski jarem in zato doživita po medenem tednu kar nekaj težav, a ker sta zaljubljena do ušes, se ob koncu vsa trenja zgladijo. Igralci Mojca Dolinšek, Polonca Cijan, Matej Klanjšček, Božidar Tabaj in Egon Cijan so bili deležni toplega, odobravlajočega ploskanja. Kot je prišlo že v navado, so požrtvovalni in postrežljivi člani PD Štandrež po predstavi v spodnjem foyerju gledališča postregli gledalcem s pečenim kostanjem in novim vinom, ki ga vsakič

blagoslavlja prav sv. Martin, "ki iz mošta dela vin". S komedijo Bosa v parku, ki je domačo premiero doživela v popolnoma zasedeni župnijski dvorani Anton Gregorič 26. januarja 2019, je

štandreški dramski odsek razveselil tudi občinstvo v Vrhu v soboto, 16. novembra 2019 (tokrat je vlogo Paulove tašče igrala Gabrijela Vidmar). S tamkajšnjim Amaterskim gledališčem Vrba, ki ima za seboj že tridesetletno ustvarjanje, goji štandreški dramski odsek že dolgo vrsto let prijateljske vezi z izmenjavo gostovanj. / IK

KCLB Srečanje pod lipami / O dobrotelnosti ob svetovnem dnevu revnih

"Potrebna so telesna in duhovna dela usmiljenja"

"Upanje, ki ga imajo ubogi, ne bo nikoli razočaralo" (Ps 9,19). Te besede so aktualne tudi v današnjem času. Izražajo globoko resnico, ki jo vera vtisne predvsem v srca najbolj ubogih: povrnitev upanja, ki je bilo izgubljeno spričo krivic, trpljenja in nestalnosti življenja". Z besedami papeža

Franciška ob svetovnem dnevu ubogih je Jurij Paljk v Kulturnem centru Lojze Bratruž uvedel večer z naslovom Odrinimo na globoko. Na srečanju so v četrtek, 28. novembra, v tednu Karitas, o dejavnosti Škofijske karitas Koper, gibanju Umetniki za Karitas in dobrotelnosti v goriški Karitas govorili Jožica Ličen, Anamarija Stibilj Šajn, umetnika Azad in Silva Karim ter vikar za Slovene v goriški nadškofiji Karel Bolčina.

Ravnateljica Škofijske karitas Koper Jožica Ličen se je vprašala, kako to, da papež, ki je v rimskih sobanah, tako daleč od nas, točno pozna stvari, o katerih govori - "Kolikokrat o stvarih, s katerimi se mi na terenu ukvarjamo, sveti oče spregovori tako, kot da bi sedel med nami. Kristjani mu moramo biti hvaležni, da nas opozarja! ... Karitas pomeni ljubezen do bližnjega, saj človek ne živi samo od kruha. Materialna pomoč je potrebna, vendar pogled v oči, pogovor in največkrat poslušanje človeka, ki mu je hudo, so več vredni kot hrana in oblačila. Potrebna so telesna in duhovna dela usmiljenja". Škofijska karitas Koper ima na ozemlju trinajst centrov

Karitas in na dveh lokacijah materinski dom, kamor se ljudje v stiski obračajo za materialno in duhovno podporo. Delujeta tudi Varna hiša in v Novi Gorici svetovalnica Lučka za potrebe mater in družin, v katerih vlada nasilje. V Ajdovščini in Bertokih sta tudi centra za brezdomce. Gospa Ličen je spregovorila tudi o programu

Afrike, danes pa imamo nov val beguncev - "to so ljudje, ki izhajajo iz revščine. Najprej jih je treba podučiti o našem načinu življenja, potrebujejo kulturno podporo, ne smemo pa jim vsiljevati navad, ki bi lahko ogrozile njihovo istovetnost". Pred štirinajstimi dnevi je Karitas odprla nove prostore "za poslušanje" v inštitutu

Mlade Karitas, ki je na desetih lokacijah in spodbuja mlade srednjih šol, da pomagajo osnovnošolskim otrokom pri učenju - en dijak za enega otroka čez celo šolsko leto. Zelo so zaposleni tudi s projektom Umetniki za Karitas, ki "je oznanjevanje lepote in dobrote". Škofov vikar, štandreški župnik Karel Bolčina je govoril o delovanju krajevne Karitas, ki se že od vsega začetka ukvarja s pomočjo na terenu, zlasti z razdeljevanjem hrane in obleke ter z denarno pomočjo. Zelo močno se je delovanje razvilo v obdobju vojne na Balkanu; ko pa se je begunstvo z Balkana umirilo, so začeli prihajati najprej izseljenci iz Severne

Contavalle v Gorici, poleg tega delujejo trije centri za prenočevanje, ki jih upravljajo laične zadruge v povezavi s Karitas. Karel Bolčina je še posebej poudaril vlogo emporija solidarnosti, trgovine z jestvinami, v kateri ljudje ne kupujejo z denarjem, ampak s točkami na elektronski izkaznici. V dekanijski Karitas v Štandrežu delijo hrano posameznikom in družinam enkrat mesečno, vsako nedeljo pa gospe kuhajo za begunce, ki so v Gorici začasno v pričakovanju na dokumente. V Štandrežu je zelo pomembno tudi zbiranje in delitev oblačil. Likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn je povedala, da je li-

kovna kolonija Umetniki za Karitas nastala po zgledu podobnega avstrijskega projekta - "V teh letih je bilo narejeno ogromno dela. Tudi mi nismo pričakovali, da bo kolonija postala tako prepoznavna v slovenskem in mednarodnem prostoru. Lahko rečemo, da smo v samem vrhu - iz kolonije znancev in prijateljev smo prerasli v mednarodno likovno kolonijo. Naš projekt spreminjamo v gibanje". V Galeriji Ars na Travniku bodo razstavo Umetniki za Karitas odprli v petek, 6. decembra, na ogled pa bo do konca decembra. Umetnik kurdskega rodu, Azad Karim, ki je bil s soprogo Silvo

pri projektu soudeležen že od vsega začetka, je v Kurdistanu obiskal center za begunce - "Na te ljudi ne smemo gledati zviška. Vsi smo ljudje, eden drugega moramo čutiti, to je dobrotelnost". Tudi Silva Karim, Azadova žena, je povedala, "da je kolonija Umetniki za Karitas prerasla v mednarodno gibanje, ki deluje na pogon entuziazma, empatije in ljubezni do bližnjega. ... Z Azadom živiva kot umetnika, nikoli ne bova bogata, toda prepričana sva, da je treba nekaj darovati, to pa naredi življenje lepo".

Jurij Paljk, ki je večer povezoval, je omenil današnje duhovne potrebe ljudi, ki iščejo razumevanje. Tudi o teh je papež Frančišek pisal v svoji poslanici: "Spodbujam vas, da v vsakem ubogem, ki ga srečate, iščete njegove resnične potrebe; ne ustavite se pri prvi materialni potrebi, ampak odkrijte dobroto, ki se skriva v njegovem srcu ... Preprosto, potrebuje ljubezen".

Kat

Srečanje v župnijski dvorani

Plinska termoelektrarna v Štandrežu

V središču Camusovega romana *Tujec* je tema absurda, odtujenosti, ki jo protagonist občuti, ko se nekega dne pelje v Mareng na pogreb umrle matere. "Tujec" se ne počuti doma in pred seboj vidi le negotovost in zmedenost. Isti občutek so prisotni občutili v petek, 22. novembra, v župnijski dvorani v Štandrežu, ko so poslušali odgovore na svoja vprašanja. V tem se je videlo, kako daleč je goriška občinska uprava v odnosih do Štandreža. Na srečanju je bilo prisotnih več odbornikov in svetnikov goriškega občinskega sveta: Nicole Turri, Alessandra Zanello, David Peterin, Marko Rossi, Andrea Picco, Silvano Gaggioli, Alessandra Fasiolo in odgovoren odbornik za okolje Del Sordi. Najprej je zdravnica Maria Teresa Padovan spregovorila o hudih učinkih zračnega onesnaževanja. Povedala je, da je znanstvenikom v zadnjih tridesetih letih jasno, zakaj so se vzroki smrti popolnoma spremenili. Nekoč so bile glavni vzrok smrti nalezljive bolezni, danes so predvsem tumorji,

bolezni srca in ožilja. Vzrokov je tudi več, vendar za tobakom in alkoholom pride na vrsto takoj onesnaženi zrak, ki ga dihamo. Trdi delci, dušikov dioksid in ozon na splošno veljajo za tri onesnaževalce, ki najbolj vplivajo na zdravje ljudi. Dolgoročna in kronična izpostavljenost onesnaževalcem te vrste povzroča različno hude posledice, od težav z dihalni do prežgodnje smrti. V Evropi je okoli 90 % mestnega prebivalstva izpostavljenega koncentracijam onesnaževalcev, večjim od mejnih vrednosti kakovosti zraka, ki so škodljivi za zdravje. Po ocenah drobni trdi delci v zraku zmanjšajo pričakovano življenjsko dobo v EU za več kot osem mesecev. Ti delci so zelo majhni in so večkrat nevidni. Ostanjejo v zraku več časa in potujejo tudi več kilometrov daleč. Benzopiren je rakotvoren onesnaževalce, ki zbujajo večjo zaskrbljenost, saj so njegove koncentracije v mnogih urbanih okoljih zelo visoke. Drugi taki delci so še dušikovi oksidi ali dioksidi. Fabio Curci je nato prevzel besedo in po-

skušal pojasniti postopek koncesij termoelektrarne do danes in postavil nekaj vprašanj, na katera ni dobil odgovora: zakaj niso upoštevali omejitve? Zakaj niso hoteli spremeniti regulacijskega načrta, da bi omejili nezdruge goriške industrije? Kje

so podatki nadzorne enote v Štandrežu? Katere so politične smernice v prid varovanju okolja v goriški občini? Zakaj goriško občinstvo ni bilo ob-

veščeno o pooblastilu, ki je bilo že sprejeto julija? Spomnimo se, da so občani v Štandrežu predložili že dve ljudski peticiji s 3250 podpisi, na katere ni bilo odgovora in jih niso upoštevali. Karlo Nanut je posredoval ustno anketo, ki jo je opravil med občani v Štandrežu. Pokazalo se je, da so ti zelo razočarani. Naša mestna četrt, je povedal Nanut, je mestu Gorici dala veliko. Na

so še preostale. V zameno ni bilo nič storjenega, kar bi izboljšalo kakovost življenja: nobene kolesarske steze, območje v bližini reke Soče je še vedno zapuščeno, degradirano, nobene določbe ni za upočasnitev in ureditev prometa, ki se je izredno povečal v zadnjih desetih letih. Če je res, da premost in naftne elektrarne izpuščajo v zrak več ogljikovega dioksida, ni res, da termocentrale na metan ne onesnažujejo. Iz uradnih podatkov izhaja, da iz dolgega plinovoda uhaja vedno veliko plina, ki se nabira v zraku. Iz študije, ki so jo objavile uradne agencije okolja, izhaja, da se metan v zraku kombinira z določenimi "aerosoli" in lahko ima zato 105-krat nevarnejši učinek kot ogljikov dioksid. Med izgorevanjem plina se v hlapih pojavljajo tudi drugi plini, na primer dušikovi oksidi, ki jih je zdravstva že obrazložila in so težji od zraka ter ostanejo zato v okolici termoelektrarne več časa. Nato je Martina Luciani prisotnim pojasnila, da pri izjavah občinskih funkcionarjev vedno naletimo na iste stave, ko poskušamo dobiti odgovore na določena vprašanja: tehniki pravijo..., pravila določajo...! Zdi se, da tako govorjenje namiguje na dejstvo, da

administratorji nimajo nobene vloge ali da ne morejo storiti ničesar, da bi spremenili ali popravili določen postopek v zvezi z industrijsko cono. V resnici pa je v členih okoljskega kodeksa jasno zapisano, da imajo upravitelji občine še vedno možnost izbire med normativi in tako lahko zaščitijo javne ali zasebne interese. Kajti, če to ni mogoče, čemu so potem politiki? Ali zadostujejo le natečaji za tehnike in politike lahko odslavimo? Na koncu je spregovoril še Del Sordi in potrdil v bistvu to, kar smo že slišali pred dve letoma, ko so tehniki predstavili občanom projekt termoelektrarne, ne da bi se jasno opredelili. Del Sordi je povedal, da obstajajo uradi, ki sledijo pravilom in določajo postopke, ki jih moramo vsi upoštevati. Če sledimo tem pravilom, smo že na pravem mestu. Potrdil je tako občutek opeharjenosti, ki jo čutijo občani v odnosu do administracije. Del Sordi je še poudaril, da bo čim prej povabil prisotnim pojasnila, da pri izjavah občinskih funkcionarjev vedno naletimo na iste stave, ko poskušamo dobiti odgovore na določena vprašanja: tehniki pravijo..., pravila določajo...! Zdi se, da tako govorjenje namiguje na dejstvo, da

KN

Bratsko občuteni adventni čas

Beseda nas spreminja

Goriški nadškof msgr. Carlo Roberto Redaelli je pred začetkom adventa sklical tiskovno konferenco, na kateri je s sodelavci predstavil niz dogodkov, predvsem pa poudaril, da bo letošnji adventni čas čas Besede, ki nas vse spreminja. Nadškof je predstavil zgibanko, ki nosi naslov *Beseda nas spreminja*, a je že na samem začetku poudaril, da je ljubezen nalezljiva in je zato Kristusove besede treba udeležiti, sicer je

na Mauro Ungaro in vodja goriške Karitas diakon Renato Nu-

kjer delijo potrebnim hrano, kot so tudi naslovi menz v Gorici in

središčih za pomoč potrebnim, naslove posvetovalnic, naslove t. i. "emopori-jev solidarnosti", neke vrste središč,

lovanja nadškofijske Karitas. Nadškof msgr. Redaelli je predstavil tudi "dnevni" koledar, ki bo te dni na voljo za simboličnih pet evrov, izdelalo pa ga je več kot tristo ljudi, od skavtov do prostovoljcev, in sicer tako, da bo vsak dan imel neko misel dneva, povezano z Besedo seveda, na listku posameznega dne pa sta na zadnji strani tudi razlaga in duhovna misel. Prav tako so predstavili koledar za otroke, adventni koledar Karitas s papirnatim hranilnikom, na voljo bo tudi v slovenskem jeziku, otroci pa ga bodo lahko barvali in sami narisali božično zgodbo. Spregovorili so tudi o nizu dogodkov, ki jih bodo priredili v adventnem času: 14. decembra bo v Gorici Noč Karitas, kjer bodo spregovorili ljudje, ki se jih je Beseda živo dotaknila, 18. decembra bo v Červinjanu v športni palači prireditev Otroci Karitas, kot so tudi predstavili nagradni natečaj solidarnosti za osnovne šole, ki bo potekal ves advent.

Foto JMP

naša vera prazna.

Ob nadškofu sta bila odgovorni na goriški nadškofiji za medije in urednik tednika Voce Isonti-

tem dejavnostim je zgibanka tudi namenjena. Razdeljena bo po cerkvah, v njej pa bo vsakdo lahko našel naslove in podatke o

cera z dvema mladima sodelavkama. Prav karitativne dejavnosti so osrednjega pomena za Cerkev, so vsi poudarili in

Tržiču za potrebne in naslovi vseh krajevnih središč dobrodelne organizacije Karitas. Prav tako so v knjižici naslovi s plani središč za potrebne, predstavljena je ustanova Contavalle, salezijansko središče za mlade San Luigi, emporiji za zbiranje in razdeljevanje oblačil in obutve. Gre skratka za vademekum de-

lovanja nadškofijske Karitas. Nadškof msgr. Redaelli je predstavil tudi "dnevni" koledar, ki bo te dni na voljo za simboličnih pet evrov, izdelalo pa ga je več kot tristo ljudi, od skavtov do prostovoljcev, in sicer tako, da bo vsak dan imel neko misel dneva, povezano z Besedo seveda, na listku posameznega dne pa sta na zadnji strani tudi razlaga in duhovna misel. Prav tako so predstavili koledar za otroke, adventni koledar Karitas s papirnatim hranilnikom, na voljo bo tudi v slovenskem jeziku, otroci pa ga bodo lahko barvali in sami narisali božično zgodbo. Spregovorili so tudi o nizu dogodkov, ki jih bodo priredili v adventnem času: 14. decembra bo v Gorici Noč Karitas, kjer bodo spregovorili ljudje, ki se jih je Beseda živo dotaknila, 18. decembra bo v Červinjanu v športni palači prireditev Otroci Karitas, kot so tudi predstavili nagradni natečaj solidarnosti za osnovne šole, ki bo potekal ves advent.

JUP

Sovodnje / Ulico so poimenovali po Vilku Fajtu

Za vas je dal, kar je imel najbolj dragocenega, svoj čas

Na parkirišču ob osnovni šoli v Sovodnjah so v soboto, 30. novembra, odkrili tablo ulice, ki povezuje Prvomajsko s Štrdalto. Tabli z napisom ledinskega imena ulice Leger se je pridružila tabla z napisoma Via Vilko Fajt - Fajtova ulica. V uvodnem pozdravu je občinska svetnica Alida Passon povedala, da se je Vilko Fajt rodil 24. oktobra leta 1934, velik del svojega življenja je namenil vaški skupnosti in bil vključen v sovodnjska kulturna in športna društva. Igral je v gledališki skupini, prispeval je k upravnemu delu na občini in odigral ključno vlogo pri obnovi sovodnjskega kulturnega doma. Med drugim je bil član Sovodnjskega noneta in pel je pri moškem zboru Skala iz Gabrij. Bil je izreden poznavalec Julijskih Alp - več kot stokrat je bil na vrhu Triglava. Kot velik ljubitelj fotografije je bil med ustanoviteli fotokluba Skupina 75. Vsi v Sovodnjah ga poznajo kot izrazito osebnost in izredno zaslužnega človeka, zato je posebna komisija, ki so jo sestavljali Alenka Florenin, Luca Pisk, Erik Figelj in Julijan Čavdek, marca letos, po pregledu različnih predlogov,

župan Luca Pisk je nagovoril navzoče: "Na Vilka Fajta se moramo spomniti na poseben način. Njegovo ime je bilo takoj uvrščeno v ožji izbor predlogov. Naši odločitvi je botrovala tudi lokacija ulice, ki leži na kraju, kjer je nekoč stalo nogometno igrišče, in ob kulturnem domu, dveh prostorih, ki ju je Vilko Fajt zelo dobro poznal". Danes na tem kraju sta parkirišče in park, v prihodnjih letih pa bo ulica postala zelo pomembna za celotno občinsko skupnost, saj bosta tu stala nov otroški vrtec in osnovna šola. "Vilko Fajt je bil oseba izredno dobrega srca, ki je dala vse za svojo vas. /... / Ob štirih zjutraj je

Luca Pisk

kar je imela najbolj dragocenega - svoj čas", je o njem občuteno povedal občinski svetnik za kulturo Erik Figelj, ki je s pomočjo Jasmin Lutman, Fajtove vnukinje, svečano odkril novo tablo. Slovesnost se je končala ob lepem petju moškega zbora Skala, med katerim se je marsikateremu Sovodnjcu srce segrelo, oči pa orosile.

Kat

Erik Figelj in Jasmin Lutman

Vokalna skupina Sovodnjska dekleta

sklenila, da bo nova ulica nosila ime po njem. Kulturni program so na slovesnosti oblikovali otroški zbor Kulturnega društva Sovodnje pod taktirko Valentine Nanut, nekdanja ženska vokalna skupina Sovodnjske dekleta, ki se je pod vodstvom Sonje Pelicon ponovno zbrala za to priložnost, in moški pevski zbor Skala z zborovodkinjo Zulejko Devetak. Sovodnjski

občudoval sončni vzhod na vrhu Triglava, ob šestih zvečer je že bil v Sovodnjah v kulturnem domu in pomagal postavljati mize za "šagro". /... / Bil je oseba, ki je naredila vse, kar je bilo v njenih močeh, da bi izboljšala življenje v vasi. Ni bil pisatelj, ne znanstvenik ne baron ne poet, bil je navaden človek, tak, kot smo vsi mi. Bil je oseba, ki je izredno ljubila svojo rojstno vas in je zanj dala,

Obvestila

Na sedež PD Rupa-Peč v Rupi bo sv. Miklavž prišel v četrtek, 5. decembra, ob 19.30. Vabljeni otroci in odrasli.

Sv. Miklavž bo pri sv. Ivanu v Gorici obiskal otroke v nedeljo, 8. decembra, ob 10. uri, po igrici, ki jo pripravlja O'Klapica. Vabljeni!

Občina Steverjan in Vinoteka Steverjanski griči vabita na predstavitev projekta Likof 2020 KAKO SMO LEPI v petek, 6. decembra 2019, ob 19.30 v dvorec Baronesse Tacco, Grajska ulica št. 7 Steverjan. Večer bo obogatila enogastronomska ponudba lokalnih proizvajalcev.

Akademski kipar Herko Saksida, rojen 10. 4. 1953 v Postojni, živeč na Dobrovem, Grajska 7, se pripravlja na svojo prvo razstavo, ki bo na gradu Dobrovo I. 2021. Zato v ljubezni prosi imetnike svojih del (kipi, risbe,

vaze, broške), da mu pošljejo fotografijo umetniških izdelkov, ki jih posedujejo, zaradi morebitne posoje na razstavi. Tel: 051345322 elektronska pošta: heribert.saksida@gmail.com. Za poslane fotografije se že vnaprej zahvaljuje. **Prispevek za SCGV Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kersevana lahko nakazate na bančni tekoči račun: Banca di Cividale - IBAN IT 97 M 054 841 240 1CC 003 003 6225: SWIFT C-VIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.** "Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Čestitke

Učenci, učitelji in sodelavci osnovne šole Frana Erjavca v Štandrežu smo ponosni na letošnjega dobitnika "klasa" ga. Marjana Breščaka in mu iz srca čestitamo.

RADIO SPAZIO
vrata proti vzhodu

(od 6. 12. 2019 do 12. 12. 2019)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 6. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 7. decembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem,

rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 8. decembra, ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 9. decembra (v studiu Ilaria Bergnach, Miha Kovac in Jakob Leopoli): Mihec in Jakec show.

Torek, 10. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 11. decembra (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Henrik Tuma gornik in domoljub. - Izbor melodij.

Četrtek, 12. decembra (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Javni razpis / 16. Priznanje Kazimir Humar

Zveza slovenske katoliške posvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagatelj in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo. Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa. Priznanje se praviloma podeli za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju. Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru. Predloge za priznanje je treba oddati **do 31. decembra 2019** na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra 85, s pripisom na ovojnici: "Predlog za priznanje".

PD ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Gledališko društvo Kontrada - Kanal

Moliere

SKAPINOVE ZVIJAČE

Nedelja, 8. decembra 2019, ob 17. uri

Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ZDRUŽENJE CERKVENIH
PEVSKIH ZBOROV - GORICAvključno vabi na
revijo otroških in
mladinskih zborovMALA
CECILIJANKANEDELJA
8. DECEMBER 2019
I. DEL OB 15. URI - II. DEL OB 17. URI
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽV sodelovanju z Zvezo slovenske katoliške
prosvete in Svetom slovenskih organizacijKulturni center Lojze Bratuž
Združenje cerkvenih pevskih zborovMatija Tomc
SLOVENSKI
BOŽIČZA SOLISTE, ZBOR
IN ORKESTERHilarij Lavrenčič - dirigent
Patrick Quaggiato - orkestracije

režija Franko Žerjal

INFORMACIJE
in REZERVACIJE+390481531445
info@centerbratuz.org

ŠTANDREŽ P. Ivan Bresciani, duhovna obnova

Kaj razodevamo kristjani?

Zdaj smo pa napolnili rezervoarje". Tako je dejal mlad moški z otroško čistim srcem ob koncu duhovne obnove, ki je v organizaciji štandreške dekanije potekala med 25. in 27. novembrom. Če advent pomeni milosten čas pričakovanja Božiča, je bilo tridnevno srečanje v Štandrežu čudovita priložnost za pripravo na advent. Letos jo je vodil p. Ivan Bresciani, predstojnik slovenske Družbe Jezusove.

Med homilijo pri večerni maši, pri kateri so somaševali naši župniki iz vse dekanije, je pater v daljšem nagovoru "odpiral" Besedo, poglobljeno razvil nekaj misli iz izbranih evangelijskih beril. Nato se je z zbranimi srečal v spodnji dvorani bližnjega doma Anton Gregorčič, kjer je lahko vsakdo povedal, kaj ga je pri poslušanju nagovorilo ali drugo primerno misel. In voditelj, duhovno izkušen in moder človek, ki ga je res prijetno poslušati, je to pokomentiral in še kaj dodal iz svojega bogatega znanja.

Prvi dan je govoril o prvem poglavju Matejevega evangelija, o Jezusovem rodovniku, ki kaže, kako je Bog stopil v človeško zgodovino, sredi grešnikov. "Vsakdo ima svoj rodovnik", za sabo imamo zgodbo, ki morda ni perfektna, kot bi hoteli. Zato smo klicani k odpuščanju. "Bog je hotel in iskal očeta in mamo". Zanimivo, sv. Jožef v evangelijskih ne izreče niti ene besede: ni človek besed, ampak moški poslušanja in dejanja. Če je Jezusa "spočel" Sveti Duh, mu je bil sv. Jožef

"duhovni" oče. "Tudi mi smo klicani, da bi bili drug drugemu duhovni očetje, matere, prijatelji". Drugi dan (Mt2) je pater povedal, da so se Jezusu prvi poklonili pastirji in pa pogani, trije modri, iskalci, žejni resnice. Uporabljali so razum, zaljubljeni so bili v nebo in zvezda jih je vodila, a "luč so imeli tudi v sebi". Vsi mi "smo bili ustvarjeni kot luč, da bi razodevali". Po obisku Deteta so bili v sanjah opomnjeni, naj se vrnejo v svojo deželo po drugi poti. Tudi sv. Jožef je bil v sanjah trikrat obveščen: vsakokrat ni rekel niti besede in je naredil, kot mu je bilo sporočeno. Treba je zaupati in se premakniti, "nič ne pomaga znati na pamet Sveto pismo, če ostajamo na svojem kavču". Tretji dan je bil govor o poslednji sodbi. "Pekel, vice, nebesa ... Vse to je ovito v skrivnost". V zgodovini smo poslednjo sodbo združili z idejo o koncu sveta; v prvih stoletjih krščanstva pa je ta pomenila srečanje s Stvarnikom, "Pridi, Gospod"! Zanimivi so trije odlomki iz Mt25: o desetih devicah, o talentih in o pastirju, ki loči ovce od kozlov ("Lačen sem bil ..."). Ta prilika je posebno tolažilna: ni treba iti daleč, "Bog je v tistem, ki potrebuje kozarec vode", k Njemu pridemo prek drugega. "Kristjani smo klicani, da unovčimo naše talente", je še povedal p. Ivan na srečanju po maši, ko je tudi prikazal dve pomenljivi podobi iz antične umetnosti in ikono. Vsi smo prejeli velike darove: "Bodimo ponosni, da imamo novo življenje! Ljudje nas bodo gledali, kaj kristjani razodevamo". S svojim življenjem lahko razodevamo, da smo Božji otroci. Tudi brez besed. Z otroško čistim srcem.

DD

Radoživa zgodba o živalih

Na pobudo Prosvetnega društva Štandrež so se učenci štandreške osnovne šole Fran Erjavec in otroci vrtca Pika Nogavička zabavali ob dogodivščinah domačih in gozdnih živali. Na odru župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu so učenci Gledališkega krožka osnovne šole Solkan prikazali, kako se živali imajo rade, ne glede na to, ali imajo gobec ali kljun. Prikazale so se domače živali, zajec in petelin, ter gozdne in miroljubne, kot so vrana, jež, sova, in lisica. Živalsko življenje sta popestrila še medved in volk. Med prizore je Matej Petejan vnesel primerne glasbene vložke, ki so dogajanje še popestrili. Za režijo je poskrbela Lilijana Humar Plesničar. Glasbeno pravljico z naslovom Nenavadna

poroka je napisal Vinko Möderndorfer. Na sporedu je bila 26. novembra in jo je omogočila Zveza kulturnih društev iz Nove Gorice. / DP

Slovesnosti v Štandrežu na prvo decembrsko nedeljo

Ob farnem zavetniku izročitev klasa Marjanu Breščaku

Prvi december je bil v Štandrežu posebno slovesen iz treh razlogov. Doživeto so domačini počastili farnega zavetnika sv. Andreja, prižgali so prvo svečo na adventnem venčku in izročili priznanje klas 2019.

Da ne gre za navadno nedeljo, so lahko zaznali vsi, saj se je po vasi razlegalo prijetno pritrkovanje, ki je naznanjalo, da praznujejo Štandrežci farnega zavetnika, sv. Andreja apostola. Tudi sv. maša je bila slovesna in s kora so zadonele pesmi v čast zavetniku. Pred oltar je mladina položila adventne venčke, ki so jih izdelali prejšnji dan v prostorih župnijskega parka. Sveto mašo je daroval, ob sodelovanju domačega župnika, p. Ivan Bresciani, ki je med tednom vodil večerne duhovne vaje. Med mašo so prižgali prvo svečo na adventnem vencu in blagoslovili venčke, ki so jih izdelali otroci. Po sveti maši je združenje sKultura 2001 na trgu pred cerkvijo izročilo priznanje klas 2019 Marjanu Breščaku za dolgoletno, vztrajno in učinkovito delovanje na upravnem, političnem, kulturnem in cerkvenem področju v korist štandreški in širši skupnosti.

Priznanje mu je izročil goriški župan Ziberna, ki je v nagovoru izpostavil skromnost nagradjenca in njegovo stalno, odgovorno in

dosegel diplomo v mehaničnih vedah. Od leta 1967 do upokojitve 1999 se je zaposlil v termoelektrični centrali v Trziču, kjer je bil

strokovno delovanje na raznih področjih v korist skupnosti. Med številnimi prisotnimi sta bili tudi goriška občinska svetnica Marilka Koršič in ravnateljica večotopenjske goriški šol Elisabetta Kovic. O Breščakovi življenjski poti je spregovoril Damjan Paulin. O njem je povedal, da se je rodil leta 1942 v Štandrežu. Osnovno šolo je obiskoval v domači vasi, slovensko nižjo srednjo šolo pa v Gorici. Po zaposlitvi v mehanični delavnici leta 1956 je nadaljeval študij na večernih tečajih tehničnega zavoda v Gorici in nato še šestletno šolanje v Trstu, kjer je leta 1973

od leta 1997 tudi odgovoren za vzdrževanje mehanične sekcije. V centrali je uvedel razne izboljšave, ki so znatno zmanjšale onesnaževanje. Za zasluge na delovnem mestu ga je predsednik Republike odlikoval z redom "Maestro del lavoro". Skrb za domači kraj ga je spodbudila, da je postal član prvega rajonskega sveta za Štandrež. To je bila prva izkušnja na upravnem področju javne uprave, ki se je nadaljevala, ko je bil izvoljen v upravni odbor podjetja za občinske storitve. Leta 1988 je bil izvoljen v občinski

svet in postal odbornik za trgovino in mestne redarje.

Od l. 1998 do l. 2012 je predsedoval štandreškemu rajonskemu svetu pod tremi goriškimi župani, Valentijem, Brancatijem in Romolijem.

Poleg upravnega in političnega dela je Marjan Breščak zelo zavzet za kulturno delovanje v Štandrežu. Od leta 1961 poje v domačem cerkvenem zboru in tudi v MePZ Prosvetnega društva Štandrež. Ob ustanovitvi društva Štandrež leta 1965 je postal njen prvi predsednik za dobo štirih let. Poleg pevske ga veseli tudi dramska dejavnost, nastopil je namreč v 32 predstavah.

Da bi dosegli več sodelovanja med štandreškimi društvi za celovit razvoj skupnosti, je leta 2001 dal pobudo za ustanovitev Združenja sKultura 2001, ki je svoje delo začelo z organizacijo mednarodnega kiparskega srečanja, ki je potekalo v Jeremitišču in je privabilo ugledne in priznane umetnike. Poleg tega organizira sKultura vsako leto dobrodelno baklado, kresovanje, praznik miru in prijateljstva ter še druge prireditve.

Breščak je tudi član župnijskega gospodarskega sveta. Nagradenec se je zahvalil za priznanje in vsem, ki so z njim sodelovali, da so s skupnimi močmi marsikaj dosegli.

Na trgu so bile na voljo tudi knjige Goriške Mohorjeve družbe ter lepe božične in noveletne voščilnice, ki so jih izdelali učenci štandreške osnovne šole Fran Erjavec.

DP

KCLB / Predstavitev Goriškega zgodovinskega rokovnika 2020

"Vsak od nas ima pravico do svobode že zgolj zato, ker je človek"

Veliko ljudi je navalilo v Kulturni center Lojze Bratuž v sredo, 27. novembra, in sicer na predstavitev dvanajste izdaje zbornika *Goriški zgodovinski rokovnik 2020*, še posebno pa, da bi v živo videlo in poslušalo italijanskega umetnostnega zgodovinarja in televizijsko osebnost Vittoria Sgarbi. Večer je vodil urednik rokovnika Stello Raida, ki se je pogovarjal z goriškim nadškofom Carlom Redaellijem in ostalimi avtorji dvanajstih tematskih prispevkov, objavljenih v publikaciji.

Letošnja izdaja je posvečena spominu na goriškega nadškofa in metropolita msgr. Dina De Antonija, velikega pobudnika publikacije, čigar življenjska pot se je končala 22. marca 2019. Hvaležno se je nanj spomnil msgr. Redaelli - "De Antonija je zelo zanimala zgodovina Gorice, obmejnege mesta, ki ga je ljubil, tako kot svoje vernike". Navzočim v goriškem kulturnem hramu je nadškof spregovoril o svojem prispevku z naslovom *Iskanje resnice, svobode in religije*. Z razočaranjem je ugotovil, da Ursula von der Leyen, novoizvoljena predsednica Evropske komisije, v svojem pozdravnem govoru sploh ni govorila o resnici in religiji, dvakrat je omenila pojem svobode, zelo obsežno pa je govorila o klimatskih spremembah in spoštovanju okolja. "Zelo pomembna je povezava med resnico in svobodo. Ponovno jo moramo odkriti, saj je resnica absoluten pojem - ne obstaja polovična re-

snica, vsak od nas pa jo po svoje interpretira; ko se pa ta sreča z nasprotnim pojmovanjem, pride do konfliktov, do vojn! ... Iskati resnico pomeni iskati samega sebe. Vsak od nas pa ima pravico do svobode, ne zato, ker je resnica na njegovi strani, ampak zgolj zato, ker je človek". Redaelli je na koncu spregovoril tudi o pomenu krščanskih korenin Evrope - o evropskem humanizmu in skup-

sko marca 1857. V rokovniku lahko preberemo tudi prispevek Petra Štiha o Listinah cesarja Otona III. in oglejskega patriarha Janeza iz leta 1001, v katerih sta prvič omenjeni Gorica in Solkan. O tem piše Štih v svoji knjigi *Villa quae Sclavorum lingua vocatur Goriza*, ki jo je izdal leta 1999 Goriški muzej iz Nove Gorice, prevod za v zbornik pa je pripravil prof. Joško Vetrh. Odvetnik Livio

Prof. Marina Bressan, Stello Raida, nadškof Carlo Redaelli in Vittorio Sgarbi (foto Manuel Demori)

ni evropski tradiciji, ki se povsem zgledujeta po evangelijskih. Profesor Carlo Bresciani je prispeval dva eseja, prvega, ironičnega, o znanosti, drugi pa ima naslov *Na obrobju zgodovine*, v središču človeka, v katerem se je osredotočil na tematiki "znanja" in "lepote", dve pomembni lastnosti človeka. Poudaril je prisotnost "lepote" v delih pomembnih ruskih avtorjev. Prof. Marina Bressan je pisala o navezanosti habsburškega cesarja Franca Jožefa na Gorico in o njegovem obisku mesta s soprogo cesarico Elizabeto Avstrij-

Lippi se je osredotočil na zgodbo Goričana, ki je bil neupravičeno obtožen umora treh orožnikov. Ti so življenje izgubili v bombnem atentatu v Petovljah pri Zagreju 31. maja 1972, kriva obtožba pa je mlademu fantu in drugim petim Goričanom popolnoma zagrenila življenje. V zbornik je arhitekt Diego Kuzmin prispeval članek o goriškem Travniku z naslovom *"Travnik, Hauptplatz, Piazza Grande, Piazza della vittoria"*, Vanni Feresin pa o bogati tradiciji zborovskega petja v Gorici. Urednik rokovnika Stello Raida je pisal o

dogajanju v mestu v dvajsetem stoletju in o posledicah, ki jih je tudi pri nas povzročil padec berlinskega zidu. Njegov je tudi prispevek o mednarodni davčni zakonodaji in o dogovoru, konvenciji, zoper dvojno obdavčevanje, ki sta jo podpisali Slovenija in Italija. Zadnji prispevek z naslovom *Čezmejni delavci med Italijo in Slovenijo* je napisala mlada Lara Devetak, ki je v svoji diplomski nalogi preučila statistične in druge uradne podatke o čezmejnem delu.

Vittorio Sgarbi je v KCLB prišel z veliko zamudo, v svojih posegih je razpravljaval predvsem z nadškofom Redaellijem. Govoril je o iskanju svobode in krščanstvu s povsem kulturnega in umetnostnega zornega kota. Po Sgarbijevem mnenju "smo vsi kristjani, tudi laiki, v vseh oblikah in načinih. Religija ne sme zapustiti šol, križani mora ostati na zidu vsakega razreda ... Krščanska civilizacija je ustvarila najvišji izraz lepote in kreativnosti na umetnostnem, glasbenem, literarnem področju. ... Vera je nekaj osebnega, zgodovina pa je objektivno dejstvo!"

Pred odhodom z odra je umetnostni zgodovinar izrazil svoje mnenje tudi glede skupne kandidature Gorice in Nove Gorice za evropsko prestolnico kulture 2025: "Goriška odločitev, da se pridruži slovenski kandidaturi, je zagotovo zelo ugodna. Gorica je zgodovinska duša slovenskega mesta, zato v primeru zmage Nove Gorice bo lahko Italija imela še eno prestolnico kulture... Osebnost bom zelo vesel, če bom lahko med vami, in upam, da bo skupna kandidatura rodovitna. To je čudovita oblika bratstva in složnosti, med drugim pa predstavlja za Italijo absolutno srečo!"

Kat

Ljubljana / Knjižni sejem 2019

Bogata ponudba naših založb

Marija Češut, Jasna Reščič in Valentina Lazar (foto MČ)

Tatjana Oletič in Nadia Roncelli (foto MČ)

Minuli teden je v Ljubljani potekal knjižni sejem; letos je bil že 35. po vrsti. Največje srečanje založnikov, knjigotržcev, avtorjev in bralcev vseh starosti, na katerem je v šestih dneh sejemskega dogajanja zrak napet s pogovori o knjigah in kulturi, so letos posvetili 200-letnici smrti pesnika, pisatelja, duhovnika, jezikoslovca in velikega slovenca Valentina Vodnika. Na sejmu so, kot je že ustaljena navada, imele svojo postojanko tudi naše slovenske založbe v Italiji, to so Mladika, Goriška Mohorjeva družba in Založništvo tržaškega tiska, ki so v sredo, 27. novembra predstavile ljubljanskemu

Martina Kafol in Alina Carli (foto MČ)

občinstvu publikacije minulega leta. Na predstavitvi so prisotne nagovorile urednice Mladike Nadia Roncelli, GMD Majda Cibic in ZTT Martina Kafol. **Mladika**

Urednica Nadia Roncelli je predstavila pester program letošnjih publikacij, ki zajemajo različne naslove za bralce različnih starostnih skupin. Predstavitev se je začela z monumentalno

monografijo, ki so jo pri založbi posvetili Alojzu Rebuli in je izšla letos ob prvi obletnici njegove smrti. S knjigo, ki je slikovno zelo bogata in je razdeljena na 7 časovnih sklopov, so se pri Mladiki želeli pokloniti tržaškemu intelektualcu, ki je

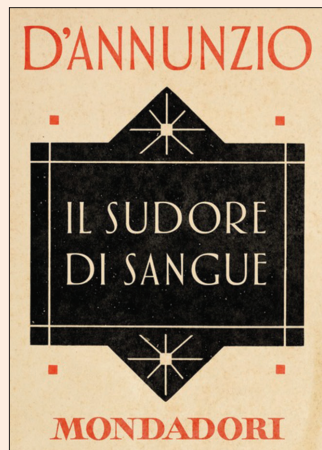
otroških in mladiskih gledaliških skupin *Luč na odru*, avtorice Manice Maver ter poučno pravljico Roberta Šabca *Brata pirata in zaklad ladje roparice*. Ob tem je Nadia Roncelli spomnila še na izid zbornika Drage v sodelovanju z DSI in zbornika *Županovi iz Lonjerja* v sodelovanju z društvom Virgil Šček. **Goriška Mohorjeva družba** Majda Cibic je predstavila letošnjo ponudbo Goriške Mohorjeve družbe, začeni z letošnjim *Koledarjem*, ki je stalnica in daje pečat celotnemu delovanju, ustanovam in slovenskim ljudem na Goriškem, Tržaškem in v Benečiji. Letos je za uvodni zapis *Koledarja* poskrbel zgodovinar Stane Granda in ga namenil koroškemu plebiscitu in Rapalski pogodbi ob bližajoči 100-letnici. *Koledar 2020* je kot vedno zgrajen po tematskih sklopih (Cerkev in vera, politika, poezija, gospodarstvo, zgodovina, kulturna dediščina, naše osebnosti) za letošnjo ureditev pa je poskrbela kulturna delavka Erika Jazbar. Ob *Koledarju* so izšle tudi tri publikacije, in sicer knjiga *Vzponi iz brezna stiske*, socialne delavke Kristine Martelanc, o problematiki ljudeh v stiski in tistih, ki so na robu družbenega dogajanja, knjiga Štefana Ceka *Spomini na Istro*, v kateri duhovnik opisuje težke trenutke v povojnih letih, in pravljica Mire Susič *Zajčje dogodivščine*. Izven zbirke je Cibičeva omenila še publikacijo Ivana Keržeta *Mahniceva estetika in*

literarna kritika, toponomastično delo Vlada Klemšeta *Med Biršo, Vrbačo in Prevalo*, pesniško zbirko izpod peresa Srečke Černe Artač z naslovom *Drobtinice življenja* in še fantazijski roman *Mrzlca* mlade avtorice iz Solkana Jasne Reščič. **Založništvo tržaškega tiska** Martina Kafol je na kratko predstavila letošnje knjige za mlade bralce, začeni z literarno revijo *Galeb*, ki izhaja že več kot 60 let, v kateri se urijo, uživajo in ustvarjajo pisatelji in ilustratorji za otroke. Pri *Galebu* sodeluje ilustratorica Dunja Jogan, s katero so izdali knjigo *Pesem velikanov*, ki jo je pripravila s francosko pravljicarko Mario-Lauro Depaulis. Urednica je predstavila še dve publikaciji za otroke, in sicer roman *Ljubo doma* in grafomotorični zvezek *Od črte do črte*. Sledila sta prevoda pesniške zbirke Aceta Mermolje *Tweet dell'anima (Čivk duše)*, za katerega je poskrbela Daria Betocchi, in prevod v slovenščino knjige *I fantasmi di Trieste (Tržaške prikazni)*, Dušana Jelinčiča. Med leposlovje spada tudi nova knjiga Vojka Slavca *Od Glinščice do Triglava*, v kateri lahko odkrijemo poti, ki jih je avtor prehodil v mladih letih. Pri ZTT se veliko ukvarjajo tudi z našimi slikarji, letos je bila v okviru Slofesta predstavljena likovna monografija plodnega tržaškega umetnika Avrelia Lukežiča. Na zadnje je Martina Kafol predstavila še knjigo Franca in Zorana Jerončiča *Nepovabljeni*. **MČ**

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (90)

Dimitri Tabaj

Škof Anton Mahnič in Gabriele D'Annunzio (10) Tako se nadaljuje dolgo poročilo časopisa Slovenec z dne 28. decembra 1920: "Italijani so pričeli naše ljudi tudi obešati. Ljudstvo beži. Italijani so baje tri ali štiri ladje, polne beguncev, potopili. Ljudstvo na Krku zahteva pomoči in varstva naše vojske, ako bi pa to ne bilo mogoče, naj se mu vsaj da orožje, da se bo samo branilo pred italijanskim divjaštvom. Po nekaterih vaseh na Krku je več oseb bilo ubitih. /.../" Spopadi so bili vedno bolj krvavi: "Tekom današnjega jutra je pribežalo iz Baške nadaljnjih pet oseb, ki prinašajo podrobnosti o božičnem spopadu z ardit. Ugotovljeno je, da so ardit streljali na ljudstvo v cerkvi sami. Pri

V knjigi Gabriele D'Annunzio - *Il sudore di sangue*, ki jo je leta 2013 slavno izdala največja italijanska knjižna založba Mondadori ob 150. rojstva "pesnika/bojevnika", najdemo nedvoumne besede slepega sovrašva in činičnega prezira, ki ju je italijanski pesnik gojil do Slovencev in Hrvatov: "Fuori la schiaveria bastarda, le sue lordure e le sue mandre di porci" ("Proč z bastardno "schiaverio" (s slovanskimi sužnji, op. p.), z njenimi umazanijami in čredami svinj"), "quell'accozzaglia di Schiavi meridionali che sotto la maschera della giovine libertà e sotto un nome bastardo mal nasconde il vecchio ceffo odioso" ("tista truma južnih Slovanov, hlapcev, ki pod svojo masko mlade svobode in pod bastardnim imenom skrivajo stari odumi gobec"), "lo sporco croato" ("umazani Hrvat").

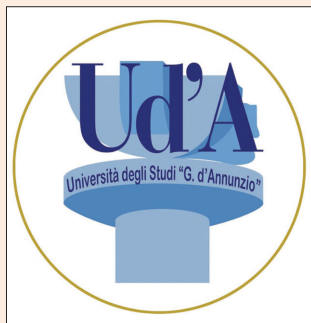
spopadu je bilo več oseb ranjenih. Mrtvih je 7, od teh sta 2 ardit. /.../ Prebivalstvo iz Baške je pobegnilo na vse strani. Tisti, ki so še ostali doma, so se poskrili po hišah v strahu pred nasilstvom arditov, ki neprestano streljajo na naše ljudi. /.../ Semkaj sta pribežala župnik in župan iz Baške, za njima pa še deset naših ljudi. /.../ O dogodkih v Baški se doznava nastopne podrobnosti. Na Božič okoli 10. ure sta prišla v zakristijo dva ardit in zahtevala od župnika Bonifačiča, da mora darovati mašo v latinskem jeziku. Ko je župnik odgovoril, da mu nima v cerkvi nihče zapovedovati, mu je rekel ardit: "Videli boste, kaj se bo danes zgodilo". Nato sta odšla iz cerkve. Prebivalstvo je kakor ponavadi že pred mašo začelo peti božičnice. Ko je župnik začel z molitvami, sta prišla v cerkev dva ardit, štirje pa so se postavili pred cerkevna vrata. Eden od arditov se je postavil pred oltar in začel mahati z rokami, češ da bo cerkev zletela v zrak. Občinstvo je mislilo, da bo vrgel bombo; nastal je nemir in prerivanje, v katerem so ardit pahnil iz cerkve. Četvorica arditov pred vrati pa je zaprla izhod ter je nastal pretep in streljanje. Metali so ročne bombe in tudi strojne puške so začele streljati. Ardit so letali po vsem mestu in streljali, prebivalstvo

pa je zbežalo v gore. Streljanje se je slišalo še včeraj predpoldne. Ni še znano, koliko je ranjenih, gotovo pa jih je večje število". Podobno poročilo sta podala tudi Jutro 28. decembra in Slovenski narod dan kasneje. 27. decembra je zagrebški Obzor pisal, da je ljudstvo pripravljeno, "da se samo odpre i da razračuna sa D'Annunzijeve banditima". Jutro je 29. decembra objavilo imena nekaterih žrtev krvavega Božiča v Baški: "Na Božič so bili pri spopadu v Baški na naši strani ubiti: Lolič Kajetan, Bora Franjo, Kastanič Marica, Kastanič Anica ter desetleten otrok. Potrjujejo nadalje, da sta ubita dva ardit, eden pa težko ranjen. Ponoči se je nekoliko našim ljudem posrečilo zbežati". Z jugoslovanskega območja je začela prihajati pomoč ljudem v obliki orožja. Prišli so tudi nekateri dobrovoljci iz Zagreba in častniki jugoslovanske vojske za vzpostavitev osnovne logistike, tudi ker je javnost že nekaj časa obtoževala jugoslovansko

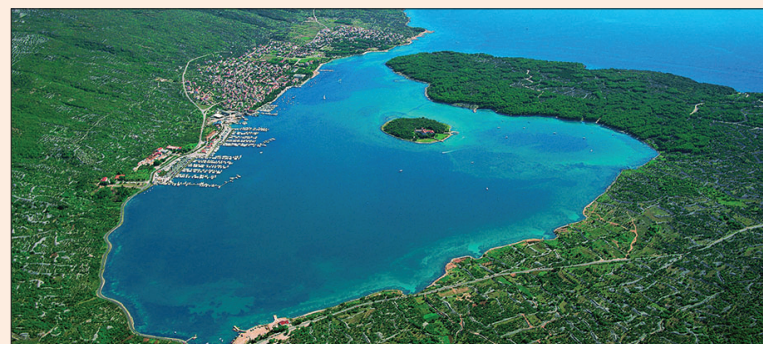
vlado, da se ni dovolj angažirala za svoje ogrožene ljudi. Po poročanju Piccola je bila vsekakor reakcija domaćinov dokaj energična in

Skupina D'Annunzijeve vojščakov, "arditov".

Univerza v Chietiju in Pescari je poimenovana po D'Annunziju.

Naselje Puntar in otoček Košljun pri otoku Krk. Tukaj in v drugih krajih so se domačini hrabro uprli italijanskim arditom.

je D'Annunzijeve ardit dobesedno spravila v beg. 8. januarja 1921 je italijanski dnevnik objavil članek z zgornjim naslovom "La rivolta della gente croata contro i legionari" ("Upor hrvaškega naroda proti legionarjem"), v katerem beremo, da "lungo il canale della morlacca, sulla costa di Veglia, e precisamente nei paesi di Dobrigno, Verbenico, Ponte e Bosconovo sono stati tolti tutti i nostri presidi ed e' stata proclamata la repubblica croata" ("vzdolž Velebitskega kanala, na obali Krka, v naseljih Dobrinj, Vrtnik, Puntar in Baška so ukinjene vse naše postojanke in razglašena je hrvaška republika").

Baška na otoku Krk. V teh prelepih krajih se je odvijala prava tragedija, ardit so dobesedno divjali. Tako je poročal Slovenec 28. decembra 1920: "Zadnje vesti z otoka Krka poročajo, da Italijani čedalje bolj trpinčajo naše prebivalstvo. Italijani so pričeli naše ljudi tudi obešati. Ljudstvo beži. Italijani so baje tri ali štiri ladje, polne beguncev, potopili. Ljudstvo na Krku zahteva pomoči in varstva naše vojske, ako bi pa to ne bilo mogoče, naj se mu vsaj da orožje, da se bo samo branilo pred italijanskim divjaštvom. Po nekaterih vaseh na Krku je več oseb bilo ubitih".

Nova zamisel za ovrednotenje krajevnne dediščine Hišna imena Vipavske

Na Vipavskem je nastal projekt Hišna imena Vipavske. Gre za popis domačih imen (v latinščini Nomen vulgaris), ki so del izumirajoče dediščine. Hišna imena označujejo domačije in pripadajoče posesti ter predvsem ljudi, ki na teh domačijah živijo. Ta domača imena so nastala iz potrebe po lažjem ločevanju domačinov med seboj in so se na domačijah obdržala kljub menjavi lastnikov in njihovih priimkov. Danes z opuščanjem kmetij in zamiranjem kmečkega načina življenja v vaseh hišna imena izginjajo iz vsakdanjega govora, mnoga imena poznajo le še starejši. Hišna imena so v vipavskih vaseh večinoma del strnjenih naselij in gas, ki so že v veliki meri uvrščene na seznam kulturne dediščine.

Domača imena so bila pomembna zlasti v časih, ko še ni bilo zemljiških knjig. Hišne številke so nastale šele leta 1770. Ime pa se je držalo hiše in posestva, čeprav so se lastniki menjavali. Hišna imena pospešeno izginjajo in v nekaj letih bo vse vedenje o tem povsem izginilo. Žal pa hišna imena niso sistematično popisana in jih v nekaterih farah ni. Velik problem je tudi številčenje, saj je bilo preštevilo v posameznih toliko, da

je težko odkrivati, za katero hišo gre. Želja je, da bi hišna imena objavili tudi v brošurici za vsako vas posebej in jih v soglasju z lastniki zapisali na glineni ploščici za hišno pročelje. Tovrstne projekte, ki se končujejo s postavitvijo tablic na hišah, najdemo v mnogih krajih, posebej v tujini. V Sloveniji je izreden uspeh doživel popis

pojasnil: "Še danes se je spominjajo starejši vaščani v okoliških vaseh, kjer je pomagala porodnicam ne samo pri porodu, ampak je zanje skrbela še teden ali dva". Internetna objava hišnih imen na portalu vipavska.info je doživela ugoden odziv, saj so se prebivalci popisanih vasi takoj

odzvali in sporočili pripombe. Za zdaj so objavljeni popisi hišnih imen štirih naselij: Skrilje, Kamnje, Potoče in Gojače. Popisi vsebujejo številko hiše, domače ime in priimek bivaajočih. Zaradi zakonodaje osebnih podatkov ne objavljajo, kar gre na škodo praktičnosti. Projekt je podprla tudi Občina Ajdovščina. Ker je bil odobren precej nižji znesek od predlaganega, se je projekt začel v manjšem obsegu od načrtovanega. Ne glede na to pa je najpomembnejše, da se je ideja uresničila. Delo se bo nadaljevalo tudi v naslednjem letu. Obseg pa bo odvisen od finančnih sredstev.

Tino Mamič

Ronke / Izšla je 18. številka glasila Jadro Dragoceni zapisi o Slovencih v Laškem

V občinski sejni dvorani v Ronkah je v sredo, 27. 11. 2019, društvo Jadro predstavilo novo obsežno številko društvenega glasila, ki je namenjeno predlanskemu praznovanju 30-letnice delovanja kulturnega in rekreacijskega društva iz Laškega ter njegovemu kletkarskemu odseku. Tokratna, 18. številka je izšla pod pokroviteljstvom občine Ronke. Pri njej je sodelovalo 15 avtorjev s 33 raznovrstnimi članki in 11 pesmimi. Publikacija obsega 148 strani. Kot je pojasnil dolgoletni urednik Karlo Mucci, je zbornik začel izhajati l. 1988. Publikacija je zelo dragocena, ker vsakic prispeva k vrednotenju zgodovine Slovencev v Laškem in poznavanju tega območja, ki je neločljivo povezano tudi z morjem in dogajanjem ob njem in na njem (ladjedelnica, pristanišče, marine, plaže, ribištvo, razvedrilno jadranje, potapljaštvo, letelce ladje oz. vodna letala... uskok, gusarji in galjoti). Razni avtorji in lepe fotografije skušajo prikazati ustvarjalnost Slovencev in Bejakov v Laškem; v člankih teče beseda tudi o pobratenjih, ki jih ima že 50 let občina Ronke z Metliko na Slovenskem in Wagno na Avstrijskem ter občina sv. Kancijana ob Soči z občino Divača na Slovenskem in koroško občino Škocjan v Podjuni na Avstrijskem. Društvo Jadro s skupnostjo iz Selc goji že več let plodne stike s istoimenskimi vasi Selo, Sela, Sele v Sloveniji. Zajeto in privlačno oblikovano glasilo bogati 230 fotografij z dvojezičnimi didaskalijami in raznovrstnimi informacijami o življenju in osebnostih tega dela Goriške in deloma Furlanije, saj so bili Slovenci tudi tam zmeraj prisotni bodisi zaradi pomembnosti Ogleja bodisi zaradi službenih obveznosti, ki so jih pripeljale v ta kraj, kot se je to zgodilo npr. duhovniku, publicistu in pesniku Josipu Furlaniju Trnogorskemu (1825-1914), ki je bival v Villi Vicentini.

Na večeru so zbornik predstavili odbornika Rudica Požar in Oskar Beccia, ki je tudi tokrat poskrbel za

oblikovanje publikacije, ter predsednik društva Karlo Mucci, ki je gonilna sila in duša društva v Laškem. Pozdrave občinske uprave je izrekla občinska odbornica Elena Cettul, v imenu Sveta slovenskih organizacij pa njegov predstavnik Julijan Čavdek. Na lepi prireditvi je za glasbeno popestritev poskrbel s svojim nastopom Šolski otroški pevski zbor OŠ Ljubka Šorli iz Romjana pod vodstvom Lucije Lavrenčič; učiteljica Veronika Grassi je mlade pevce in recitatorje spremljala na klavir.

Naj spomnimo še, da je v 32 letih društvo Jadro izdalo več knjig v samozaložbi, ena izmed teh je npr.

trilogija o zakonih in rabsodobah, namenjena Slovincem v Italiji, tri knjige pesmi Liliane Visintin, dve zgodovinskih knjigi Iva Petkovška, knjiga o slovenskih mlekaricah v Laškem in druge publikacije. Težko si je predstavljati, koliko strani obsega vse naštet! Lahko povemo le to, da je v 18 glasilih okoli 300 člankov, opremljenih s skoraj 900 fotografijami in risbami!

Naj omenimo še, da so nekatere številke glasil dostopne na spletni strani Tržiškega kulturnega konzorcija. Skupna vsebina predstavlja verjetno najobsežnejši opis značilnosti tega območja in seveda najboljše zbirke podatkov o Laškem nasploh, predvsem glede zgodovine in delovanja tukajšnjih Slovencev, tudi tistih, ki so se izselili. Tak "emigrant" je glasbenik Rudolf Kubik, ki je l. 1970 v Ljubljani dobil častno, zlato Gallusovo značko in listino Zveze kulturnih organizacij Slovenije.

Glasilo je kot vse prejšnje številke natisnjeno v 250 izvodih, ki si jih je možno ogledati in prelistati tudi v raznih knjižnicah.

KM

Stenski koledar

Krajine duha Carla Sclauzera in domišljijski izrezi Vesne Benedetič

Danes nas preplavljajo vsakovrstne podobe, v glavnem elektronske, ki jih sami rojevamo in jih pošiljamo vsehprek preko številnih medijev, vedno novih posredovalcev, ki nastajajo v okviru svetovnega spleta in medmrežja. Sam razpolagam za zdaj "le" z WhatsAppom, tako da so mi neznane vse ostale možnosti in variante od Facebooka do Instagrama, Twitterja itd. V vrtincu sodobne izmenjave podob pa bi rad opozoril na nekoliko bolj tradicionalno obliko predstavljanja lepote, bolj intimno, ki se nam javlja neposredno in kjer se pomešajo skoraj nezaznavno prvine avre umetnine, kot jo je razkrival nemški mislec Walter Benjamin, in predstave naše domišljije. V našem vsakdanjem okolju, naj si bo v domači dnevni sobi in drugih prostorih ali pa v uradu, na delovnem kraju, kjer preživimo lep del našega življenja, neke nevsiljivo stoji, ob vseh raznih izobešenih slikah in simbolih tudi stenski koledar. Tu so možne seveda kar najštevilnejše variante, od čisto uporabnega, družinskega "holandskega", kjer si beležimo dnevne opravke, do koledarjev, ki upodabljajo živali ali razne druge priljubljene motive, umetnine. Že precej časa so priljubljeni koledarji znamenitih umetnikov z razstav.

Danes, ko se stalno nižajo naklade časopisov in volumni objavljenih tiskovin na vseh področjih, se z nekakšno nostalgijo

spominjam na koledarje, ki so jih tiskali in delili med svojimi strankami slovenski denarni zavodi v Italiji, včasih jih je bilo šest, ob dveh glavnih bankah v Gorici in Trstu še štiri hranilnice in posojilnice od Doberdoba in Sovodenj ob Soči do Nabežine in Opčin. Takrat so opremljali

to osrečuje naše osnovnošolce in nižješolske dijake s svojimi živobarvnimi risbami, karikaturami in slikami, ki jih prispevajo najboljše domači ilustratorji. Pri vsem tem seveda ne gre pozabiti poudariti pravo ilustratorsko bogastvo, ki ga ponuja tudi goriška revija Pastirček.

Decembrska "vinjeta" Koledarja Vesne Benedetič 2019

skupni koledar slovenskih bank v FJK vsako leto drugi zamejski in krajevni oblikovalci. Pa tudi naš edini dnevnik je včasih objavljala koledarje in dobro se spominjam tistega izredno lepega o značilnih kraških hišah, kamnitih kritinah, strehah in vodnjakih s črno-belimi fotografijami Joška Prinčiča in Viljema Zavaldava. Od vsega tega je danes ostal le Galebov šolski dnevnik, ki še naprej "vztraja" in vsako le-

Na vse to pomislim vsakič, ko lahko uživam že celo leto, mesec za mesecem, ob slikah in ilustracijah, ki mi jih ponujata stenska koledarja. Na mojem delovnem mestu visi koledar, ki ga je tiskarna Grafica Goriziana namenila strankam in posvetila Sabotinu. Goriški fotograf Carlo Sclauzero je posnel dokaj izvirne krajske poglede na naravo goriškega vrha z raznih zornih kotov, v različnih letnih časih. Začne se z

zoro in vejevjem dreves v prvem planu, z valovanjem gričev v ozadju. Potem je tu zelenje drevnih krošenj in borovcev, s Sabotinovim masivom, ki ga zarezujeta asfaltna cesta in reka Soča. Rožnato cvetje s skalovjem nad kraško pečino. S skalnatega gledišča se spet ponuja edinstven pogled na sinusoidno turkizno vijuganje in skozi živozeleno gozdno površino Soške doline. V mehko podanem izboru so zaznane tudi človeške sledi. Cerkvica s cipresami in mavrico rdečkasto-rumenih barv v sončnem zatonu. A tudi pomniki "velike vojske". Bodeča žica, ki sloni na kovinasti pastirski palici. Ostanke belih kamnitih ruševin. Obnovljeni suhozidni rov. Carlo Sclauzero je poklicni fotograf, naslednik slovitega goriškega fotografa Giuseppeja Assirellija, ki ima svoj atelje in je avtor okusnih fotografskih prilog za številne umetniške in poslovne publikacije. Ob vsem tem pa izraža tankočuten fotografski vid, pomislimo na primer na njegova zaobrnjena drevesa, kjer se realizem neznansko spaja z abstrakcijo. V stenskem koledarju Sabotin 2019 nam ponuja tako rekoč svojske izreze narave in duše, ki ne iščejo pogrošnih spektakularnih učinkov. Ne vemo, koliko je bil na preži in koliko sprehodov je bilo potrebnih, da je prišel do takega rezultata. Vseh dvanajst posnetkov je postavljenih in oblikovanih v interni režiji same tiskarne Grafice Goriziane, nevsiljivo in učinkovito, kar izpričuje tudi novembrska slika z intimnim objemom neprodne meglice in z listjem obdano samotno asfaltno gozdno potjo.

Na domačem hodniku pa visi

Novembrska krajina Carla Sclauzera za Koledar Sabotin 2019

pod sliko Vesne Benedetič z "nasmejanimi malimi pobiralci hrušk" koledar, ki ga je za iztekajoče se leto pripravila tržaška umetnica. Njeni dobro znani junaki, ravnodušni mačkoni in pisane miši, radovedni medvedki, miroljubni kužki, sinjemodri kit in oranžnoškrlatni ptiček Red Ramatou, se veselo kretajo okrog knjig, na mehkih zofah toplih stanovanj ali sredi gozdiča, v modri vodi ali v objemu noči in ob siju mesečine, kakor so upodobljeni za razne mesečne vinjete. V Škrbini živeča ilustratorka si je s pomočjo moža Papa uredila krasen atelje, pravi "umetniški brolg", v nekdanjem seniku ob hiši v vasi na Krasu, kjer je imel svojo umetniško domačijo tudi Lojze Spacal. Tu Vesna ustvarja svoje priljubljene like in zgodbe, polne radoživih dogodivščin, z značilnimi mehкими, pastelastimi barvami. Tu tudi sprejema manjše skupine otrok na obisku ali likovnih delavnicah in tečajih, ki jih prireja v okviru Zavoda za mreženje umetnosti Ra-

matou. Njene etične in ekološke pripovedke se z uspehom objavljajo tako v Sloveniji kot v Italiji; njen zadnji podvig je oblikovanje 26 panojev z risbami večjega formata, ki bodo poživile 10 sob pediatričnega oddelka tržaške otroške bolnišnice Burlo Garofalo. Tu objavljamo le sliko z lanskega koledarja, ki je izšel v 200 izvodih (60 slovenskih in 140 dvojezičnih) v tiskarni Grafica Goriziana, sicer so njeni značilni živopisani junaki na voljo tudi na spletu.

No, ob vseh elektronskih podobah, bi Vam zaželel tudi malce razvedrila in užitka ob starem, tradicionalnem papirju, in če bi si želeli nabaviti koledar za leto, ki prihaja, imate na razpolago tudi nov koledar Vesne Benedetič 2020 v Tržaškem knjižnem središču na Trgu Oberdan, v tržaški trgovini Cucu' v ulici dei Capitelli 4 in seveda tudi pri njej doma v Škrbini št. 51 (ob sobotah in nedeljah od 10. ure dalje). Več informacij na: redramatou.com.

Davorin Devetak

Voščila v glasbi**“Voščila v glasbi” ZKB z Urošem Perićem in skupino Anakrousis**

Zadružna kraška banka Trst Gorica prireja tudi letos za svoje člane in stranke tradicionalna predpraznična koncerta “Voščila v glasbi 2020”, ki bosta na sporedu **v torek, 10. decembra 2019, v Kulturnem domu v Trstu** (ul. Petronio 4) in **v sredo, 11. decembra 2019, ob 20.30, v osrednji dvorani goriškega Kulturnega doma v Gorici** (ul. I. Brass, 20). Decembrsko praznično vzdušje bodo tokrat obogatili člani svojevrstne vokalne skupine Anakrousis iz Trsta ter izredni gost, “slovenski Ray Charles”, pianist Uroš Perić – Perry iz Ljubljane.

ZKB Trst Gorica se zadnja leta izredno posveča mladim, zato je tokratna izbira tudi šla v to smer: odločila se je za mlado pevsko skupino, ki združuje mlade z našega ozemlja, z umetniškim vodjo Jarijem Jarcem na čelu. Anakruza, iz grščine anakrousis, pomeni predtakt in je eden izmed treh ritmičnih načinov, s katerimi se lahko začne neka skladba. Največkrat jo uporabljajo pri swingu in jazzu, glasbenih zvrsteh, ki se jih zelo rada in z veliko zagnanosti loteva mladinska vokalna skupina Anakrousis s Tržaškega pod taktirko Jarija Jarca. Glasbeni izraz, ki jim je dal idejo za ime vokalne skupine, pa nosi s seboj tudi nekaj nepredvidljivosti – pri anakruzi namreč nikoli natančno ne veš, kako se bo razvijala skladba. In prav tako je razgibana a-cappella pot anakrousisov. Ljubezen do zborovskega petja vodi pevce in pevke proti vedno novim izzivom, s katerimi želijo širiti glasbo, ki navadno ni bila prisotna v naših krajih: jazz, blues, chanson, swing, pop, gospel, evergreen...

Gost večera, Uroš Perić – Perry je postal znan po svojih odličnih interpretacijah skladb iz zlate dobe bluesa, soula in jazza. Med glasbeniki, ki so nanj najbolj vplivali, je prav gotovo legendarni Ray Charles. Perić je s svojimi nastopi do zdaj razgrel občinstvo že kar na treh kontinentih, v Evropi, ZDA in Afriki. Njegova ljubezen do glasbe se zrcali tako v interpretiranju Charlesove glasbe kot v ustvarjanju lastnih skladb. Na njegovo petje, igranje klavirja in značilno pozibavanje se občinstvo vedno odzove z burnim aplavzom. S simpatičnim, širokim nasmehom in karizmatično osebnostjo še dodatno navdušuje občinstvo vseh starosti.

Glasbena dogodba “Voščila v glasbi” sta še posebej namenjena članom, strankam, gostom in delovnim partnerjem Zadružne kraške banke s Tržaškega in z Goriškega ob vstopu v leto 2020. Vstop na koncert je možen le z vabilom, ki bodo prihodnji teden na razpolago pri podružnicah ZKB.

TKS / Predstavitev knjige**Zgodovina slovenskega gledališča v Trstu**

Slovensko gledališče v Trstu. Od prvih nastopov do današnjih dni 1848-2018 je naslov monografije, ki jo je napisala gledališka raziskovalka Bogomila Kravos. Delo so na pobudo Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm, Narodne in študijske knjižnice in Slovenske matice v petek, 22. novembra, popoldne predstavili v tržaškem Narodnem domu.

Avtorica v knjigi predstavlja 170-letno slovensko gledališko zgodovino na Tržaškem. Knjiga, ki je sad avtoričinega 30-letnega raziskovalnega dela, je razdeljena na posamezna obdobja, katerim je priložen seznam gledaliških iger, ki so bile v tistem času uprizorjene. Delo, izid katerega je podprl tudi Slovenski gledališki inštitut, omogoča spoznavanje pestrega kulturnega in družbenega dogajanja tržaških Slovencev. Srečanje je v imenu organizatorjev uvedla Loredana Umek. Dogajanju na odrskih deskah je Kravosova namenila veliko monografskih del in drugih znanstvenih prispevkov. Za urednico Slovenske matice

Ignacijo Fridl Jarc izid knjige dokazuje, da ima tržaško gledališče središčno vlogo v slovenskem prostoru. “V osrednji Sloveniji večkrat napačno mislimo, da gre za nekakšen rob-

po spustu zastora, kar je pač prikrito očem javnosti. Kravosova je na srečanju obravnavala razvoj gledališča. Vsa-

ni prostor”. Urednica je spregovorila tudi o avtoričini življenjskosti, ki spremlja njeno pisanje. Bralcu v delu niso na voljo le sezname dogodkov in razni dokumenti, ampak tudi zanimivosti o dogajanju

dobje ima svojo specifikko. V življenju gledališča so opisani ključni in kritični trenutki, ki so napovedovali družbeno dogajanje. Marij Čuk je poudaril, da knjiga nudi kritičen pogled na

pretekli čas pri nas, v Srednji Evropi, italijanskem, jugoslovanskem, slovenskem in obmejnem prostoru. Branje vabi k iskanju odgovorov na tri vprašanja: o vpetosti slovenskega gledališča v Trstu (SSG) v slovenski kulturni prostor, o njegovi vpetosti v prostor, v katerem deluje, in o njegovi barvi. Kar se tiče le-te, Kravosova vztraja pri tržaskosti teatra. Knjiga po Čukovem mnenju vodi bralca tudi k razmisleku okrog vloge, ki naj jo v SSG-ju imajo upravni odbor, umetniški vodja in direktor. “Ali naj upravni odbor le išče rešitve finančnega značaja ali naj tudi določa 'politično linijo' gledališča? Gledališče je prostor estetike, etike in etosa”. Knjiga torej opozarja na vlogo gledališča v naši družbi in nas vodi k razmisleku, “da bi enkrat vendarle razmislili tudi o vsebini slovenskega gledališča v Italiji”, je sklenil svoje izvajanje Čuk.

V končni razpravi je tekla beseda o raznolikosti slovenstva. Med govorniki je prišlo jasno do izraza stališče, da “je potrebno naše slovenstvo postaviti na noge v svojem bistvu, da po-kažemo to, kar mi doživljamo”. Izpostavljeno je bilo tudi vprašanje avtentične tržaške gledališke ponudbe v sklopu širšega slovenskega prostora. **Mch**

S 3. strani / Mirko Ferlan**“Zborovstvo je umetnost ...”**

Za to porabim veliko časa. Ko dobim neko vezno nit, je potem stvar lažja. Pri izbiri skladateljev grem malo po izkušnjah in po osebnem okusu. Pri glasbi je pač tako, obstajajo neka velika imena, ki pa meni ne povedo veliko. V njih ne vidim nič tako posebnega. Morda pa jih enostavno še ne razumem. Zato jih nikoli ne odpišem, samo počakam na trenutek, ko bom končno razumel njihovo umetnost. Pri sestavljanju sporedov je torej potrebno veliko časa, raziskovanja, obiskovanja koncertov, sreče, predvsem pa odprtega pogleda. V zadnjem času je kar nekaj takih projektov, ki so mi dali velika zadoščenja. Naj omenim le dva božična koncerta, ki sem ju izvedel v Kulturnem centru Lojze Bratuž leta 2016 in 2018, ter projekt angleških skladateljev 19. in 20. stoletja, ki smo ga oblikovali z Dekliškim zborom Igo Gruden.

Kaj ti pomeni kot dirigentu biti poročen z dirigentko?
Lepo je, ker marsikaj skupaj delava, iščeva, se soočava. Ona vpraša mene za nasvete, jaz pa njo. Skratka sva si mentor drug drugemu. To je velika prednost, ker imava pri sebi stalno nekoga, s katerim se lahko pomeniva o dvomih in problemih, ki zahtevajo hitro rešitev. Mislim tudi na medosebne odnose. Ko delaš z zbori, si stalno v stiku z ljudmi, različnimi zgodbami, značaji, življenjskimi stili; in vsakdo ima svoje težave, ki neizogibno navalijo nate. Ko si emotivno vključen v neko zgodbo, nujno potrebuješ nasvet nekoga, ki vanjo ni vpleten, da lahko zadevo rešiš na najboljši način. V našem poklicu moraš namreč gledati vedno na korist skupine in postopati v to smer, zato moraš osebne zamere pustiti ob strani. Mateja mi pomaga tudi pri iskanju novih pristopov. Ona je zelo vključena v

italijansko zborovsko stvarnost in tudi od tam prihaja v zadnjih letih marsikaj zanimivega. Izkušnje je dosti, imava tudi različne poglede in tako se dopolnjujeva. **Za sabo imaš veliko izkušenj, in vendar se še vedno izpopolnjuješ ...**

Poleg študija na konservatoriju so mi veliko dali tudi seminarji, mojstrski tečaji in seveda petje v drugih zborih. Konservatorij nudi osnovno znanje, veliko več pa se potem naučiš “na terenu”. Na raznih seminarjih - začel sem v Ljubljani - sem spoznal veliko ljudi in pristopov. Niso vsi vrhunski, toda novi ljudje in novi repertoarji ti odpirajo nova obzorja. Po mojem bi moral biti dober dirigent nujno tudi pevec: samo tako lahko vidi stvari “z druge strani”. Takoj se vidi, če je dirigent (bil) tudi pevec ali pa ne. Ali če je zborovski skladatelj bil pevec ali ne. Prav tako mislim, da bi moral dober orkestrski dirigent igrati tudi kak instrument. Zborovstvo je umetnost in kot taka se stalno razvija. Če se zapreš v svoj krog, ostaneš nazaj, ne napreduješ, postaneš nezanimiv. Stalno se moraš izobraževati, znanje nadgrajevati, gledati okrog sebe, kaj se novega dogaja. Pomembno je si vzeti čas tudi za to, za poslušanje koncertov in tekmovanj. Biti moraš stalno na preži, kar zahteva napor in čas. Vedno boš našel koga, ki zna več kot ti. V vseh oblikah žive umetnosti je tako.

V zadnjih 15 letih so nekateri zbori v našem prostoru naredili velik korak naprej ...

To je bil ogromen korak. Po mojem mnenju imamo veliko srečo, ker imamo pogled uperjen v zborovsko stvarnost v Sloveniji in Italiji. Zato lahko “črpamo” tu in tam. In prišla je generacija, ki se je očitno navdušila za kvalitetno zborovsko petje. Večina teh, ki so naredili “preskok”, so peli pri Hrastu. Radovednost nas je privedla do tega, da iščemo vedno nekaj več. Predvsem v Italiji zadnje čase nastajajo odlične skupine, v katere združena, kot sta Feniarco ali deželna zveza

USCI, veliko vlagajo. Že v 90. letih so nekatere pevke iz naših krajev npr. pele v zboru Ave, ki je bil na evropskem vrhu. Mateja je šla pet v APZ Tone Tomsič, v istem času je na Goriškem nastal Musicum, ki je iskal drugačne, sodobnejše repertoarje itd. In zdaj delamo lepo. Upam, da bomo to še nadgrajevali.

Med drugim tudi poučuješ in predavaš na seminarjih...

V glavnem poučujem harmoniko in teoretične predmete na centru Komel, zdaj imam še dekliški zbor. Kdaj pa kdaj me povabijo na kakšen seminar. Veliko let sodelujem na zborovskih seminarjih Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, vabi me tudi kakšen zbor. Moje delovanje se torej deli na pedagoško delo na Komelu in na vodenje zborov. Na področju glasbenega šolstva so se stvari korenito spremenile. Ne gledamo več samo, da bi formalni profesionalne glasbenike. Tudi na konservatorijih, ki jih je po mojem v Italiji še vedno preveč, životari cela armada mladih glasbenikov, ki bi se radi z umetnostjo preživljali. Ko pa končajo akademski študij, so razočarani in zbegani in predvsem jezni, ker jim nihče ni priskrbel dobre službe. Lahko pa vzgajamo neprofesionalne glasbenike na visoki ravni, predvsem pa kritične poslušalce in bodoče obiskovalce kvalitetnih koncertov. Veliko vlagam v razumevanje sodobne glasbe, kajti umetnost se stalno razvija in tudi poslušalec mora biti o tem ozaveščen, da lahko dožame in uživa pri poslušanju. V tem je tudi naloga glasbenih šol danes.

Ker si še mlad, ti postavim še to vprašanje: kdo bi hotel, da bi bil Mirko Ferlan čez 20-30 let?

Čez 20-30 let bi rad bil zadovoljen s tem, kar sem ustvaril. Nikdar si nisem postavljala dolgoročnih ciljev. Vedno si želim ciljati visoko in dobro “zaigrati svoje karte”, da kaj dosežem. Pred leti sem hrepenel po marsičem; zdaj manj hrepenim in sem bolj v stiku z realnostjo, čeprav sem kot umetnik še vedno idealist. Ne bi rad imel obžalovanj, rad pa bi bil srečen s tem, kar zdaj ustvarjam po svojih najboljših močeh.

ČEDAD / Predstavitev nove publikacije
O zametkih slovenske zamejske politike

Peter Černic je bil kot soavtor knjige *Boj za slovenske narodne pravice in demokracijo* v sredo, 27. novembra, gost čedadjskega kulturnega društva Ivan Trinko. Zbirko zgodovinskih člankov in esejev, ki je izšla kot 50. zvezek knjižne zbirke Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček iz Trsta ter v založbi Krožka Antona Gregorčiča iz Gorice v okviru projekta *Zastavimo skupne moči za skupne cilje*, je v sklopu razpisa za izvedbo pobud za ovrdenotenje in širjenje rabe slovenščine sofinancirala tudi dežela Furlanija Julijska krajina. V Čedadu naj bi jo predstavil urednik Ivo Jevnikar, ki pa zaradi nezgode ni mogel biti prisoten.

O zgodovinskem zvezku je zato, po uvodnem pozdravu predsednice Iole Namor, ki je poudarila, da knjiga govori o zgodovinskem obdobju, o katerem vemo in govorimo premalo in ga je treba še podrobneje raziskati, spregovoril Gorican Peter Černic. Predstavitev je bila za beneško društvo pomembna, ker je v publikaciji veliko govora tudi o Beneški Sloveniji, o Demokratični fronti Slovenije in preganjanju slovenstva v Benečiji pa v njej piše tudi Viljem Černo. Njegov zapis pripoveduje, kako močno so skušale italijanske oblasti izkoreniniti in prikriti vsako željo in poskus ljudi, da bi ohranili svoj jezik. V tistem obdobju je bila Beneški Slovencec nenaklonjena tudi večina duhovništva. Glavni namen katoliške Cerkve v povojni Italiji, tj. do l. 1954, v času torej, ko je nastajala Krščanska demokracija, je bil izkoreniniti komunizem. Slovenstvo pa so, predvsem v Benečiji, politične sile enačile s komunizmom in Titom. Černo pripoveduje, kako je italijanski dnevni tisk pisal o tistih mladih, ki so se iz Benečije odpravili v goriški Dijaški dom, da bi se učili slovensko, in kakšna agitatorska politika je spremljala protislovensko gonjo. Knjiga govori o povojnem političnem dogajanju med Slovenci v zamejstvu in tržaški in goriški pokrajini ter, kot smo že poudarili, v Benečiji, Erik Dolhar pa piše o zapletenem

in povsem svojstvenem položaju Kanalske doline, ki je dejansko odsever avstrijske Korške. Avtorji esejev in prispevkov, Nevka Troha, Raoul Pupo, Nina Lončar, Peter Černic, Ivo Jevnikar ter Viljem Černo in Erik Dolhar,

skušajo bralcu pojasniti zametke obnavljanja političnega življenja Slovencev v Italiji po 2. svetovni vojni. Gre za tista huda leta, ko smo pod anglo-ameriško vojaško upravo čakali na določitev meja. Za Benečijo, kot poudarja Viljem Černo, je bilo že leta 1866 jasno, da bo pripadala Italiji. Tedaj so bili Beneški Slovenci proglašeni za Italijane in od takrat so bili, pravi avtor, vsepovsod vsiljeni italijanščina, asimilacija in odpadništvo. Časi pa so bili hudi tudi zaradi sporov na državni ravni in v okviru same manjšine. To so bila leta, ko je nastajala Krščanska demokracija in utirala pot novemu zahodnemu modelu demokratičnega vladanja. Mnoge slovenske na novo nastale stranke, predvsem v okviru katoliškega tabora, so sledile temu modelu. Med njimi Slovenska demokratska stranka, Slovenska krščanska socialna zveza in pozneje Slovenska katoliška skupnost. Na strani, ki je ostala zvesta komunističnim idealom, je OF nasledila Demokratična fronta Slovencev. Vrste Slovencev, ki so predstavljalje volilno bazo tedanje leveice, KPI, Komunistične partije Italije, je kmalu razbil kominform. Ta je v manjšinske vrste prinesel še nove ideološke razkole ter, čeprav v manjši meri kot raznarodovalna politika, veliko pripomogel k poitalijančevanju Slovencev.

Suzi Pertot

Pogovor / Mladi univerzitetni študentje, oblikovalci glasila Sconfinare

Aktivno spremljajo dogajanje na državni in svetovni ravni

Sconfinare je časopis, ki ga ustvarjajo študentje fakultete Mednarodnih in diplomatskih ved Univerze v Trstu s sedežem v Gorici. Pri delu sodeluje zelo veliko mladih, ki redno ali občasno objavljajo svoje zapise v papirnati izdaji časopisa in na spletu. Pogovorili smo se z Margherito Girardi, Nino Komadina, Pietrom Malesanijem in blagajnikom Luigiem Volponijem, s člani uredništva, ki imajo najpomembnejšo, koordinacijsko vlogo in so v delo vključeni v vlogah časnikarjev in urednikov tiskane verzije ter spletne strani.

Kdaj je nastal časopis Sconfinare? Kako je bilo na začetku?

M. G.: Sconfinare je projekt, ki ga že vrsto let redno urejujemo študentje. Ustanovljen je bil leta 2006 in je uradno vpisan na goriškem sodišču. Začetno je bil časopis precej različen od današnjega: bil je neke vrste blog, dnevnik, v katerem so sodelavci pisali o lastnih izkušnjah, mislih, o svojem pogledu na svet, danes pa so naša obzorja širša, s posebnim poudarkom na mednarodnih dogodkih.

P. M.: Na začetku je bil naš projekt nekaj neformalnega. Glede na to, da govorimo o študentskem univerzitetnem časopisu, smo objavljali veliko količino zapisov v papirnati in spletni izdaji. Takrat so bili zapisi manj kvalitetni, do velike spremembe pa je prišlo, ko smo se odločili za pisanje rubrik. Te so bile tako resnega kot tudi lahkotnejšega značaja in so končno dale časopisu neko solidno strukturo. Sodelavci so začeli redno pisati, število prispevkov se je še povečalo in rubrike smo na spletu objavljali tedensko ali vsakih štirinajst dni. Tudi danes je za nas zelo pomembno, da redno objavljamo sveže, nove zapise tudi v mesecih med decembrom in februarjem, ko je čas izpitov, in v poletnih mesecih.

Kolikokrat letno izide Sconfinare? Koliko izvodov tiskate?

P. M.: Projekt razvijamo v dveh komplementarnih oblikah, v papirnati izdaji in na spletni strani. Tiskana verzija izhaja dvakrat letno, decembra in maja, približno ob koncu šolskih semestrov, vsaka edicija pa ima šestnajst strani. **M. G.:** Na spletni strani objavljamo zapise vse leto. Časopis tiskamo v približno 500 izvodih in ga brezplačno delimo v Gorici, Trstu, Vidmu in Novi Gorici, vsi naši sodelavci nesejo nekaj izvodov tudi v svoja rojstna mesta.

Kje tiskate časopis?

N. K.: Pred kratkim smo začeli tiskati Sconfinare v tiskarni Grafica Goriziana.

Koliko članov šteje vaša redakcija?

P. M.: Število članov se iz leta v leto spreminja. Ob koncu šolskega leta se redakcija sko-

raj popolnoma razpusti, saj veliko sodelavcev diplomira, nekateri izberejo študij v tujini, Erasmus in druge vrste izkušenj izven Gorice, ti pa so ponavadi najbolj aktivni člani

vsak za svojo sekcijo, z javnimi razpisi, iskanjem finančnih sredstev in izplačili se ukvarja izključno Luigi.

P. M.: Mi štirje imamo enako vlogo, vključenost ostalih po-

bralcem v pdf obliki na spletu.

P. M.: Intervjujev ponavadi ne pišemo, včasih se pa zgodi, da ima kak sodelavec dober predlog ali pride v stik s kako

časopisa, vedo, da obstajamo. Prvi korak smo naredili, zdaj moramo odnos do njih gojiti, da bodo postali aktivni bralci.

Ste kdaj pomislili, da bi svoj časopis delili tudi v slovenskih višjih šolah v Gorici?

P. M.: Po pravici povedano, o tem nismo nikoli razmišljali, predvsem zaradi nepoznavanja jezika.

Kako doživljate mejo? Poznate Slovenijo in slovensko narodno skupnost v Gorici?

N. K.: Osebnost nisem o meji nikoli razmišljala: v Slovenijo hodim v bližnje nakupovalno središče in po bencin, slovenske manjšine sploh ne poznam. Tudi na naši fakulteti nisem nikoli srečala nobene Slovenca.

P. M.: Večkrat prečkam mejo. Rad potujem in

narstva v Perugii. Prisotni smo na tiskovnih konferencah v občinski palači in redno vabimo predstavnika občinske uprave na naše dogodke, še posebno na predstavitev tiskane izdaje časopisa.

P. M.: Vsako leto uspešno prirejamo Sconfinarte, kulturni dogodek, na katerem se srečamo z vsemi sodelavci. Skupaj govorimo o književnosti in glasbi. To je čudovita priložnost za medsebojno spoznavanje in nedvomno pripomore k temu, da složno in pozitivno sodelujemo.

Kako križete stroške?

L. V.: Stroške za izdajo časopisa krije predvsem A. S. S. I. D. Med drugim finančno prispevajo tudi Občina Gorica in Študentski svet. Za prihodnje leto pa bomo vzeli v poštev tudi objavo reklamnih pasic na naši spletni strani.

Kako se bo vaš projekt razvil v prihodnosti?

G. M.: Glavni letošnji cilj je posodobitev spletne strani, ki je bila v prejšnjih letih zelo dobro obiskana, saj nas trenutno zelo omejuje dejstvo, da stran slabo deluje. V primeru, da bomo imeli zadostna finančna sredstva, bomo dvakrat letno še izdajali časopis in sodelovali na festivalu v Perugii ter na dogodkih v Gorici.

P. M.: Vsako leto se ukvarjamo z novimi, manjšimi projekti, obenem skušamo solidno obdržati linijo našega časopisa in ustvariti nekaj lepega in dolgotrajnega. Med drugim letos aktivno sodelujemo tudi s tržaško radijsko postajo Radio Punto Zero.

N. K.: Naš glavni problem je kontinuiteta. Na prihodnost moramo gledati kratkoročno, saj se glavni del redakcije vsako leto spreminja, kljub temu pa skušamo postavljati temelje za nadaljnji razvoj našega časopisa.

Boste prej ali slej zapustili papirnat izdajo časopisa in se osredotočili samo na splet?

G. M.: Papir nam je všeč. Lepo je konkretno držati v rokah sad lastnega dela, vse pa je odvisno od naše finančne razpoložljivosti.

Hvala za pogovor!

Delo intervjuvanih mladih študentov je nedvomno hvalje vredno. Prizadevajo si za obstanek in razvoj svojega časopisa, aktivno spremljajo dogajanje na državni in svetovni ravni. Ukvarjajo se z mednarodnimi in diplomatskimi vedami - o globalni politiki in ekonomskem razvoju vedo marsikaj, žal pa je iz njihovih odgovorov razvidno, da ne poznajo mesta, v katerem živijo in študirajo, kaj šele, da bi poznali našo narodno skupnost in bližnjo Slovenijo. "Sconfinare" pomeni prečkati mejo, naj bo to fizična ali mentalna pregrada. V upanju, da bi v triletnem študiju Gorico in nas bolje spoznali, se vživeli v čezmejni prostor, v katerem si marsikdo prizadeva, da bi meje brisal, jim seveda želimo nadaljnjih uspehov.

Katja Ferletič

Foto Kat

“Na prihodnost moramo gledati kratkoročno, saj se glavni del redakcije vsako leto spreminja, kljub temu pa skušamo postavljati temelje za nadaljnji razvoj našega časopisa”

mo za njihovo grafično podobo na strani in jih objavljamo na spletu. Bistveno vlogo imajo tudi vodje naših najpomembnejših rubrik, ki so temelj časopisa, predvsem pa spletne strani. V rubrikah pišemo o gledališču, glasbi, filmih in literaturi. Zelo priljubljena je tudi rubrika Teden v desetih novicah, v kateri obravnavamo najbolj sodobne teme in dogodke.

Kako ste si porazdelili delo?

N. K.: Sodelavci nam najprej pošljejo predlog, zamisel za določen članek, mi pa se pogovorimo in nato določimo, kako je najboljša, da se zapis razvije, katerim temam in dogodkom naj avtor pripiše večjo težo. Dokončan članek lektoriramo in objavimo na spletni strani - vsak od nas opravlja to delo v skladu s svojimi osebnimi obveznostmi. Tudi glede institucionalnih, uradnih obveznosti časopisa si vsakokrat med sabo enostavno porazdelimo delo. Posamezni vodje rubrik skrbijo

sameznikov v projekt pa se lahko spreminja med šolskim letom.

M. G.: Pomembno vlogo ima tudi naša odgovorna urednica, publicistka Anna Miykova, ki nam s svojimi nasveti priskoči na pomoč, ko se srečamo s sporno temo ali imamo kak poseben dvom.

Imate tudi sodelavce izven univerze? Študentje pišejo v Sconfinare tudi po opravljeni diplomii?

P. M.: Naš izdajatelj je združenje A. S. S. I. D. - Združenje študentov Mednarodnih in diplomatskih ved, zato morajo biti vsi sodelavci časopisa vpisani na našo fakulteto in obenem člani združenja. Tudi po diplomii so lahko še včlanjeni v združenje, večina pa ne sodeluje več pri časopisu, saj imajo druge obveznosti in se soočajo z novimi izzivi. Vsekakor se mi zdi zelo lepo, da je Sconfinare prostor, medij, ki ga soustvarjajo izključno univerzitetni študentje.

S katerimi tematikami se ukvarjate?

G. M.: Na spletnem portalu poglodbno pišemo o sodobnih mednarodnih tematikah. V zadnjih letih smo uvedli nove sekcije, v katerih obravnavamo specifične vsebine: objavljamo recenzije filmov in glasbe, reportaže, novice iz Gorice in z univerze. Sledimo tudi predstavam goriškega gledališča Verdi, s katerim že dalj časa sodelujemo. V papirnatih izdajah časopisa navadno izberemo samo eno aktualno temo, ki jo poglobimo. V lanskem, decembrskem številku, smo pisali o vlogi novinarstva v sodobni družbi, v majski o sodobni problematiki varstva okolja, o odnosu do okolja in ekoloških problemih. Zdaj pripravljamo novo številko, petdeseto po vrsti, v kateri bomo obravnavali mejo in njeno različna pojmovanja.

N. K.: Spletna stran ni odvisna od tiskane izdaje, se pa po njej zgleduje. Tudi vse strani časopisa so na razpolago našim

zanimivo osebnostjo. V tem primeru je tudi intervju dobrodošel.

Ste zadovoljni s svojo spletno stranjo? Kaj pa spletna družbena omrežja?

P. M.: S portalom imamo trenutno težave, veliko člankov ni dosegljivih, zato uporabljamo predvsem spletna družbena omrežja, Facebook in Instagram, na katerih delimo fotografije, krajše zapise, uvode in povezave na članke, ki so za zdaj objavljeni na mednarodnem portalu Medium.com. Vsak teden napišemo do pet novih člankov - nočemo biti površni, v posamezne teme se poglobimo.

Kdo so vaši bralci?

G. M.: Večinoma so študentje. Papirnat izdajo delimo na univerzah, v prostorih, kjer se mladi srečujejo. Prisotni smo na goriški občini, saj skušamo biti dosegljivi tudi mlajšim in starejšim bralcem izven univerzitetnih krogov. **N. K.:** Da smo lahko prisotni v občinski stavbi, se moramo zahvaliti predvsem odbornici Chiari Gatta, ki podpira naše delovanje in nam potrjuje, da je zanimanje za Sconfinare veliko. Vse izvode časopisa, ki jih tam pustimo, si naši bralci v kratkem času razdelijo, nič ne ostane. To nam je v veliko zadoščenje.

Ste v stiku s svojimi bralci? Se vam oglašajo po mailu, komentirajo na spletnih omrežjih ali vas kaj iščejo na univerzi?

P. M.: Študentje prihajajo večkrat do nas, saj je naša fakulteta razmeroma majhna; goriški občani manj. Zavedamo se, da poznajo ime našega

veseli me, da se lahko s kolegom svobodno premikam med eno državo in drugo. Manjšine ne poznam. Zavedel sem se, da je zelo težko spoznati že Goričane italijanske narodnosti.

Od kod prihajate?

G. M.: Jaz prihajam iz Trenta. **N. K.:** Doma sem v bližini Benetk.

P. M.: Tudi jaz sem iz Trenta. **L. G.:** V Gorico sem prišel iz Vidma.

Med vašimi sodelavci je tudi kak Slovenec?

G. M.: Zadnja stran našega časopisa je v slovenskem jeziku. Za prevod člankov poskrbi sodelavec slovenskega rodu, ki pa samo občasno dela z nami in le za papirnat izdajo časopisa.

Sconfinare sodeluje tudi pri dogodkih ali projektih, ki jih organizirajo javne ustanove, organizacije in

“Papir nam je všeč. Lepo je konkretno držati v rokah sad lastnega dela, vse pa je odvisno od naše finančne razpoložljivosti”

združenja izven univerzitetnih zidov?

G. M.: Že vrsto let sodelujemo na prireditvi e'Storia, kjer organiziramo predavanja z naslovom "Zajtrk z zgodovino" ali "Aperitiv z zgodovino". Vsako leto se nekateri člani redakcije udeležujemo petdnevnega Festivala novi-

Boljunec / Sedemdeset let MePZ Mačkolje

Slovesna obeležitev pomembnega jubileja

“**N**aj nocoj zaživijo v nas podobe spomina in naša srca naj zažarijo ob glasovih našega zbora!” Tako je voščil predsednik prosvetnega društva Mačkolje Matej Tul domačinom in vsem prisotnim, ki so do kraja napolnili gledališče France Prešeren v Boljuncu. Na slovesnem večeru v nedeljo, 1. decembra, na katerem so praznovali sedemdesetletnico MePZ Mačkolje, so s petjem, besedo in sliko počastili dolgo in nepretrgano delovanje domačega sestava; njegovi začetki segajo v prva povojna leta. Soorganizator večera je bila Občina Dolina, ki jo je zastopala odbornica za kulturo Franca Žerjal. Poudarila je pomen pesmi in petja, ki sta od nekdaj spremljala slovenski narod, v dobrem in slabem, ter se priporočala društvu in zboru, naj posredujejo ljubezen do petja mladim generacijam. V tržaški okolici živi prekrasno dekle, v katero je zaljubljen mlad fant. Dekle pa mu žal ni usojeno. Slavnostni

koncert MePZ Mačkolje pod vodstvom Mateja Lazarja se je začel prav s pesmijo *V okolici tržaški*, v priredbi Zorka Hareja, ki je uvedla ljubezenski sklop. Več sreče ima mladenič v skladbi *Pohojena travca*, ki jo je uglasbil Fran Venturini. Ta je kljub trdemu delu na nji-

sklenila hudomušna ljudska *Gularja sen tiela jmiat* v priredbi Ubalda Vrabca in slovenska ljudska *Pa kako bom ljubila*, ki jo je priredila Katarina Pustinek Rakar. Pevski sestavi po navadi obeležijo okrogle obletnice z izdajo zgoščenk, kar je naredil

minski dokumentarec *Podobe spomina, glasovi srca*. Posnetek, v režiji Loredane Gec, montaži Alexa Puriča in zamisli Nika Tula, so uresničili s podporo Sveta slovenskih organizacij, Slovenske prosvete in Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta ter s pomočjo Deželnega sedeža Rai, ki je nudil uporabo arhivskih posnetkov. V filmskem zapisu se prepletajo utrinki iz preteklosti (stare fotografije, arhivski zvočni posnetki in pogovori s starejšimi pevci) s prizori zborovskega vsakdanjika: vaje, nastopi, misli in spomini sedanjih članic in članov ter

vod za to je bil prihod v vas novomašnika Dušana Jakomina, ki je nato prevzel vodenje novonastalega sestava. Ti so bili časi upanja in prepričanja o boljši in svetlejši prihodnosti. Pevci so kaj kmalu segli tudi po ljudskih in drugih posvetnih skladbah, tako da je zbor pogosto stopil s kora domače cerkve in nastopal na koncertih in prireditvah v vasi in na Tržaškem. Od leta 2011 zbor vadi in nastopa pod vodstvom Mateja Lazarja. Mladi zborovodja in profesor orgel je v sestav prinesel veliko navdušenje in občutek za poustvarjanje, prežeto z na-

ra in društva se trudijo, da bi vse to prenesli na mlade rodove, kar se tudi uresničuje, saj uspešno deluje Otroški pevski zbor “z Ul’ce” pod vodstvom Brede Sosič.

Po posnetku je bilo ponovno na vrsti petje, in sicer drugi del koncertnega programa, ki so ga naslovili *Bi bilo lepše živeti tam*. Osredotočen je bil na doživljanje domačega kraja, z žalostjo ob odhajanju in srečo ob vračanju. Tako so pevci in pevke zapeli *Pesem s Krasa*, ki jo je na besedilo Srečka Kosovela uglasbil Ivan Grbec. Sledile so pesmi *Sonce ljubo* (po zapisu Pavleta Merkuja in priredbi Slavka Michelčiča), ki z značilnimi risovanostmi naznanja prihod mraka, ljudska *Kje so tiste stezice* v priredbi Hilarija Lavrenčiča in pesem *Moja vas* Borisa Pangerca, ki jo je uglasbil Cveto Marc.

Pred krajšim nastopom otroškega zbora in skupnim pozdravom dveh zborov z istrsko ljudsko *Dajte, dajte*, so se na odru vrstili pozdravi številnih predstavnikov slovenskih društev. Predsednica ZCPZ Rossana Paliaga je v imenu združenja poklonila sliko vasi Mačkolje, ki jo je narisal Matej Susič. Na vrsti so bila tudi priznanja JSKD, ki jih je podelila vodja območne izpostave Piran Elizabeta Fičur dolgoletnima pevcema Otiliji Smotlak in Zorku Gorjanu.

MČ

Slovesna proslava ob 110. obletnici ustanovitve Glasbene matice

“Častna gospa z zgodovino, dušo in elanom”

Prikaz raznolike glasbene ustvarjalnosti s pogledom, uprtim v prihodnost. V tem duhu je v tržaškem Kulturnem domu v nedeljo zvečer potekal slavnostni koncert ob častitljivi 110. obletnici ustanovitve Glasbene matice. Spored prireditve so sooblikovali gojenci,

vitalna in se uspešno sooča z izzivi sodobnega časa. O zgodovini GM je pred številnim občinstvom spregovorila predsednica Milena Padovan. Ustanovni občni zbor Pevskega in glasbenega društva, ki se je l. 1918 preimenovalo v Glasbeno matico Trst, je bil leta

društvi. Ponovno aktivna je GM postala že leta 1945. Sredi 50. let prejšnjega stoletja se je začelo odpiranje podružnic na podeželju, glasbeni pouk je ponovno zaživel tudi v Gorici. Šola je odprla leta 1977 svojo prvo podružnico v Benečiji in naslednje leto še v Kanalski dolini.

in italijansko glasbeno stvarnostjo. GM se vrača v goriški Trgovski dom in računa, da bo tudi tržaški Narodni dom kmalu spet postal center družjenja in ustvarjanja. Visoko obletnico bo GM izkoristila tudi za razpravo in načrtovanje posodobljene ponudbe in novih zamisli.

Proslava, ki jo je režiral Franko Korošec, je dosegla vrh z izvedbo himne Glasbene matice, za katero je napisal besedilo Aldo Rupel, uglasbil pa jo je Patrick Quaggiato. Dogajanje se je v dvorani pričelo z nastopom vokalne skupine Vikra, ki jo vodi Petra Grassi. Na sporedu so bile Kogojeve skladbe, kar velja tudi za v severni Evropi živečo pianistko Katjo Milič. Sledil je nastop zbora MePZ Jacobus Gallus pod vodstvom Marka Sancina, ki je zapel skladbi Ubalda Vrabca in Patricka Quaggiata. Ob predvajanju črno-belih posnetkov o sestavi, ki so oblikovali zgodovino glasbene šole, je simfonični orkester GM pod taktirko Igorja Zobina izvedel Srebotnjakove *Slovenske ljudske ples*. Sledilo je skupno izvajanje Borodinovih *Polovskih plesov* iz opere *Knez Igor*. Pri oblikovanju večera, ki sta ga z branjci besedil povezovala Anja De Luisa in Loris Tavčar, so sodelovali otroci pevskih skupin OPZ Glasbene matice, Veseljaki in Mali lujerji. V pozdravnem nagovoru je ravnatelj Bogdan Kralj

povedal, da predstavlja GM središče slovenskega umetniškega ustvarjanja in enega od načinov za ohranjanje oziroma razvijanje slovenske kulture in identitete. “*Glasbena matica spada v celoten slovenski prostor. Vidim jo kot častno gospo z zgodovino, dušo in elanom*”. Nastopajoče je pozdravil tudi občinski svetnik Igor

Švab, ki je poudaril, da so se mnogi učenci GM uveljavili na mednarodni ravni. GM ima ustvarjalno in narodno poslanstvo ter hkrati soustvarja raznolik značaj Trsta. Sekretar na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu Robert Kojc je opozoril, da glasba povezuje, in hkrati pohvalil sodelovanje med glasbenimi šolami.

Mch

Milena Padovan (Foto damj@n)

MePZ Jacobus Gallus (Foto damj@n)

Pevci in simfonični orkester GM (Foto damj@n)

Dirigent Igor Zobin (Foto damj@n)

sodelavci, člani simfoničnega orkestra in pevskih zborov, ki delujejo pod okriljem GM. Proslava je potrdila, da je slovenska glasbena institucija, ki deluje v obmejnem pasu Furlanije Julijske krajine,

1909 v Narodnem domu. Ob požigu tega osrednjega slovenskega kulturnega hrama v Trstu je Glasbena matica izgubila vso svojo imovino, glasbila in arhiv. Pouk se je do leta 1927 nadaljeval po domovih in

Individualni pouk je lani pri GM obiskovalo skoraj šeststo učencev, katerim gre prišteti še tristo članov, ki delujejo v različnih komornih in pevskih skupinah. Šola je v stalnem stiku s slovensko

Prižig prazničnih lučk v Trstu

V četrtek, 28. novembra, so na Velikem trgu v Trstu prižgali božične lučke, ki so toplo razsvetlile središče mesta. Na trgu so številne meščane sprejeli župan Roberto Dipiazza, odbornik Giorgio Rossi, predstavnik trgovinske zbornice Antonio Paoletti in predsednik hotelirjev Guerrino Lotici. Občina Trst je namenila kar 150.000 evrov za letošnje božične okrasitve in še dodatnih 50.000 so prispevali trgovci. Strošek ne skrbi župana, ki je povedal, kako je mesto s tako razsvetljavo in okrasji še toliko bolj privlačno za turiste. Zahvalil se je vsem, ki so prispevali k pripravi, predvsem podjetju Acegas, kajti delo z električnimi napravami je bilo letos zaradi slabega vremena in velike količine padavin bolj zapleteno. Zahvalil se je tudi trgovcem, ki so toliko investirali v okraske, kar pomeni, da imajo pri srcu mesto, ki v tem trenutku doživlja čudovit trenutek. Župan, ki je vsem voščil vesel Božič in uspešen začetek leta 2020, je ob koncu povedal, da si želi prihodnje leto okrasiti mesto že na polovici meseca novembra, in spomnil, da bo mesto okrašeno do 15. januarja zaradi spoštovanja do pravoslavnih prijateljev. Po prižigu mestnih lučk in glasnem aplavzu je jesenski večer glasbeno popestril nastop otrok osnovne šole Delfino blu iz Trsta, zbora Panta Rhei in skupine bratov Zanier s spremljavo Tiziana Boleja. / MČ

Foto MČ

Kratke

Predavanja o slovenski književnosti

Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm vabi na predavanji o slovenski književnosti, in sicer:

- v četrtek, **5. decembra** 2019, na predavanje dr. Irene Novak Popov: Najsodobnejša slovenska poezija;
- v torek, **17. decembra** 2019, na predavanje dr. Alojzije Zupan Sosič: Literarna interpretacija sodobne slovenske književnosti.

Predavanji bosta v Peterlinovi dvorani, na Donizettijevi ulici od 15.30 do 17.30.

Ob tej priložnosti bodo delili nove izkaznice starim in novim članom Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm. Vabljeni!

4. koncertna sezona Iz domače zakladnice

Radijsko oddajo Iz domače zakladnice, ki se na valu Radia Trst A že štirinajsto sezono oglašja vsako sredo in nedeljo, bo tudi letos dopolnjeval bogat niz koncertov v živo. V nedeljo, 8. decembra, se bo namreč pričela 4. koncertna sezona narodno-zabavne glasbe, ki se bo nato vila vse do 19. aprila 2020. Na ta način se bo nadaljevala pobuda programskega oddelka Radia Trst A, ki jo je občinstvo že v prejšnjih dveh letih nagradilo z navdušenjem in številno

Harfistka Erika Bersenda

prisotnostjo na nedeljskih popoldanskih koncertih. Ciklus koncertov bo potekal (z izjemo silvestrsko-novoletnega koncerta) v Auditoriju A Deželnega sedeža RAI za Furlanijo Julijsko krajino, v ulici Fabio Severo 7 v Trstu. Koncerti bodo enkrat mesečno, in sicer ob nedeljah ob 17.30. Vstop na koncerte je brezplačen, rezervacija mest pa je obvezna. Svoje mesto si lahko interesi zagotovijo tako, da pokličejo na tel. št. +39 040 7784358 ali +39 040 7784281 ali sporočijo tel. tajnici na št. +39 040 7784484 ali pišejo sporočilo na email naslov programi. slo@rai. it ali pa na Facebook strani www.facebook.com/lz-domače-zakladnice ali www.facebook.com/raisloprogram. Koncerte, ki jih bosta vodila glasbeni urednik Aleksij Jerco in sodelavka Maruška Gustin, bo Radio Trst A prenašal v živo po radijskih valov in na spletu preko spletnega predvajalnika (www.sedezfjk.rai.it) pod taktirko asistentke programa Nataše Ferletič. 4. koncertno sezono Iz domače zakladnice bo sestavljalo sedem koncertov. Oblikovalo jih bo štirinajst odličnih ansamblov, skupin in solistov iz Slovenije in zamejstva. Prvi koncert z naslovom Večer ljudskih in prazničnih melodij bo na vrsti v nedeljo, 8. decembra, ob 17.30. Na njem bodo proslavili dva jubileja zasedb, ki sta v slovenski in zamejski domači glasbi unikatni. Vokalno-instrumentalni ansambel Ano ur'co al' pej dveje, zelo poznan in priljubljen tako v zamejstvu kot v širšem vseslovenskem prostoru, praznuje letos 20-letnico uspešnega delovanja. Slovenski citrarski kvartet, ki se pripravlja na 20-letnico, katero bo obeležil v prihajajočem letu 2020, pa združuje štiri vrhunske citrarje, ki so to glasbilo ponesli v prestižne dvorane in učilnice. Koncert bo oplemenitil blag glasni zvok harfe, na katero bo igrala odlična harfistka Erika Bersenda. Za vse ljubitelje narodno-zabavne glasbe se torej obeta enkratna priložnost, da prisluhnejo v živo najboljšim umetnikom tega žanra, da поблиže spoznajo glasbenike in da s svojo prisotnostjo v studiu pripomorejo k soustvarjanju pravega koncertnega vzdušja. Toplo vabljeni!

Srečen razplet za osnovno šolo Trubar - Kajuh

Podpisana občinska svetnika izražava zadovoljstvo, ker je bil na seji občinskega sveta osvojen tehnični popravek, ki predvideva obnovo strehe osnovne šole Trubar - Kajuh v Bazovici. To je rezultat prizadevanj ravnateljice Zeriali, predstojnika urada za slovenske šole na deželnem šolskem uradu Giacomini, šolskega osebja, staršev in seveda podpisanih občinskih svetovalcev, da se končno reši pereči problem pronicanja deževnice v šolske prostore. Obenem pozdravlja tudi dejstvo, da je občina sprejela predlog ravnateljstva, da bodo učenci razreda, ki ga je potrebno zapreti iz varnostnih razlogov, nadaljevali pouk v Bazovici, in sicer v začasnih prostorih Bazovskega doma. Glede predloga župana Roberta Dipiaze o obnovi šole v Gropadi bova projektu pozorno sledila v sozvočju in sodelovanju z manjšinsko skupnostjo. / Igor Svab, Valentina Repini

Barkovlje / Predstavitev knjige

Bilo je nekoč: živahen pogled v preteklost

Gre za potovanje skozi družinsko kroniko od otroštva do današnjih dni na lagoden, radoživ in hudomušen način brez neke bolesterne nostalgije.

Tako so na slovesnem in priskrbenem večeru, ki je v petek, 29. novembra, potekal v prostorih SKD Barkovlje, predstavili knjigo Aleksandra Furlana *Bilo je nekoč*. Srečanje, ki se ga je udeležilo veliko število poslušalcev, je potrdilo priljubljenost, ki jo uživa avtor. Njemu v čast je zapela Ženska vokalna skupina Barkovlje, ki jo vodi Aleksandra Pertot. Knjigi, ki je izšla pri založbi Mladika, je uvodno besedo napisal Ladi Vodopivec. O njej je na večeru izčrpno spregovorila radijska urednica Loredana Gec. Avtorjevi vnukinji Alja in Živa sta prebrali posamezne odlomke iz dela.

Furlanove spominske črtice popeljejo bralca po barkovljanskih klanjih in mandrijah. Pred njegovimi očmi zaživijo ljudje, ki so opravljali poklice, ki jih danes ni več. Knjiga dokumentira nek-

danje družbeno in kulturno življenje v tem tržaškem predmestju. Njena dragocnost je tudi v tem, da objavlja ledinska imena, ki se izgubljajo.

Avtorjev otroški svet je bil "harmoničen, uravnotežen in samozadosten, čeprav je bilo v njem tudi veliko revščine, trpljenja in krivice". Furlan, ki se je izučil za mizarja, "kar je po srcu in duši ostal", četudi je svoj

Foto damij@n

poklic kasneje opustil, posreduje bralcu veliko anekdot, podrobnosti in opisov. Z otroškimi očmi pripoveduje o fašizmu in kasnejši ceni napredka ter ljudem, ki so radi živeli skupaj in si

Foto damij@n

pomagali. V knjigi izpove tudi svoj pogled na vrednote (zavezanost svojemu narodu, slovenskemu jeziku in pesmi), v katere trdno verjame. Kritičen je do sprejemanja tujih navad, "ki jih vsiljuje potrošništvo". Avtorjev jezik je gibek in plastičen, včasih šaljiv in domiseln.

Ker knjiga, ki je lahko preberemo na en mah, pripoveduje o času, "ko smo bili srečni, a tega nismo znali" (vedeli), bralca vodi k odkrivanju preprostih stvari, kot so smeh, druženje in prijazna beseda.

Večer je nudil priložnost tudi za zanimiv, prijeten in sproščen klepet med avtorjem in Vodopivcem, ki mu je postavljala vprašanja. Furlana je kot otroka naučila pisati v zimskem času mama. Družina je bila številna: "Bilo nas je ku zajcev". Ko se je kot mladenič z družino z Grete

preselil v Barkovlje, je zaradi slovenskega značaja le-teh "zadihal".

Dalje je tekla beseda o njegovem dolgoletnem kulturnem delovanju. Pel je v vaških (še nastopa v cerkvenem zboru) in mestnih zborih,

tudi v zboru J. Gallus. Prijatelj je bil z Ubaldom Vrabcem. Avtor se je preizkusil tudi v politiki. Dolgo let je bil rajonski svetnik v okrožju za Barkovlje, Greto in Rojan. Težav pri svojem političnem delovanju ni imel, "ker s spoštovanjem razoroži vse svoje antagoniste". Še danes, ko Furlan vstopi v avto, ponavi besede svojega deda "Homo u Buožjem jemjenu", ki jih je vsak izrekel, ko se je družina z vozom odpravila od doma.

Ob koncu prireditve je predsednica SKD Barkovlje Sandra Poljšak dodelila Furlanu častno članstvo za njegovo dolgoletno delo na področju slovenske kulture na Tržaškem.

Mch

V DSI o maternem jeziku s stališča psihoanalize

Materni jezik otrok ponotranji še pred rojstvom

Vprašanje o maternem jeziku in jezikovni pripadnosti je za člane slovenske jezikovne manjšine izrednega pomena; tudi v teh dneh je bilo v zamejstvu več javnih predavanj, namenjenih prav temu vprašanju. Skupina treh lacanovcev, ki so predavali v Društvu slovenskih izobražencev, pa nas je soočila s to tematiko s posebnega in novega zornega kota, ki se razlikuje npr. od nevropsihologije in ki je bil za večino poslušalcev nov in nadvse poučen. Psihoanalitiki, ki se že nekaj let ukvarjajo s študijami del znanega francoskega psihoanalista Jacquesa Lacana, dr. Pavel Fonda, dr. Maria Claudia Dominguez in dr. Eduard Minesas, so na ponedeljkovem večeru govorili o temi *Materni jezik in psihoanaliza*.

Dr. Fonda se kot pripadnik slovenske dvojezične manjšine še posebej zanima za tovrstna vprašanja. Poudaril je, da pri jeziku ni soudeležena le racionalnost, ampak predvsem čustvena sfera, in da obstaja tesna povezava med jezikom, relacijskim področjem in svetom, s katerim komuniciramo. Danes je dokazano, da se otrokovo osvajanje jezika začne že pred rojstvom: seveda še ne gre za to, da bi razumel pomen besed, toda otrok prepozna materin glas, v spomin se mu vtisne intonacija, fonemi, ritem, struktura jezika, ki ga mama uporablja. Vse to otrok ponotranji; na nezavedni ravni mu bo jezik za vedno ostal domač in prijeten. Kot je pojasnila dr. Maria Claudia Dominguez, se je Jacques Lacanu vprašanje jezika zdelo zelo pomembno: prvi otrokov jezik, vezan na glas matere, ki je povezan s čustvi in emocijami, je Lacan imenoval "lalangue"; ohranjen je v podzavesti in vedno bo predsta-

vljal občutek lagodja, domačnosti in gotovosti. Kot je razvidno iz kliničnih primerov, se včasih iz podzavesti pojavi tudi, ko ga skušamo potlačiti ali zatajiti. Lahko pa je glas staršev tudi povezan z diktiranjem pravil, ki zahtevajo podrejenost; lahko postane glas,

dokazano ravno obratno: da je večjezičnost, ki se je otroci učijo na urejen način, izredna obogatitev za otroka).

Zanimiva pa je tudi predavateljeva misel, da lingvistična identiteta večinoma ni popolnoma čista. V pripadniku dvojezičnega

Foto damij@n

ki preprečuje, da polno zaživimo. Po mnenju dr. Fonde mnogo dejavnikov vpliva na to, ali se zlahka naučimo novega jezika: znani so primeri pripadnikov večinskega naroda, ki živijo na Tržaškem in ki o sebi pravijo, da so prijatelji Slovencev, pa jim kljub trudu ne uspe se naučiti našega jezika. Obenem pa Italijani, ki prihajajo iz oddaljenih italijanskih krajev velikokrat brez težav osvojijo slovenščino tudi do potankosti. Dr. Fonda meni, da v prvem primeru ovirajo osvajanje slovenščine podzavestni inhibicijski dejavniki. Na Tržaškem so bili še pred kakim desetletjem pri logopedih prisotni predsodki, ki so izhajali iz avstro-ogrske šole: prepričevali so starše dvojezičnih otrok, naj se ti odpovejo jeziku manjšine, ker naj bi dvo ali večjezičnost v otroku ustvarjala težave (danes pa je

okolja se lahko formirajo razna jedra različnih jezikovnih identitet, ki niso statična, med njimi obstaja stalno pretakanje, niso okameneli v neki negibnosti. Tega se ne smemo ustrašiti, saj predstavljajo obogatitev, doseči moramo njihovo harmonično sobivanje in medsebojno integracijo. Gre za črpanje iz okolja: v interakciji, v vzajemnem odnosu z drugimi jeziki pride do stalnega, konstantnega razvoja. Predavatelj sam se npr. čuti pripadnika slovenske manjšine; v odraslih letih pa je odkril, da je njegova mati v času fašizma v Kopru pisala dnevnik v italijanščini in je z njim prva tri leta, da bi ga zavarovala, govorila v italijanščini. Dal je kar nekaj primerov, kako zapletena je pripadnost materinemu jeziku. Že večkrat se je sam znašel v posebnih situaci-

jah, ko je občutil zmedenost glede narodnostne identitete: npr. v komunikaciji s pripadnikom italijanske manjšine, ki naj bi govoril boljšo slovenščino od njega. Podobno notranjo zmedo je občutil poklicni kolega judovske narodnosti, ki se je z ženo Američanko vrnil v rodno Nemčijo mnogo let, potem ko je iz nje moral bežati. Zasačil se je, da je svoji ženi razkazoval mesta in govoril o "naših nemških" velikih in znamenitih spomenikih...

Po mnenju dr. Fonde se vsak odnos karakterizira z določeno jezikovno kodo in večinoma v njej tudi ostane. S svojim prijateljem - sošolcem, ki je imel italijansko mamo, je vedno govoril italijansko. V zadregi pa se je počutil, ker so ga prosili, naj na predavanju v DSI govori v italijanščini,

in v prostorih, ki so zanj bili vedno "tempelj slovenščine". Tretji predstavnik tržaškega Forum lacanijskih psihanalistov, dr. Eduard Minesas, je govoril o svojih analizah del Lacana in o njegovem odnosu do judovstva. Predavatelj se je vključil v opis zapletenosti jezikovne identitete z opisom lastne zgodbe: iz Argentine se je pri 30 letih starosti preselil v Izrael. Zanimivo je, da so se ob prihodu v domovino vsi Izraelci naučili hebrejščine in s tem obudili že mrtev jezik. Vsak pa je v domačem krogu obenem še ohranil jezik države, od koder se je priselil, in jezik Judov "jidiš", ki je različica stare visoke nemščine s hebrejskimi koreninami. Hebrejščino bodo imele za svoj materni jezik šele naslednje generacije Judov.

P.in

Neža Kravos / Predsednica novonastalega društva DM+

Obeta se bogato delovanje mladih

Zgodba DM+ se je začela že pred kakim letom, lahko poveš, kako je prišlo do te zamisli?

Zamisel se je porodila, ko se je pet članov različnih slovenskih društev pogovarjalo o mladih in društvenem delovanju. Bili smo jaz, Lucija Tavčar, Jan Leopoli, Jasmin Kovic in Daniel Peteani. Ugotavljali smo, kako se v bistvu vsi v društvi srečujemo s težavo, kako uvesti mlade člane in kako jim prepustiti vodilne vloge. Tako smo se odločili, da priredimo tečaj o tej temi. Tečaj je bil zelo uspešen, zato smo se odločili, da priredimo tudi drugega in tretjega. Na vsakem dogodku so metode dela zelo interaktivne. Štartamo z analizo problema, ki ga potem razvijemo in iščemo rešitve. Iz vseh pogovorov z udeleženci je izhajalo, da si želijo še takih izobraževanj, tudi o drugačnih tematikah in takih, ki bi bile zanimive tudi za širšo publiko. Tako smo se odločili, da nadaljujemo.

Zdaj pa ste tudi uradno ustanovili društvo DM+ Društvo mladih Slovencev v Italiji; kateri so glavni razlogi?

Ena zadeva je vodila v drugo. Delo si vedno zastavljamo tako, da na koncu organiziranega dogodka ocenimo, kaj je bilo uspešno in kaj ne, kaj bi bilo treba dodati ali črtati itd. Na zadnjem dogodku v Žabnicah letos septembra smo ugotovili, da pri nas nimamo prave mladinske organizacije, ki bi res povezovala mlade Slovence iz cele dežele. Tako smo se kljub začetnemu "strahu" - kajti zadeva je kar ambiciozna - odločili, da pravno ustanovimo društvo. To delo je seveda za nas bolj zapleteno, ker smo do zdaj imeli druga društva v ozadju, ki so nam priskočila na pomoč, zdaj pa bomo morali za birokratske zadeve skrbeti sami. Istočasno pa je to zelo pozitivno za naše mlajše

člane, ker jih zdaj postavljamo v tak položaj, kjer nosijo določeno odgovornost, kar privede do tega, da so bolj aktivni in da čutijo društvo bolj za svoje.

Kdo ste v odboru in kako doživljaš vlogo predsednice?

V odboru smo v devetih. To

prvič preizkusili pri organizaciji in vodenju dogodkov.

Boste nadaljevali po začrtani poti? Ste že kaj programirali?

Ja, pot je že grobo začrtana, treba pa jo je naprej pametno razvijati in biti pripravljeni ponujati vedno kaj novega. Odbor ima triletni mandat in

smo jaz, Daniel Peteani (podpredsednik), Martina Jazbec (tajnica), Benedetta Trinco (blagajničarka), Katja Cana-laz, Barbara Ferluga, Lucija Tavčar, Alessandro Jr. Frandolic in Jasmin Kovic. Nadzorni odbor pa sestavljajo Jan Leopoli, Guglielmo Frati in Helena Lupinc. To, da sem predsednica, mi je v veliko čast in ob tem čutim zelo veliko odgovornost. Istočasno se zavedam, da biti predsednica v taki ekipi je "mala malica" za vsakega. Vsi so zelo delavni, sposobni in polni dobre volje, tako da imam res občutek, da opravljam samo predsedniške naloge.

Poleg odbora bosta delovali še dve delovni ekipi, multimedijka in organizacijska, ki ju bodo sestavljali člani, ki si bodo želeli biti bolj aktivni pri delovanju društva. Pri multimedijki ekipi bodo odgovorni za posnetke in montažo, zvok, luči, objavljane na spletnih omrežjih itd. Pri organizacijski pa se bodo lahko

zato smo se tudi odločili za triletno strategijo, ki jo bomo po potrebi spreminjali. Lahko povem, da bo rdeča nit naših dejavnosti v letu 2020 ustvarjalnost. To zato, ker smo na zadnjih srečanjih opazili (in se pri tem tudi malo prestrašili), da so mladi pri pisanju svojih projektov imeli podobne ideje in sheme, inovativnega je bilo zelo malo. Zato smo se odločili, da si bomo naslednje leto prizadevali predvsem za to, da naučimo naše člane razmišljati kreativno in sanjati. Delovanje bo seveda potekalo tudi na podlagi finančnih razpoložljivosti društva. Gotovo pa bomo organizirali kakšno "osvežitev" kot letos in se oktobra udeležili Yenovega (YEN - Youth of European Nationalities) seminarja.

Pobude so namenjene mladim od 16. do 30. leta starosti. Vas morda skrbi razlika v letih?

Res je neka generacijska razlika, a to sploh ni problem. V samem društvu se res trudi-

mo, da ne bi vzpostavljali hierarhij, same delavnice naših dogodkov pa so zasnovane tako, da največ odgovarjajo udeleženci, in imeti tako pisano skupino je lahko samo pozitivno. Nastane lepo vzdušje: mladi poslušajo mišljenja starejših in obratno. Tudi zato, ker medgeneracijski stiki so del vsakdanjega društvenega in tudi delovnega življenja.

Vas skrbi finančna plat?
Delno. Finančna plat je pri društvi zelo pomembna, a pripravljeni smo na različne scenarije, tako da delovanje bo v vsakem primeru. Čim več sredstev imaš, tem bolj "na veliko" lahko misliš, več pripomočkov lahko uporabljaš itd. Imamo pa srečo, da so v našem društvu ljudje z različnimi profili in delujejo na različnih področjih, tako da lahko veliko naredimo sami, ne da bi se posluževali zunanjih služb.

Kako to, da ste se odločili za sedež društva v Špetru?

Sedež imamo res na Inštitutu za slovensko kulturo v Špetru. Zakaj ta odločitev? Na zadnjem dogodku v Žabnicah smo bili zelo presenečeni nad odzivi mladih iz Kanalske doline in Benečije, ki so nam razkrili, da bi radi še tako sodelovali, ker do zdaj niso imeli take priložnosti, da bi prišli v stik z mladimi iz Trsta in Gorice. Razumeli smo, da je ta pravi način, da se približamo slovenski beneški stvarnosti, ki jo premalo poznamo. Naj povem, da imamo tudi dve Benečanki v odboru, kar je gotovo zelo spodbudno.

Še kaj?
Idej je veliko, energije in dobre volje še več. Gotovo bi si želeli spoznati kaj več o slovenskih in drugih manjšinskih narodnih skupnostih v Evropi, boljše spoznati razlike in evropsko stvarnost in znanje ter ideje prenesti na lokalno raven.

Na koncu bi rada povabila vse mlade do 30. leta, naj se поблиže spoznajo na naših dogodkih, srečanjih in delavnicah. Prvo uradno in javno srečanje društva bo v nedeljo, 8. decembra, ob 15. uri na našem sedežu v Špetru. Najdete nas tudi na Facebook strani DM+ Društvo mladih Slovencev v Italiji, spletni strani www.dmplus.org in Instagramu ali na info@dmplus.org.

Matevž Čotar

Obvestila

ASC-SKD Opla v soorganizaciji z občino Dolina in s sodelovanjem Srenjo Boljunec organizira tradicionalno božično razstavo in sejem v petek 6., soboto, 7., in v nedeljo, 8. decembra 2019, od 10.00 do 19.00 na trgu v Boljuncu. Vabljeni!

Na praznik Brezmadežne, v nedeljo, 8. decembra 2019, ob 16. uri bo v kapeli Marijinega doma v ul. Risorta 3 slovesen blagoslov s shodom članic Marijine družbe in sprejemom novih članic ob sodelovanju pevcev združenega pevskega zbora ZCPZ - vabljeni vsi Marijini častilci.

Področni svet za Trst in Milje vabi na pobožnost molitve rožnega venca (tudi v slovenščini) na praznik Brezmadežne v nedeljo, 8. decembra 2019, ob 11.30 na trgu Garibaldi pri stebru z Marijinim kipom.

Slovensko dobrodelno društvo opozarja univerzitetne študentke in študente slovenske narodnosti iz Furlanije Julijske krajine, da 31. decembra zapade rok za sodelovanje pri 33. natečaju za študijske nagrade "Mihael Flajbar" in za nagrado "Irena Srebotnjak" za akademsko leto 2019-20. Vsi podatki se dobijo na spletni strani www.dobrodelno.it, za morebitna pojasnila pa je na voljo e-naslov urad@dobrodelno.it.

Področni svet Pastoralnega središča

za Trst - Milje in Vincencijeva konferenca vabita ob prihajajočem Božiču na obisk gostov v domu za starejše ITIS, ul. Pascoli 31, v torek, 10. decembra 2019: v cerkvi v I. nad. (z dvigalom na oddelek Margherita, nato levo) bo ob 16.10 molitev rožnega venca, nato ob 16.30 sv. maša, ki jo bo daroval g. Klemen Zalar; sodelujejo organist Borut Štoka, pevci, skavti in skavtinje - po maši prijateljsko druženje.

Darovi

V spomin na Pepija Stopperja daruje žena Marija 200 evrov za cerkveni pevski zbor Novega svetega Antona.

Za cerkev v Mavhinjah: ob odhodu v večnost dragega Pepija Stopperja daruje Jelka Terčon Šah 100 evrov.

Namesto rož na grob Pepija Stopperja daruje Alojz Debelis 10 evrov za Vincencijeva Konferenco.

Misijonski krožek Rojan je prejel: Za slovenske misijonarje: L. J. 20 evrov, Iza 20 evrov, Meri 50 evrov.

Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNO KRAŠKO BANKO IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 34135 Trst

Odšel je borec za slovensko zemljo

Na zadnjo pot so pospremili Pepija Stopperja

V pokopališki cerkvi pri Sv. Ani v Trstu se je v četrtek, 28. novembra, velika množica sorodnikov, prijateljev in znancev poslovila od enega zadnjih vrtnarjev s Kolonkovca. Umrl je namreč Pepi Stopper; star je bil 87 let. Kot je poudaril šentjakobski kaplan za slovenske vernike g. Klemen Zalar, je bil to mož, ki je bil vaje trdega dela, moder in navezan na vrednote, ki jih je gojil vse življenje. Med drugim je bil z družino zvest obiskovalec slovenske službe božje pri salezijancih v Trstu na Istrski ulici in potem pri Sv. Jakobu ter aktiven član župnije. G. Klemen Zalar je še posebej poudaril, da je bil navezan na zemljo in svoje delo, ki ga je upravičeno doživljal kot posebno častno in pomembno. G. Pepi Stopper je bil dolgoleten odbornik tržaške Kmečke

zveze in borec za slovensko zemljo še zlasti v letih, ko so jo v tem predmestju Trsta razlaščali za ljudske gradnje. Dobrih 60 let je vozil svojo zelenjavo na glavno tržaško tržnico. Tržaška trgovinska zbornica mu je leta 1972 podelila zlato odlikovanje za poštvrtovalno delo. Ponosen je bil na svojo družino in vse osebnosti uspehe hčera, sedmih vnukin in vnukov, ki so se skupaj poslovili od nonota. V imenu vseh je pri ambonu ganljivo spregovorila najstarejša vnukinja Ivana. Med pogrebno mašo je pel združen zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov, ki ga je ob orglah spremljal Tomaž Simčič in priložnostno vodil Edi Race. Ženi Mariji, hčerkam Katji, Veri, Sandri in Meri ter njihovim družinam in ostalim svojcem izrekamo globoko sožalje.

Naturopatinja Erika Brajnik gostja v Trstu

Zdravilna moč zelišč

“Umetna inteligenca grozi duhovni podobi človeštva. Posameznik lahko pride do svojega bistva, razumevanja samega sebe, tudi bolezn, prek duhovne oziroma nadnaravne moči zelišč”. Tako pravi naturopatinja Erika Brajnik, ki je svojo najnovejšo knjigo z naslovom *Otroci, starši in starostniki – Naturopatski primeri, dobre prakse* v četrtek, 28. novembra, popoldne predstavila v Trstu.

Na srečanju, ki je potekalo na sedežu Krožka za kulturno, športno in podporno udejstvovanje, je avtorica uvodoma obrazložila pomen trikotnika duh-duša-telo, ki

ga naturopatija jemlje v poštev. V delu, pri snovanju katerega je sodeloval vrtec Ringaraja iz Gorice, nudi Brajnikova navodila za krepitev telesa z naravnimi metodami.

Knjiga predstavlja razne rešitve, ki so prežete z mitologijo in s slovensko tradicijo. V njej so pričevanja, pravljice, pesmi, zgodbe o zeliščih in dobre prakse. Bralci tako izvedo, da otroci že poznajo duhovno moč zelišč. “Naša naloga je le ta, da jim zelišča pokažemo”, pravi avtorica. Ob prebiranju dalje spoznamo, kako so si prejšnji rodovi na Slovenskem pomagali z zelišči. Knjiga predstavlja tudi projekt, ki je bil iz-

veden v domu za ostarele, v katerem so z naturopatskimi tehnikami dosegli pomenljive zdravstvene rezultate. O zeliščih je Brajnikova povedala veliko zanimivosti. Najprej o rožmarinu, ki v sodobnem svetu “pretirane virtualnosti odganja temo in vrača luč”. Zvečenje rožmari-

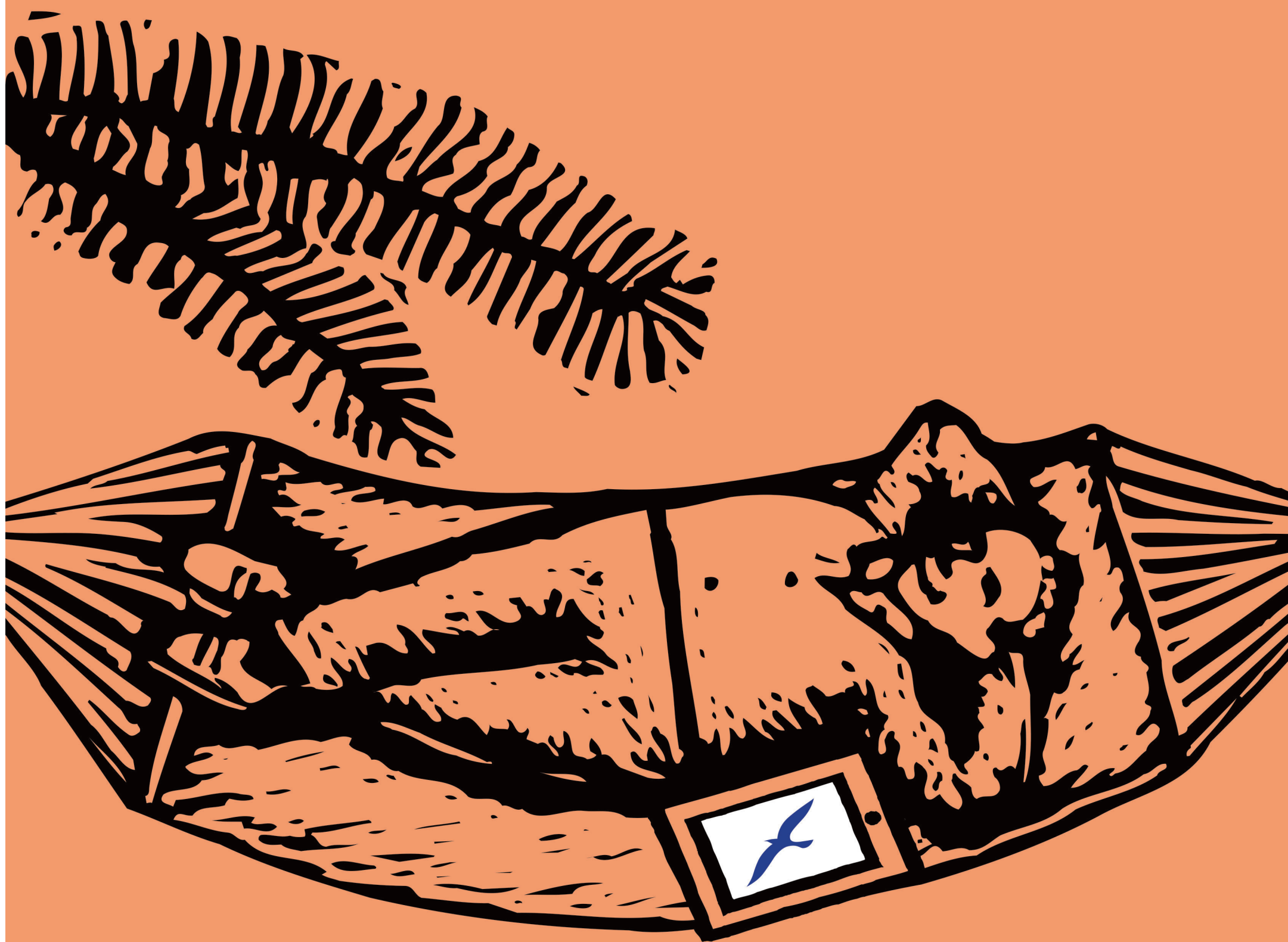
na krepi želodec, razkuži ustno votlino, odžene slab vonj in spodbuja cirkulacijo. O kamilici je povedala, da je “izvrstna, ker daje človeku pogum in tolažbo”. Njeno uživanje je idealno ob hudih življenjskih preizkušnjah, ko se mora oseba pomiriti. Pravi blagoslov za menedžerje in

ročljivo uživati zjutraj. O suličastem trpotcu je menila, da krepi jetra. Proti nespečnosti so še najbolj učinkovite kopeli iz timijana, ki odpravlja tesnobo, nemir in živčnost.

Brajnikova je poslušalke spomnila, da so naši predniki zelo dobro poznali zdravilne rastline. Zdravje predstavlja ravnesje v telesu, ki ga moramo nenehno vzdrževati. “Če prislunhemo naravi, nam ta pomaga. Slabo je, ker jo zlorabljam”, je sklenila avtorica svoje izvajanje.

Mch

75 let v koraku s časom

V letu 2020 praznuje Primorski dnevnik 75. obletnico obstoja, dolga zgodba o vsem tem, kar smo bili, kar smo in kar bomo Slovenci v zamejstvu. Naša zgodba je zato predvsem vaša.

Potrdite tudi letos naročnino na Primorski dnevnik in izkoristite vse njene prednosti:

dostavo časopisa na dom že v zgodnjem jutru,
brezplačen dostop do digitalne izdaje in do
člankov na spletni strani v celoti, brezplačno
objavo neokvirjenih malih oglasov in čestitk.

Za podrobnejše informacije pokličite nas
ali obiščite našo spletno stran.
Vabimo vas, da pohitite!

 Primorski
dnevnik

za informacije:

Trst: 040 7786300 Gorica: 0481 356320
www.primorski.eu

Primorski dnevnik

Advent tudi čas veselja in iskanja dobrega

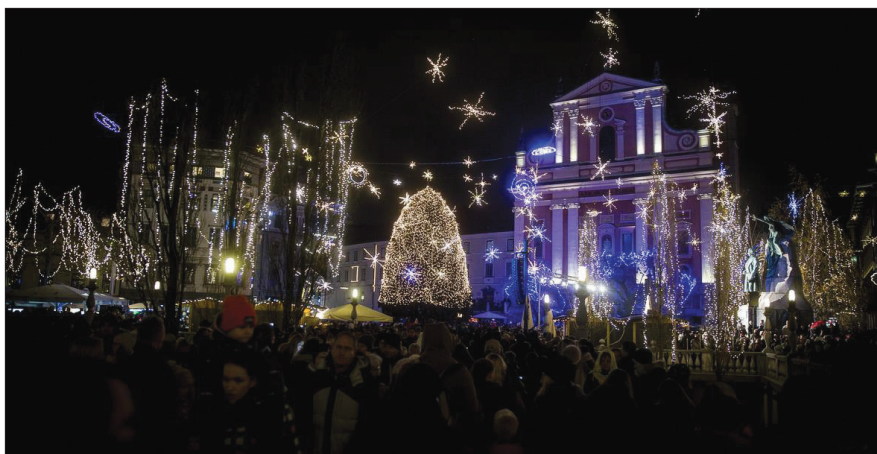
Politični obračun, premier zavrnil pobudo predsednika države!

V Sloveniji advent sicer ne prevladuje kot odločujoča vrednota in sila pri reševanju sprotih težav človeka in življenja, toda ima versko in moralno vlogo, pogosto tudi vpliv. Advent za mnoge pomeni obdobje veselja in iskanja dobrega. Najbolj natančno pa advent povzema papež Frančišek, ki so ga citirali v slovenskem katoliškem tedniku Družina. Dejal je: "Čuječnost in molitev sta dve adventni besedi. Gospod je vstopil v zgodovino v Betlehemu. Prišel bo ob koncu sveta in tudi ob koncu našega življenja. Prihaja pa tudi vsak dan, vsak trenutek v naše srce, z navdih Svetega Duha". Duhu in izročilu adventa se v tem mesecu decembru postavlja nasproti tako imenovani "Veseli december" z nakupi in kopičenjem najrazličnejših dobrin, v obsegu, ki za mnoge ljudi že pomeni zasvojenost. Še večjo nevarnost pa predstavlja

izredna zaostritev političnih razmer v Sloveniji. Krivec zanje naj bi bil predvsem premier Marjan Šarec. Po nenadni seji Sveta za nacionalno varnost, ki jo je sklical in nanjo ni povabil predsednika republike Boruta Pahorja in vodjo največje parlamentarne stranke, Slovenske demokratske stranke, Janeza Janše, se je odzval državni poglavar s pobudo predsedniku vlade, naj skliče novo izredno sejo Sveta za nacionalno varnost, v širši sestavi, v kateri bi bila tudi Borut Pahor in Janez Janša. Na seji bi obravnavali celoten sveženj najbolj perečih in aktualnih zadev v Sloveniji. Mednje sodijo tudi nezakoniti prebežniki, ki po raznih poteh prihajajo na Slovensko in čedalje bolj ogrožajo njeno varnost. Pereči

so tudi primeri, ko izvršilni organi države, kot je denimo Slovenska obveščevalna in varnostna agencija, znana s

poglavarja za sklic izredne seje Sveta za nacionalno varnost zavrnil s trditvijo, da seja ni potrebna, ker v Sloveniji ni

kratico Sova, posegajo v pristojnost parlamentarnih nadzornih teles, kot je Komisija za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb. Toda zgodilo se je, da je premier Marjan Šarec pobudo državnega

koalicije. Premier v svojih govorih in zelo populističnih nastopih, ki jih je zelo veliko, molči o tem, da kar sedem ministric oziroma ministrov sedanje vlade na slovenskih ali evropskih volitvah ni prejelo niti toliko glasov, da bi bili izvoljeni za poslance. To pomeni, da ne uživajo zaupanja volivcev, vendar kljub temu odločajo v državi. V delu politike in osveščenem delu t. i. običajne javnosti se pogosto postavlja vprašanje, ali je sedanja vlada sploh legitimna, to je osnovana na pravu, zlasti na zakonu. Jože Biščak je utemeljeno zapisal, "da je trkanje vlade po prsih, da je v Sloveniji demokracija, do konca sprevrženo. A večina ljudi je tiho, potrpežljivo in ubogljivo poslušajo, se uklanjajo, prostovoljno stegnejo roke in noge, da jih oblastniki vklenejo in strižejo kot

ovce, da ne bi kdo pomislil na upor. To pa ne, lahko bi bilo še slabše, mar ne? Slaba tolažba, vam povem. Odločitev je vaša, Slovenci. Boste povzdignili svoj glas ali pa vas bo Šarčeva vlada še naprej strigla kot ovce"? Miro Petek, časnikar in politik v Slovenski demokratični stranki, pa je prepričan, "da v Sloveniji vlada, zakon politične vsakdanjosti, v kateri gledamo ene in iste politike, ene in iste politične komentatorje, enolično ponavljanje znanega, vse brez vsakršnega nasprotovanja, brez vonja in okusa". Dodajam, da to velja za vse politične stranke, torej tudi za Slovensko demokratično stranko. Advent je tudi primeren čas za opozorilo na nujnosti premostitve nerešenih vprašanj v odnosih med državo in verskimi skupnostmi, torej tudi z našo katoliško Cerkvijo. Ni namreč dovolj, da vladni

predstavniki oziroma vladajoči politiki radi obiskujejo Vatikan in papeža Frančiška. Prizadevati si je treba za sklenitev posebnih ločenih sporazumov o temah skupnega interesa. O tem je v intervjuju za Slovenski katoliški tednik Družina govoril pater dr. Tadej Strehovec, generalni tajnik Slovenske škofovske konference. Opozoril je, "da Slovenska škofovska konferenca vedno znova ponavlja, da položaj in delovanje katoliške Cerkve v Sloveniji še nista v celoti urejena. Ko načenjamo odprta vprašanja, povezana s Cerkvijo, navadno naletimo na dobronamerne predstavnike vlade, ki so mnenja, 'da se trenutno nič ne da narediti'. Pri tem se neposredno ali posredno sklicujejo na politična razmerja v Sloveniji, ki so v zadnjih letih vedno bolj nenaklonjena urejanju odnosov s katoliško Cerkvijo. Opažamo nadalje, da je Svet o verski svobodi samo formalen organ, ki doslej ni rešil še nobenega problema, s katerimi se srečujemo verske skupnosti. Konkretna srečanja so za verske skupnosti nenavadna tudi z vidika, da kot predstavniki različnih državnih ustanov sodelujejo izključno ljudje, ki so po svojem svetovnem nazoru nenaklonjeni delovanju verskih skupnosti". Katoliška Cerkve ima v odnosu do Slovenije odprtih več kot 15 spornih vprašanj na podzakonski ravni ter več kot 50 vprašanj na mednarodni ravni. Pater dr. Tadej Strehovec je v pogovoru za Slovenski katoliški tednik Družina dejal, "da si slovenski škofje od sedanjih oblasti v državi želijo dobrih in ustvarjalnih odnosov, ki bi temeljili na medsebojnem zaupanju in bili v korist vseh državljanov, pa naj bo to vernikov ali pa Cerkve kot skupnosti. Pri tem je potrebno veliko potrpežljivosti in dobronamernosti. Cerkve ju ima zelo veliko".

Marjan Drož

Radio Ognjišče pred 25-letnico ustanovitve

Želja po spodbujanju k medosebnim odnosom in solidarnosti

Radio Ognjišče je pred 25. rojstnim dnevom pripravil srečanje za novinarje, goste v oddajah, poslovne partnerje in druge. Odgovorni urednik Tadej Sadar je ob tem kot cilj radia izpostavil spodbujanje h konkretnim medosebnim odnosom in solidarnosti, glavni urednik Franci Trstenjak pa je opozoril na težave z ideologijo pri pridobivanju oglasov. Kot je povedal Trstenjak, se je od takrat, ko je radio 28. novembra 1994 začel s 24-urnim programom, nabralo 219.144 ur programa, v katerem je bilo

počitnice peljali že več kot 5000 poslušalcev, z gala in drugimi koncerti pa razveselili okoli 100.000 obiskovalcev. Na 47 dozdašnjih srečanjih poslušalcev in prijateljev Radia Ognjišče se je zbralo 50.000 ljudi, na 17 dobrodelnih akcijah Pustna sobotna iskrica pa so za projekte slovenskih misijonarjev zbrali že več kot milijon evrov.

Prav poslušalci in prijatelji radia so po besedah Trstenjaka tudi njihovi glavni finančni podporniki. Z njihovimi donacijami namreč zberejo polovico

kamor njihove običajne frekvence ne sežejo, predvsem zunanja meja Slovenije. Prav za ohranjanje živega stika s slovensko skupnostjo zunaj meja Slovenije in ozaveščanje javnosti o njenem pomenu je radio prejel tudi posebno priznanje vladnega urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Odgovorni urednik Sadar pa je med drugim opozoril na težave s frekvencami na Primorskem, kjer se zaradi tožb italijanskih radijskih postaj, ki jih motijo njihove frekvence, soočajo z ugašanjem oddajnikov. "Če se

Sodelavci Radia Ognjišče

okoli 40 odstotkov govornega dela, med predvajano glasbo pa 70 odstotkov slovenske. Program na radiu ustvarja 32 redno zaposlenih in 12 honorarnih sodelavcev. V glavnem ustvarjajo v studijskih prostorih, se pa podajajo tudi na teren. Med drugim enkrat letno kolesarijo po Sloveniji. Poleg samemu programu veliko pozornost po besedah Trstenjaka namenjajo neposrednemu stiku s poslušalci. Tako so do zdaj na t. i. radijske

vseh prihodkov. "Preostali del zberemo z oglasi, pri čemer pa se velikokrat soočamo z ideološko blokado. Pogosto namreč slišimo: 'Ker ste cerkvena radijska postaja, za vas ni oglasov'. Kot da verni ljudje ne bi jedli, pili, šli na počitnice ipd. ", je za STA dejal Trstenjak. Po oceni glavnega urednika imajo skupaj okoli 150.000 poslušalcev. Ker je radio leta 1997 kot prvi radio v Sloveniji začel oddajati preko spleta, velik del poslušalcev dosežejo tudi tam,

moramo radijske postaje na našem ozemlju umikati zaradi tožb italijanskih radijskih postaj, gre za pomanjkljivo obrambo slovenskih naravnih dobrin", je dejal in dodal, da bi si pri tem želeli bolj odločno besedo državnih institucij. Določbe zakona o elektronskih komunikacijah namreč pravijo, da je "radiofrekvenčni spekter omejena naravna dobrina s pomembno družbeno, kulturno in gospodarsko vrednostjo", je opozoril.

Tino Mamić

DALMATINO

29

Eden se zapira

Dom duhovnosti Eden, ki ga vodi znana vzgojiteljica, šolska sestra Rebeka Kenda, zapira svojo vrata. Dom v Kanjem Dolu pod Javornikom, kamor se že od leta 2000 zgrinjajo tisoči osnovnošolcev iz vse Slovenije, se bo s prihodnjim majem spremenil nazaj v navadno domačijo. Vrata v Eden se bodo zaprla. Razlog je preprost. Tako kot v rajskem vrtu je tudi tu posredi kača oziroma to, kar kača, ovita okoli Mojzsove palice, simbolizira. Zdravljenje. Sestra Rebeka mora iz Edna zaradi nevarne bolezni. Tega sicer človek, ki je ne pozna, ne opazi. Ostaja vedra, nasmejana, vedno polna dovtipov in humora. Kljub bledici na obrazu. Sestra Rebeka ostaja trdno na tleh. Ve, da se bolezen lahko pokaže kot zelo huda. A vseeno se zaveda, da bi tudi v najboljšem primeru težko vztrajala sama pod Javornikom. Prepričana je, da bo Bog že pravočasno pokazal, kaj je storiti njej in številnim sodelavcem z velikim potencialom Edna.

In to se bo verjetno moralo zgoditi kaj kmalu, saj na rešitev Edna čaka kakih 1500 otrok in mladih. Res je, da je poletnih duhovnih počitniških "kapacitet", kot se temu lepo reče po slovensko, več kot dovolj tudi brez Kanjege Dola. Domov duhovnosti in duhovnih vaj za otroke je cela vrsta. A res je tudi, da je Kanji Dol pokal po šivih in da sestra ni imela ni-

koli toliko prostih mest, kot je bilo želja. In večina domov duhovnosti, žal, nima "težav", da bi imeli premalo prostora. Kanji dol je alternativa razvajeni vzgoji, le-nobnosti in new-age-krščanstvu. Čeprav mnogi mladostniki vihajo nos nad sestro Rebeko, k (j) er so morali na tednu duhovnosti delati in pospravljati za sabo, pa je njena vzgoja najboljša, kar si lahko krščanski starši, ki v razvajenosti vidimo rak sodobne vzgoje, želimo. Take podpore vzgoji, kot sva jo s so-

progo v nekaj dneh Kanjege dola dobila od sestre Rebeke, nisva dobila še nikoli od nikogar. Nisem dober vzgojitelj. Če začnem naštevati svoje napake, bom napisal knjigo, ne kolumno. So pa moji vzgojni cilji pravi. Verjamem v to, kar so zapisali pokojni Bogdan Žorž, Vili Ščuka, Miha Kramli in še cela vrsta podobnih strokovnjakov. In pri hoji proti tem pravim ciljem, da bi moji otroci postali delavni, skromni, pogumni, samozavestni, narodnozavedni in verni, mi ni nihče tako pomagal kot sestra Rebeka. Že pred leti bi morala Cerkev začeti razmišljati, kako ohraniti Eden. A se ni zgodilo nič. Ne laiki ne kleriki, ki oboji sestavljamo Cerkev, nismo naredili nič, da bi sestra Rebeka dobila naslednika, naslednico. Mogoče pa je zdaj čas za akcijo... Samo eden je Eden. Iz onega drugega smo bili izgnani. Iz tega drugega pa odhajamo sami.

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (63)

Mnoge žene so bile nekoč povsem podložne, "vdane"

možem. Zrasle so v prepričanju, da je moški oz. katerakoli moška figura v

hiši, naj bo to oče, nono, stric ali brat, na "višji stopnički" in da so mu dolžne biti podrejene. Moškim so morale izkazovati "rišpet", še posebno pa očetu in, v odraslih letih, po poroki, svojemu možu, saj so jih tako učile mame in none - tako je moralo biti: "V družini bodi kakor osvežujoč vetrič, ne pa kakor burja, ki vse razmeče in zmede!"

Prijazna gospa, s katero sem se pogovarjala, se spominja, da je nekoč vprašala svojo mamo, zakaj ima oče vedno prav. Mama ji je prisilila klofuto na usta, nato pa ji je odgovorila: "On je moški, on dela". Ponavadi je v družini mož, oče oz. gospodar upravljal premoženje, žene velikokrat sploh niso poznale denarja in seveda niso imele besede pri njegovem upravljanju. Če se je mož pogovarjal s sosedom ali prijateljem, so morali otroci iz sobe - "je oblačno", je rekla mama, in otroci so že sami razumeli, da morajo ven. Žena je lahko prisostvovala pogovoru, servirala hrano in pijačo, a morala je biti v tišini - "bašta, d si ti ho", so ji rekli.

Gospa mi je povedala, da je njen mož odločal, ali bo lahko šla na obisk k "žlahti", in celo k svojim staršem, ali ne. Največkrat je k sorodnikom hodila na skrivaj, samo da bi ohranila mir v hiši, zelo pa je morala paziti, da je ni kdo izdal možu, saj bi se mir kmalu spremenil v "ogenj v hiši". Stalno, vsak dan, ob vsakem delu je bila deležna opazk in kritik: "Zakaj to delaš, zakaj tako, saj ni treba". Že od vsega začetka zakona, ko je prišla v možovo hišo za nevesto, je spoznala, da bo njeno življenje trdo. Celotno umazan les pod je morala čistiti, ne da bi je kdo videl: "S škrtacu sn žagence ribela n skrito, kr je tast gudu, d kaj ribn, k ni trijba an se žagne ponuceju"! Gospa je imela hčerko, ki jo je rada opazovala, medtem ko je pripravljala jedi. Nekega dne je rezala "špeh" in tanko rezino dala hčerki, tast je to videl in se takoj razjezil, češ da on špeha ni dobil. Takrat je gospe le prekipelo, vzdihnila je in v tistoj hiši: "Bog ne dej...", je preveč glasno rekla, in to je bilo dovolj, da je bil tast jezen in hud z njo dober teden dni - "ni blo kaj luošt u luonc, ma njemu niso smeli manjket cigarteti"! Še danes se spominja, kako je rad hodil zvečer v gostilno, njegova žena pa ga je čakala doma, skuhalo je večerjo in jo hranila na toplem "šparger-tu". Potrpežljivo je hrano mešala in dodajala vodo, da ne bi bila preveč suha - "ko se je posušilo, je dodala še malo", saj, ko se je mož vrnil domov, je moralo biti vse dobro in toplo. Gospa, ki mi je zaupala svoje izkušnje, ima še danes v ušesih zvok taščinega kašljanja in njenih korakov po lesenem kuhinjskem podu med dolgim čakanjem

moževega prihoda iz gostilne. Žena je vsekakor vedno branila svojega moža, tako kot veliko drugih žen, ki so morale prenašati pijane in včasih nasilne muže - "kuonc kuoncu, sej nima drugi-ga", so rekle ... V primeru, da jih je mož varal, pa so velikokrat celo izjavile - "se vidi, da je šel iskat droder, kar ni nejdu doma!"

Možu je bilo v preteklosti marsikaj oproščeno; tudi ko je zakrivil kaj res hudega, je bila za to vsekakor kriva žena, ker ga ni dovolj podpirala, ker "mu ni stala ob strani". Nekatere žene so, tako kot se žal dogaja prevečkrat tudi danes, moške poniževali, zmerjali, celo topli, one pa so vse to skrivale, za modrice je bila kriva lastna nerodnost, okornost ... mož ni bil nikoli ničesar kriv, najbolj pomembne stvari so bile mir v družini, zdravje vseh domačih in seveda imeti kaj za v lonec. Utrujene so podnevi s težavo pričakovale trenutek, ko se bodo zvečer odpočile v svoji postelji, jutraj pa so vstajale čim bolj zgodaj, da se je lahko začel nov dan, da so lahko garale naprej za dobro svojih domačih. Gospa mi je povedala, da je pred leti na pokopališču srečala znanko,

vdovo s šopkom rož v rokah. Prinesla jih je možu na grob. Medtem ko jih je lepo urejala v vazo, ji je zaupala, da nikdar nista tako lepo komunicirala kot sedaj. Končno je gospa lahko sproščeno govorila s svojim možem, mu zaupala veliko lepih in grdih stvari, veliko več kot v času njune poroke - "sedaj me

poslušaj, ne more drugače, prej pa še govorit nisem smela"...

Gospo sem na koncu najinega pogovora vprašala, ali je tudi ona čakala na možev prihod domov iz gostilne in pazila, da se večerja ni ohladila, če je tudi ona dodajala vodo, da se jed ni posušila. Gospa se je rahlo nasmehnila in odgovorila, da, ko je moj mož šel v gostilno, je bila ona bolj iznajdljiva od svoje tašče - pripravila je "župo z lazanji", tako da ji ni bilo treba mešati po loncu in dolivati vode!

GOVEJA JUHA Z REZANC

Sestavine:

Za juho: 750 g govejega mesa, ena kost, košček kokošjega mesa, 1 koren, 1 majhna čebula, 1 list zelene, 3-4 vejice peteršilja, ščep majarona, sol, voda.

Za rezance: 2 jajci, 250 g ostre moke.

Priprava:

Meso z vsemi ostalimi sestavinami in z mrzlo vodo damo v lonec (3-4 litrski). Na visokem ognju zavremo, nato znižamo ogenj in kuhamo vsaj uro in pol, tudi dve uri (s kuhanjem v loncu na pritisk se čas zelo skrajša). Juho precedimo, ponovno zavremo in vanjo vkuhamo domače rezance. Za rezance: jajci in moko vmešamo v testo, hlebček pokrijemo s čisto krpo in ga pustimo počivati vsaj pol ure. Razvaljamo na 1 milimeter debelo in pustimo na zraku pol ure, da se malo posuši. Z ostrim nožem testo razrežemo na 4-5 centimetrov široke trakove, ki jih nato položimo enega na drugega, iz njih pa narežemo čim bolj ozke rezance. Rezance kuhamo v juhi dobrih pet minut. Bog žegnaj!

SNG NOVA GORICA Premiera: ÖS

"Le za preteklost lahko z gotovostjo trdimo, da je večna"

V naslovu je navedena misel Milorada Pavića (1929-2009), avtorja zbirke zgodb *Obrnjena rokavica*, ki se nadaljuje z drugo resnico "prihodnost mora to šele postati" (namreč večna). Bojan Bratina je prevedel misli srbskega pisatelja, pesnika, esejista in dramaturga Pavića, na katerih sloni vsebina eksperimentalne predstave *Ös*, ki je nastala kot koprodukcija Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica in gledališča Osobnjak iz Sankt Peterburga, po posredovanju igralk Maje Nemec, članice SNG Nova Gorica, ki je v Sankt Peterburgu študirala na tamkajšnji državni akademiji med letoma 2002 in 2006 in vseskozi ohranja takrat stekane vezi. Čarobna uprizoritev "mističnega solipsizma" je bila premierno uprizorjena v režiji Alekseja Obrazcova najprej v Sankt Peterburgu, 28. septembra letos, nato pa še v Novi Gorici, 6. in 7. novembra 2019 na malem odru SNG NG. Težko je opisati vsebino te svojevrstne predstave, ki nima nikakršne zgodbe, saj jo je treba osebno občutiti in vsrkati v lastno zavest to, kar nam hoče posredovati njena

prečudna vsebina v ravno tako nenavadni režijski poetiki. Dogajanje med metafiziko in mistiko je postavljeno v polkrožen prostor (scenografinja Kira Kamalidinova), zamejen z belino "zaves", ki je tudi nekakšna "meja" med tostranstvom in onstranstvom, kamor ob koncu izgineta protagonisti. V gledalcu se ob pogledu na oder in ob poslušanju glasbe ter gibih igralk (koreogra-

predstavi porajajo v slovensščini in ruščini, ki imata seveda vsaka svoja jezikovna pravila. Izgovarjata jih igralki Maja Poljanec Nemec in Kristina Skvarek, ki iščeta "neko skupno os", tudi če se ne razumeta. Obe sta oblečeni v enaki zeleni obleki (kostumografinja Anis Kronidova), enako se gibljeta, imata enako pričesko; zdita se kot zrcalna podoba ene in iste osebe, toda predstavljata dva

foto SNG Nova Gorica / Peter Uhan

finja Rezeda Gajanova) porajajo nekakšni lepi občutki miru, spokojnosti, oddaljenosti od realnosti, kot da bi na odru bil prikazan prostor, za katerim se razpira tisti obširni onstranski svet, ki nam ga je dano spoznati le ob prehodu iz življenja v smrt. Vsak si sicer svojo zgodbo piše sam (sam se vrti okoli svoje osi), zato tudi verjetno konkretno je na odru ni.

Besede se v tej koprodukciji

svetova. V ničemer nista niti povezani z moškim likom in s čudnimi, sanjskimi, mitološkimi, včasih skoraj apokaliptičnimi, kar strašljivimi zgodbami, ki jih pripoveduje ta moška figura. V slovenski različici jo je z učinkovitimi, upočasnjanimi gibi uporabil Janez

Starina, ki je kot član SNG Nova Gorica, nato pa Mestnega gledališča ljubljanskega odigral marsikatero nepozabno vlogo. V elegantno izbrušeni predstavi, odeti tudi v tišino, valovijo le čustva in le s svojimi najglobljimi občutki odhajajo z gledalec, ki se zna poglobiti vase in ujeti to občutje brezčasnosti, ki veje iz predstave in sega že v onstranstvo.

IK

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (270)

Floriterapija v naturopatiji (2)

Z Bachovimi esencami uspešno odpravljamo ljubosumje, nevoščljivost, slabost v avtu; odlične so za otroke, ki si grizejo nohte, mokrijo posteljo, učinkovite so pri jecanju, za mlade mamice - prvo kopanje otroka, občutek povezanosti z otrokom, za lažjo ločitev od partnerja, za deloholike: prispevajo k tistemu občutku, da se lahko ustavimo in malo počivamo; so proti depresiji, anksioznosti, dermatitisu, po kemoterapiji: spodbujajo voljo za nadaljnje borbe, pri učenju pomagajo tako, da nam misli ne uhajajo

Bachove cvetne esence delujejo izjemno dobro na otroke; pri njih je učinek takojšen, saj imajo manj emocionalnih blokad kot mi odrasli. Esence delujejo na principu uravnavanja: če je v osebi prisotna emocija ljubosumja, uravnajo emocijo ljubezni. Ne borijo se s težavo, ampak okrepijo nasprotno čustvo. Delujejo nežno, po plasteh uskladijo vse emocije od rojstva naprej, delujejo latentno ponoči, zato jih je smiselno jemati pred spanjem. Naravni makrokozmos (narava) uredi človeški mikrokozmos na čisto naravni način, če izberemo prave esence. To se zgodi na najbolj naraven način, brez sile, nevidno, neslišno. Harmonizacija se uravna postopoma, korak za korakom, individualno, kolikor oseba lahko zmore. Harmonizacija je neboleča, bolezen je boleča. Oseba se uravna z naravo, osebna odgovornost se poveča, z Bachovimi cvetnimi esencami prej odrastemo, v dobrem smislu.

Naloga naturopata mora biti ta, da bolniku pomaga priti do sebe, tako bo lahko pozdravil svojo bolezen.

Prava terapija ne odvzame pacientu čuta za odgovornost (v smislu - bo že zdravilo to urenilo!), ampak mu pokaže pot, ki ji mora slediti, da premaga vse napake.

Druga naloga naturopata je ta, da človeka okrepi, da mu predpiše tako terapijo, ki bo okrepila telo in vzpostavila mir v duši. Harmonizacija osebe v duši in telesu.

Kako to dosežemo? Dovolj je, da poslušamo našo dušo, to, kar nam narekuje. Življenju moramo slediti z veseljem v srcu, vse, kar delamo, mora biti sinonim veselja. Velika večina izmed nas je povezana z dušo v otroštvu in v mladosti. Takrat bolj poznamo

svojo nalogo v življenju. Kasneje se ta čut izgubi zaradi pretirane prizemljenosti osebno-sti.

Vodila duše so naše želje, najgloblje želje, ki jih imamo, skozi te želje nam duša govori o naših življenjskih nalogah.

Če bomo poslušali svoje notranje želje, bomo vedno na pravi poti.

Duša nam govori skozi intuicijo, instinkt, ideale. Bolezen ni kazni, bolezen je medij, po katerem naša duša komunicira z nami, da lahko popravimo napake, da se izognemo večjim napakam, pomaga nam, da pridemo spet na tisto pravo pot, od katere smo se oddaljili.

/ dalje
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 3. decembra 2019, ob 13. uri

Spomini, lebdeči v duši (2)

Fant z veverico

Očetu sem največ izvedela šele, potem ko je umrl. Bil je molčeč velikan, z raskavimi rokami, ki so otrdele zaradi dolgih izmen v tovarni. Molče me je vodil čez Kras, čez borove gozdove, molče sva risala stopinje v sneg. Ko je bil trezen, ni nikoli govoril. Kot bi mu bilo tesno od misli, od besed, od brnenja strojev na šihthu. Moj oče je pil. Bila so obdobja, ko ga ni bilo domov. Bila so obdobja, ko sva se z mamo bali večerov. Ko je bil tako pijan, da se je oblečen zgrudil na posteljo in je potem dolgo v noč vpil. Bila je mora, bolj kot vpitje. Skoraj ničesar nisem razumela, kajti besede so bile nemške, neke sem razbrala, da ga dajejo spomini na vojno. Pusti ga, blede se mu, mi je govorila mama in me zapirala v sobo. Jaz sem bila še premajhna, da bi razmišljala o tistih besedah, njihovem pomenu, mori, ki je očeta tlačila do jutra, ko je obležal brez moči. Za njegove politične ideje nikoli nisem izvedela. Ni govoril tako kot mama, ni rad pripovedoval. Kot bi mladosti in preteklosti ne bilo. Samo to vem, da je bil, v nasprotju z mamo, veren. Ko sem doma kot otrok zaprosila, da bi hodila k nedeljski maši v svetoivansko cerkev, je mama molčala. Dolgo zatem sem razumela, da njej pač ni bilo do tega. Privolil je oče, ki je vsako jutro, ko je odhajal na delo, molil pred podobo Križanega. Dolga leta sva vsako nedeljo hodila skupaj k maši. Spet se ga spominjam, velikana. Molče je stal s prekrizanimi rokami med verniki. Nikoli ni molil na glas, nikoli ni spregovoril. Stala sem ob njem in ga gledala. Ko sva se vračala iz cerkve, sva se vsakič ustavila v slaščičarni, da sva kupila kremšnite pokrite s čokoladno glazuro. V Trstu so jim tedaj rekli "francesine". Mama in jaz sva jih imeli radi. Zdaj jih menda nikjer več ne

prodajajo, vsaj takih ne. In tudi mame ni več, da bi čakala nanje. Oče ni nikoli posegal v moje politično in študentsko življenje. Nikoli ni pomnil ničesar o mojih idejah, idealih. Dal pa je slutiti, da vanje ne verjame. Da pravzaprav nikomur več ne verjame. Moji mladostni vznesenosti še najmanj. Tistega dne, ko smo očeta pokopali in sem jaz neutolažljivo jokala, medtem ko sta brat in mama samo molčala, mi je mama o očetu navrgla marsikaj grdega. Pa čeprav sem vpila, da to ni pravi trenutek, da ničesar nočem slišati. Samo tiste besede iz Dragojevičeve pesmi so mi odmevale v ušesih ... Oprosti mi, pape, sad razumim tebe, gledam tvojo sliko, gledajući sebe... O očetovi preteklosti nisem izvedela veliko. Le to, da dolga leta ni smel prestopiti meje z Jugoslavijo. Zdaj mi je končno postalo jasno, zakaj smo tako pozno začeli zahajati čez mejo. Izvedela sem še o bratu, ki se nikoli ni rodil, jokala, vpila in rotila, a mama ni potočila solze. Na njegov grob sem potem hodila sama. Zdaj sta pokopana skupaj, tu, kjer se Benečija zliva v Furlansko nižino. Jaz pa še vedno hodim na pokopališče sama. Samota je itak del našega vsakdana. V onstranstvu je je verjetno vse več in še več. Dolgo časa po očetovi smrti mi je moj zdravnik in prijatelj, ki je v boleznih spremljal tudi očeta, zaupal, da mu je oče veliko povedal o sebi in svojem življenju. Ko mi je stisnil roko, sva se gledala iz oči v oči. Ni mi lagal, to vem, ko mi je govoril, naj me ne skrbi, da je bil moj oče enkratna, čudovita, poštena oseba. Več ni povedal. Večino svojih skrivnosti je nesel oče s seboj v grob. Počasi sem odrasla, pot me je vodila daleč od otroštva in krajev, ki sem jih poznala. Daleč od bazoviške gmajne in daleč od bazoviške brezna. Spomini so se začeli vračati, ko je mama

odhajala. Bila je moja edina vez s preteklostjo, odhajal je del mene. Odhajala je mati. Zaradi hude bolezni, ki ji je onemogočala normalno življenje, je morala mama v dom. Upala sem, da to ne bo nikoli potrebno. Verjela sem, da se starost ne dotakne vseh. A z njo je bila še posebej neusmiljena. Postala je žrtev hude starostne demence. V redkih trenutkih, ko je bila še priseb-

na, mi je uspelo, da sem se z njo kolikor toliko pogovorila. Želela je nekam v Slovenijo. Ko smo najbolj ranljivi, se še močnejše oklepamo svojih korenin. Z mamo sva upali, da se bo onstran meje počutila nekako doma, da ji v slovenskem okolju ne bo tako hudo. A ni bilo tako...

Za starostnike je denarja vedno malo, pa naj si bo to kjerkoli. Dom je bil prenatrpan, v sobah po več postelj in komaj

nekaj prostora, da si prišel do ležišča. Okna zaprta, tema vsepovsod, dnevna soba premajhna za številne goste. Gledali sva se, brez besed se je mama vdala v usodo. In jaz z njo, ker sem še vedno verjela, da ne bo tako hudo. Pa je bilo. Odkrila sem resnico, ki je nisem poznala. O življenju v domovih za ostarele nihče ne govori. Nihče ne govori o ograjah okoli postelj, o pasovih, s katerimi oskrbovance vežejo na sedeže. Zaradi varnosti vaše mame. To delamo samo v njeno dobro, so mi ponavljali, ko sem se sklicevala na osebno svobodo in človeško dostojanstvo. Postalo me je strah morečega vzdušja, na pol praznih krožnikov in še bolj praznih dnevov, ki so za tista bitja z razprtimi očmi minevali zgolj v pričakovanju odrešujočega konca.

Mama je v tistem domu, kjer je živel za ograjami, izgubila vsak stik s sedanostjo. Govorila mi je o avionih, o prikaznih, ki so prihajale ponoči. Zaživeli so spomini, tisti najbolj kruti, tisti najbolj črni. Tisti, ki jih je menda vse življenje prikrivala. Spomini na vojno.

Mama je bila vse bolj čudna, zaprta vase, nasilje v domu je menda v njej prebudilo stare bolečine. Bilo je jesenskega popoldneva, ko sem jo obiskala in sem jo našla razčesano, objokano, kako je begala po kuhinji in hotela ven na vrt. Seveda so me bolniške sestre opozorile, da je nemirna. Mama je bila kot prestrašen otrok. Domov hočem, domov, je ponavljala, nato pa kazala nekam v daljavo. A jih slišiš, kako jokajo, vpijejo na pomoč? Poslušaj, jih slišiš? Nikogar ne slišim, vse je mirno, sem jo držala za roko. Pa jokajo, vpijejo, tam globoko. Prekrili so jih, zaprti so, zazidani. Tudi otroci so tam, ženske in otroci, še so živi, vsi na kupu, vpijejo.... Mama me je gledala, kazala nekaj v dal-

javo, verjela, da vidim in slišim. Bilo jo je groza in groza je bila tudi mene. Pred neznanim, neizrečenim. Pred nečim, kar se je polastilo maminih spominov, a je bilo meni neznano. Nepojasnjeno. A slutila sem, da zna biti del neke nedorečene preteklosti. Tiste vojne med brezni in gmajno.

Osebuju doma je bilo mamino vpitje odveč. Polnili so jo s pomirjevali, besed zanj niso poznali. Kot bi ne bila človek. Ko je bilo vsega preveč in je morala zaradi prevelike doze pomirjeval v bolnišnico, smo jo odpeljali v drug dom. V središče Trsta. Tam se je nekako umirila. Mame že zdavnaj ni več, da bi se z njo pogovorila. S tistimi, ki so starejši od nas, odhaja tudi preteklost. Počasi se ogrinja v blagodejni molk pozabe. Saj je prav, da živimo za sedanost, da gradimo na prihodnosti. O tem sem od mladih nog prepričana. Preteklosti ne maram. Pa čeprav je prav, celo nujno, da jo ohranjamo.

V teh dneh me spremlja fant brez imena, ki ima na rami veverico. Strah me je, ko prebiram o Jami pod Macesnovo gorico. Strah vseh teh spominov, ki jih je prekrila zemlja, ki jih je izkričala bolečina. A neke iz globin prihajajo na dan. In pripovedujejo o tistem, o čemer smo desetletja molčali. Mi, ki nam ni bilo dano, da bi vedeli, in tisti, ki jim ni bilo dano, da bi povedali. Bolečina med smrečjem. Morda se po vajah podi veverica. In skuša omiliti tisto neusmiljeno temo. Bolečino nečloveškega. Bolečino nepojasnjene. Bolečino človeka, ki mu je brat krvnik. Vem, da bomo še veliko let slišali tiste krike, ki jih je pred smrtjo poslušala moja mama. Dokler si ne bomo povedali, dokler ne bomo priznali. Dokler ne bo blagoslovljena tista zemlja pod Macesnovo gorico, pri Bazoviškem breznu, v tihi globini slovenskih gozdov. Ker smo vsi sinovi istih slovenskih mater in nas je zibala v sen ista slovenska pesem.

/konec
Suzi Pertot

Ekipa spet na zeleni veji

Allianz rešuje tržaško košarko

Teden, ki je za nami, je bil za vodilni tržaški košarkarski klub Pallacanestro Trieste izjemno pester. Društvo, katerega odraz je moška članska ekipa v najvišji italijanski A1 ligi, je namreč dobilo prepotrebno injekcijo finančnih sredstev preko okrepljenega pokroviteljstva zavarovalniškega velikanu Allianz. Toda pojdemo po vrsti. Trst je s košarkarskega zemljevida po bankrotu kluba leta 2004 skoraj izginil. Reprezentančna peterka je životarila na drugoligaški ravni, tudi mladinski pogon je bil zanemarljiv. Nekaj je skušal postaviti na noge poklicni trener Matteo Boniciolli, za občuten preokret pa je bilo treba počakati na prihod družbe Alma, ki ponuja pomoč pri vstopu v svet dela. Po zaslugi prizadevanj direktorja videmske podružnice Furlana Gianluce Maura, ki je bil nazadnje tudi predsednik kluba, je bila Alma sponzor tri sezone in dejansko je moštvo spet pripeljalo v A1 ligo. Veliko so vložili, v lanske sezoni, v kateri je Trst kot novinec v elitni družini imel sijajen proračun (4 milijoni evrov), pa je alfa in omega podjetja Luigi Scavone, ki je bil tedaj tudi predsednik Pallacanestro Trieste, končal za zapahi. Ekipa je sezono sklenila brez večjih težav, pravzaprav z izjemnim športnim dosežkom uvrstitve v play-off za prvaka. Težavno pa je bilo zaradi omejenega budžeta načrtovanje letošnje sezone in sestavljanje postave za drugo leto v A1. Košarkarji beneškega trenerja Eugenia Dalmassona, ki je duhovni vodja že polnih devet let, so prvenstvo 2019/2020 začeli medlo ob porazih,

po kakovosti ekipa v sedanji sestavi namreč sodi na rep lestvice. Zadnje dni novembra pa je društvo zamenjalo predsednika, z odhodom Maura je obdobja Alme konec, novi predsednik Mauro Ghiacci (ki je svojčas klub že vodil in je bil zadnja leta vseskozi v njem) pa je podpisal okrepljeno partnerstvo z zavarovalnico Allianz, ki je že bila med donatorji. Zdaj pa je korenito posegal, zagotovila skoraj milijon evrov do konca prvenstva in bogato sponzorstvo tudi za prihodnji dve sezoni. Preobrat je prinesel v mesto pravi val navdušenja, saj je zdaj tržaška košarka spet zelo ambiciozna, govorilo se je celo o možnosti vrnitve Zorana Dragiča, ki je lani preživel pol sezone pri tedanji Almi. Morda se je od ponedeljka, ko je bil napisan ta članek, sestava ekipe že spremenila, saj napovedujejo zvoneče okrepitve že med tekmovalcem, domov pa naj bi poslali doslej največje dolžnike. Odgovor igralcev v dvorani je bil v nedeljo proti Trevisu pričakovan, saj so doma, prvič z znamko Allianz na majicah, ne brez težav premagali Treviso in vknjižili šele tretji uspeh v devetih krogih A1 lige. Še ena zgodba, torej, ki nas uči, kako pomemben je denar v športu danes. Naj omenimo, da je del tehničnega projekta pri Pallacanestro Trieste, ki tvorno sodeluje z našim košarkarskim gibanjem, 205 centimetrov visok sedemnajstletnik Marco Pieri, ki je prišel k prvotigašu od matičnega Bora. Letos je prejel tudi nagrado Šport in šola in je eden od mladih košarkarjev, perspektivnih v vsedravnem merilu.

HC

Druga številka mladinske revije Galeb

Pisanost pripovedi in pesmic vabi k branju

Oktoberška številka Galeba prinaša vrsto zgodb, ki so jih bralci spoznali že v prvi številki in veljajo kot branje za bralno značko. Tako se nadaljuje zgodba *Emilov svet*. Emil bi rad bil junak, zato rad sprejme očetovo vabilo, da gresta na visok hrib, od koder zreta v dolino. Spremlja ju zvesti pes Bobo. Zgodbo piše Neli Filipič, likovno podoba pa ji daje Ana Zavadlav. Nadaljuje se pustolovsko popotovanje Jesenčka, Hraška in Javorčka, ki iščejo zimo. Zgodbica je izšla iz domišljije Natalije Šimunović, Katerina Kalc prispeva svoje krasne lustracije. Mali Marko je zlezal v posteljo in s svojim čarobnim strojem, narisanim na odejo, odšel nazaj v čas, v l. 1854, in se srečal s Karlom Friedrichom Benzem, ki je ravno tuhtal, kako bi napravil stroj, ki bi se premikal sam. Potovanja v zgodovino si je zamislila Maja Furman, Anja Držanič pa upodablja utrinke iz zgodbe. Mala miška Darinke Kobal v prikupni ilustraciji Katerine Kalc je ušla krilati nevarnosti in se zatekla v novi domek - veliko bučo na polju. Tudi mucek Rdeči Blisk ni bil zadovoljen z novim domom v mestu, zato je ušel, a se pri tem znašel v veliki nevarnosti. O njem piše Evelina Umek, ilustrira pa Živa Pahor (*na sliki*). Kar "srhljivo" povest o lisičji luni, deklici Zoji in velikem črnem nočnem ptiču razvija Maša Ogrizek ob ravno tako strašljivih ilustracijah Tine Dobrajc. "Tudi junakom se tresejo hlače" in tudi njim verjetno "pade včasih srce v hlače". Te in podobne besedne zveze niza Klarisa M. Jovanović pod naslovom *Slikovite besedne zveze*, ki jih bodo lahko Galebovi bralci kdaj uporabili tudi v kakšni šolski nalogi. Mi, ki

smo bili šolarji pred veliko leti, se še radi spominjamo, "kako smo trgali ali gulili hlače po šolskih klopeh". Vsi, ki se navdušujejo nad naravoslovjem, bodo marsikaj zanimivega izvedeli iz zapisa Jureta Jakoba, ki tokrat obravnava figo (smokev ali smokvovec), ki je ena izmed najstarejših vrst

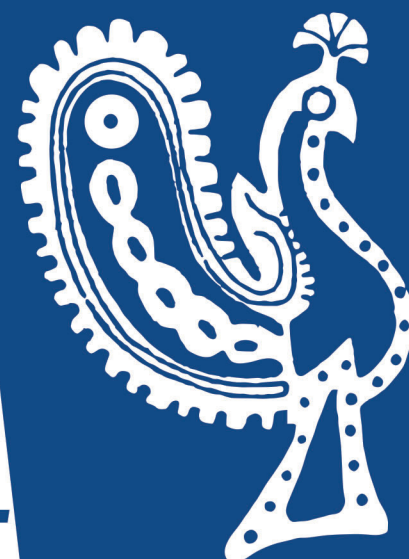
sadja. Plodovi imajo mnogo zdravilnih učinkov in uravnavajo prebavo. To si velja zapomniti! Ilustracije so delo Anje Jerčič Jakob.

Če še ne veste, katera žival ima najdaljši jezik, boste to izvedeli iz prispevka Marjete Zobec, ki razkriva, da je v iztegotvanju jezika najhitrejši kameleon, pravi "strokovnjak" na lov na žuželke in mojster preobleke, pa še oči lahko obrača v vse smeri in pri tem je vsako oko neodvisno od drugega. Katerina Kalc ga je upodobila, medtem

ko je stegnil jezik, da bi ulovil kobilič.

Oktoberški Galeb plemeniti pesniška beseda. Barbara Gregorič Gorenc je avtorica pesmi *Plašna*, ki jo je z domišljijско ilustracijo opremila Dunja Jogan. Majda Artač je stkala šestvrstično pesmico *Ptice z dolge police*, o ptičkah selivkah, ki pripravljajo potice za dolgo pot. Živa Pahor jih je upodobila med pripravami. Maja Fo je ilustratorka pesmi *Žirafina barka*, o žirafi, ki je na svoj krov sprejela vrsto živali, da bi ji na morju ne bilo dolgčas. O pajku, ki je odprl trgovino in služil cekine z mušjim mesom ter "tragično" končal svoje dni zaradi svoje požrešnosti in skopuštv, je napisala Tina Arnuš Puis, ilustrirala pa Ajlin Visintin. Medved, miškin prijatelj, je okusil, kaj pomeni *tek čez dm in strn*, ko je bežal pred ropom razjarjenih čebel. Kot vresled stripovsko zgodbo sta Majda Koren in Bojan Jurc opremila z vajami. V rubriki *Po slovensko* Matejka Grgič in ilustratorka Chiara Sepin vabita bralce, naj preberejo besedilo in naj nato odgovorijo na vprašanja, vezana na kolo oz. kolesarjenje. Vaje imajo za cilj bogatenje besedišča, kar je tudi namen Galebovega kviza in vsega, kar spada zraven. Tudi rubrika *Soimenjaki* Darinke Kobal in Ivane Soban želi, da bi Galebovi bralci čim bolj spoznali odtenke slovenskega jezika. Tokrat je v središču a (A) polon. Jasna Merku' v rubriki *Mikro makro* opozarja na harmonijo, ki vlada v naravi. Otroke vabi, naj opazujejo, kaj ima v naravi okroglo obliko. Nekdanje življenje in nekoliko uporabljene predmete so narisali in opisali učenci OŠ Trubar - Kajuh iz Bazovice, ki so Galebu poslali tudi barvno fotografijo. Četrtošolce iste šole pa je prevzela Barkovljanka. Na naslovnici oktobrske številke Galeba je vrsta modrih sov v tehniki kolaža, ki so jih izdelali prvošolci OŠ Josip Ribičič Sv. Jakob. Vaja za koncentracijo in sprostitost Ester Derganc in Chiare Sepin je na hrbtni strani oktobrskega Galeba.

IK

NOVI GLAS. TVOJ GLAS!

NOVI
GLAS

TEDNIK

Uredništvo

www.noviglas.eu

gorica@noviglas.eu

+39 0481 550330

Uprava

zadruga.gm@gmail.com

+39 0481 533177

